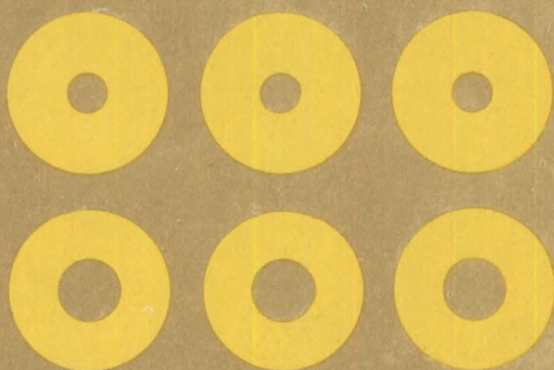

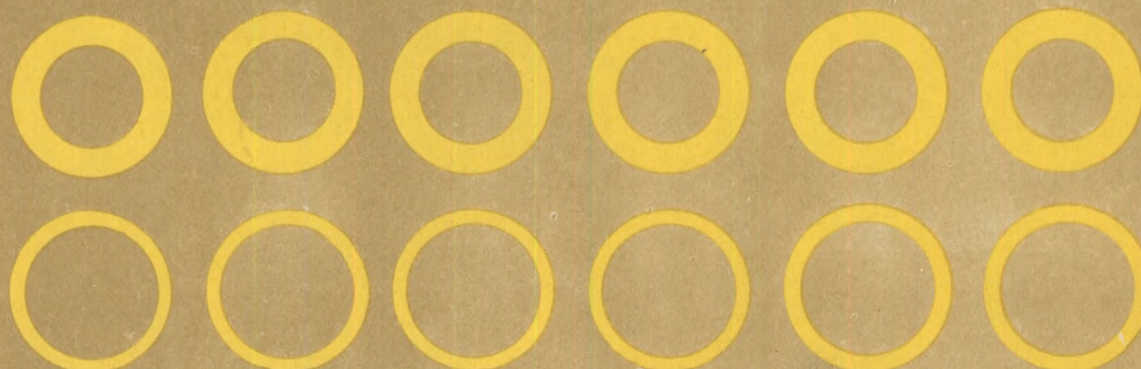
Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**reducerea
consumurilor
● specifice**

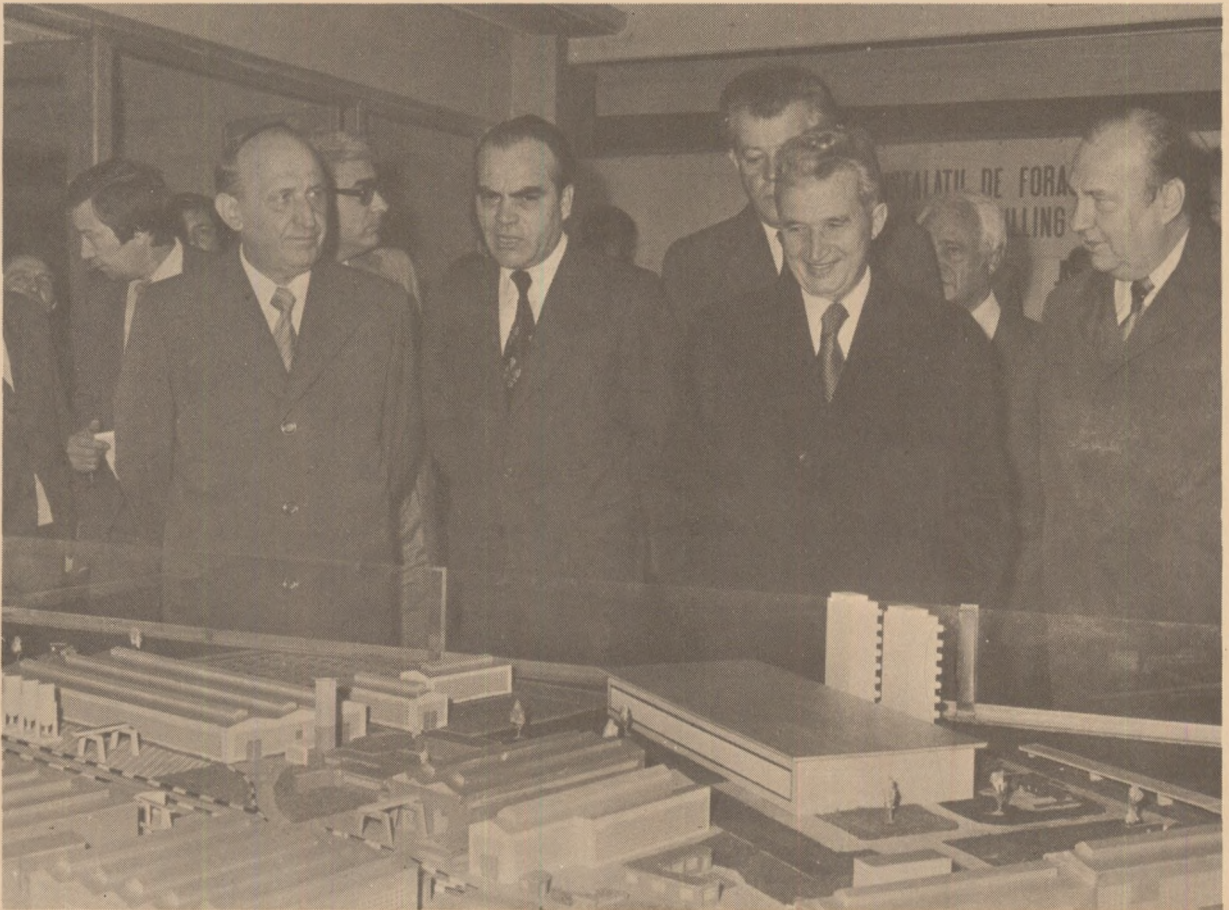
**pe unitatea
de produs**

LA INVITAȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, TOVARĂȘUL TODOR JIVKOV A FĂCUT O VIZITĂ DE PRIETENIE ÎN ȚARA NOASTRĂ

În timpul convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov

La întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai” din Ploiești

„R.E.“ în sprijinul realizării producției

fizice și onorării contractelor economice

RESURSE DE UTILIZARE MAI EFICIENTĂ A POTENȚIALULUI PRODUCTIV

Cind o mare unitate producătoare de oțeluri aliate nu-și indeplinește ritmic sarcinile fizice de plan... numeroși beneficiari devin reștanțieri în realizarea unor produse importante pentru economia națională, cit și pentru export. Asemenea neajunsuri pot și trebuie să fie înlăturate printr-o mai bună planificare și organizare a producției, menținerea în stare de funcționare a fondurilor fixe, darea la termen în exploatare a noilor capacități, atingerea cit mai rapidă a parametrilor planificați la toate utilajele și instalațiile din dotare

COMBINATUL DE OȚELURI SPECIALE de la Tirgoviște, profilat pe produse de înaltă tehnicitate, care să satisfacă cerințele economiei naționale și să asigure creșterea exportului de produse cu înalt grad de prelucrare. este dotat cu utilaje și instalații din cele mai moderne pe plan mondial. Dispunând de o asemenea zestre tehnică, unitatea respectivă produce o gamă largă de produse deținând o pondere importantă în realizarea de oțeluri aliate și înalt aliate (22,5%), de laminate (17,14%), în timp ce la bandă electrotehnică, bare și blocuri forjate este unic pe economie.

Prin activitatea asiduă a colectivului de muncă, an de an s-au desfășurat acțiuni intense pentru creșterea producției și îmbunătățirea structurii acesteia, prin asimilarea — pentru prima dată în țară — a unor mărci noi de oțeluri su-

perioare și diferite produse mult solicitate, în special de industria construcțiilor de mașini. Cu toate acestea în primele 9 luni ale anului 1979, deși rezultatele înregistrate la producția fizică și sortimentală se încadrează într-o dinamică generală de creștere, ele nu se situează la nivelul prevederilor de plan. Situația determină o serie de neajunsuri (în lanț) la unii beneficiari, cu înfriuriri directe asupra fabricării unor produse și utilaje tehnologice de certă importanță pentru economia națională. Ce preocupări există și ce ar mai fi necesar să se întreprindă pentru ca această importantă unitate siderurgică a țării să se încadreze în disciplina de plan, să-și onoreze la termen toate obligațiile contractuale ?

Dacă posibilitățile existente ar fi pe deplin valorificate...

DIN ANALIZA realizărilor privind producția fizică în primele 9 luni ale acestui an rezultă, că au fost fabricate în plus față de anul trecut câteva zeci de mii de tone de oțel și produse din oțel. De asemenea în perioada ce a trecut din acest an, drept rezultat al strădaniei specialiștilor, au fost omologate 8 noi mărci de oțel și alte câteva zeci de sortimente de produse de mare importanță, care au contribuit la reducerea unor importuri costisitoare. Dar, raportind nivelul realizărilor obținute la producția fizică și pe sortimente la prevederile de plan pe perioada 1 ianuarie—1 octombrie 1979, rezultă — așa cum se prezintă în tabelul nr. 1 — serioase diferențe.

Tabel nr. 1

Realizarea producției fizice la sortiment/ele de bază în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1979

Produsul	tone + sau - față de preve- derile de plan
Oțel total	- 71 406
din care :	
oțel aliat	- 7 306
lamine finite	+ 896
lamine aliate	- 11 995
bare și blocuri forjate	- 3 427
tablă și bandă electrotehnică	- 11 090
tablă dinam	- 6 392
tablă pentru transfor- matori	- 6 505
oțel calibrat	- 13 597
șagle și blumuri	- 3 229

Una din cauzele acestei situații este strins legată de neajunsurile proprii ale combinatului. Ne-am referi, în primul rând, la nivelul încă necorespunzător al valorificării metalului. În cele 9 luni ce au trecut din acest an proporția de scoatere a metalului din oțel lingou s-a situat la 78,8%, în loc de 82,4% cit era prevăzut. Din această cauză, mai bine de 11 mii tone metal, în loc să se regăsească în produse linate, au luat calea retopirii. Apoi, dacă analizăm modul în care au fost utilizate capacitățile de producție — în special utilajele de bază — desprindem că la oțelăria electrică nr. 2, laminorul de profile mijlocii și mici, la forja de bare și blocuri — indicii de utilizare ai instalațiilor se situează cu 10-20% sub prevederi. Din unele calcule rezultă că, din această pricină, combinatul nu a realizat o cantitate de produse care echivalează cu peste 15 mii tone oțel și produse din oțel.

La aceste neajunsuri s-au adăugat și cele ale unor furnizori care nu și-au respectat obligațiile contractuale. Astfel, prin livrarea neritimică și sub cantitățile și calitățile prevăzute a dolo-mitei de către C.S. Hunedoara, nu s-a putut asigura o bună întreținere a cup-toarelor electrice; nelivrarea la nivelul solicitat a cărămizilor refractare (furnizori: întreprinderea „Pleașa”—Ploiești, „Vulturul”—Comarnic, „Răsăritul”—Brașov, unități care fac parte din același minister), a condus la ne-asigurarea la vreme a garniturilor de turnare, la neîncadrarea acestora în parametrii de funcționare corespunzător;

restanțele mari de bandă laminată la cald (furnizor C.S. Galați), nu au permis realizarea unor importante sortimente pentru beneficiari etc. De asemenea, prin faptul că nu s-a respectat livrarea fierului vechi la greutatea volumetrică și sortimentală planificată, șarjele din cuptoarele electrice au fost adesea prelungite și, în multe cazuri, nu s-a atins greutatea stabilită pe șarje etc.

Nerealizările de plan au dus, cum este firesc, la neonorarea a numeroase contracte economice îndeosebi pentru unitățile Centralei industriale de autotramioane, Centralei industriale de tractoare și mașini agricole, Centralei industriale de rulmenți și organe de asamblare din Brașov, Centralei industriale electrotehnice Craiova etc.

Există însă și o altă situație, care rezultă cu claritate din tabelul nr. 2. Deși pe total se înregistrează un plus la livrare (circa 1215 tone tablă electrotehnică), inexplicabil este raționamentul potrivit căruia unor beneficiari li se livrează mai mult față de cerințe într-o perioadă dată, în timp ce altora nu li se acoperă solicitările. Explicațiile primite nu pot justifica situația, care reflectă un mod nejust de tratare a cerințelor contractuale. Este necesar să se aibă în atenție toți beneficiarii (mari și mici), fără a favoriza pe unii în dauna altora.

În general, neajunsurile amintite își găsesc explicația în existența unei insuficiente discipline tehnologice, în ne-asigurarea unei asistențe tehnice corespunzătoare în toate schimburile, în

Tabelul nr. 2
 Nivelul îndeplinirii obligațiilor contractuale
 de livrare la sortimentul bandă electro-
 tehnică (pe 9 luni din 1979)

Întreprinderi beneficiare :	+ sau - față de contract (tone)
„Electroputere”-Săcele	+ 754
Întrep. de motoare electrice București	+ 660
I.T.M. Filiași	+ 375
Întrep. de cinșcoape București	+ 346
„Electromotor”-Timișoara	+ 324
Întrep. de motoare electrice Pitești	- 508
„Electroputere”-Craiova	- 320
„Romlux”-Tirgoviste	- 309
„Electrotehnică”-București	- 40
„Electroarșes”-Pitești	- 10

menținerea în stare de nefuncționare a unor utilaje, întreținerea necorespunzătoare și prelungirea duratei reparației unor utilaje, aprovizionarea neritimică a locurilor de muncă cu cele necesare, slaba colaborare cu furnizorii de materii prime și materiale etc. Analizele efectuate în legătură cu realizarea planului fizic în diferite perioade din an de către conducerea combinatului, de organele locale de partid, ministerul de resort etc. au avut darul să influențeze într-o oarecare măsură în bine activitatea de producție, nu însă să o și ridice la cotele necesare, încât restanțele să fie recuperate sau cel puțin să nu se ajungă la amplificarea lor. Aceasta deoarece colectivul de aici se confruntă de mai multă vreme (ultimii 3 ani) cu o serie de neajunsuri pe care nu le-a putut și nu le poate înlătura numai prin efortul propriu. Despre ce este vorba ?

„Obstacole” de netrecut sau... tergiversări în soluționarea unor probleme

SUBLINIAM LA ÎNCEPUT că această unitate este dotată cu mijloace fixe dintre cele mai moderne existente pe plan mondial. Din păcate, datorită însă faptului că **nu s-au asigurat și rezerve de piese de schimb** (în special pentru utilajele unicate), s-a ajuns în situația ca parte din ele să funcționeze cu mult sub nivelul proiectat, sau chiar să devină nefolosibile perioade lungi de vreme (cazul utilajelor de la forje). Trebuie, de asemenea, arătat că deși au trecut aproape 5 ani de la punerea în funcțiune a primelor capacități de producție ale combinatului, nu s-a ajuns nici până azi să se asigure dotările cu toate utilitățile și aparatul prevăzute în proiecte.

Eforturile depuse de colectiv pentru a asimila unele subsansamble și repere sau pentru recondiționarea altora nu au putut și nu pot să acopere cerințele. Pe de altă parte, nici ajutorul primit din partea celorlalte unități metalurgice sau al celor din industria construcțiilor de mașini, nu a contribuit la rezolvarea tuturor problemelor de această natură — o serie de piese și subsansamble unicate, de strictă necesitate, nu au fost asimilate și, deci, nici realizate. Această stare de lucruri se datorează faptului că ministerul de resort, în subordinea căreia intră direct combinatul, nu a asigurat la vremea o bază sigură de aprovizionare cu piesele de schimb din țară sau din import, în primul rînd, pentru instalațiile unicate. Dintr-un calcul estimativ rezultă că, prin stagnarea utilajelor și nerealiza-

rea producției planificate s-a pierdut o producție fizică cu o valoare mult mai mare decît costul pieselor ce trebuiau asigurate.

Multe probleme au creat și **întîrzierile mari în punerea în funcțiune a unor obiective**, generate, în majoritatea cazurilor, nu de importurile de utilaje tehnologice de bază (există utilaje care stau în stoc nemontate de perioade lungi de timp, pentru care statul a plătit sume mari de lei valută), ci de **nerealizarea la timp a utilajelor de completare**, programate a fi fabricate în țară de unitățile specializate ale industriei construcțiilor de mașini și metalurgice (C.I.C.M. Bistrița, F.U.M. Buzău, I.M. Dr. Petru Groza etc.). Din această pricină, o serie de obiective planificate a fi puse în funcțiune încă din 1977—1978, reprogramate pentru 1979, nu sînt racordate la circuitul producției nici pînă în prezent (cuptoarele nr. 7, 8 și 9 de la oțelăria electrică nr. 2, noile capacități de la trăgătoria de bare, laminorul de benzi electrotehnice și degrosisor, turnătoria mixtă de oțel și fontă etc.).

Nepunerea la timp în funcțiune a obiectivelor planificate a afectat direct în acest an combinatul prin nerealizarea indicatorului producției fizice și la diferite sortimente. Pentru aceste nerealizări de producție contractată, cit și pentru menținerea în stoc a unor utilaje nemontate, combinatul a plătit, numai pentru 9 luni din acest an, mai bine de 12 milioane lei penalizări.

Nu se poate afirma că unitatea în cauză nu a făcut demersuri pentru rezolvarea acestor probleme. Din documentele analizate rezultă că intervențiile beneficiarului la furnizorii de utilaje au fost numeroase dar, ele nu s-au soldat cu efecte imediate. Astfel, prin intervenții scrise adresate Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini cit și altor organe implicate în procesul investițional, combinatul a solicitat schimbarea repartiției pentru realizarea unor utilaje de completare de la unele întreprinderi noi, lipsite de experiență, la altele care prezintă o mai mare garanție prin faptul că au produs asemenea utilaje de mai mulți ani. Aceste intervenții cit și altele n-au găsit înțelegerea cuvenită.

Sprijin concret, măsuri eficiente

EXISTĂ, după părerea cadrelor de conducere, a specialiștilor din combinat, suficiente posibilități pentru ca dificultățile existente în realizarea integrală a sarcinilor fizice de plan să fie depășite și să se creeze condiții favorabile pentru ca activitatea de producție să se situeze la cote mai ridicate. De altfel, în prezent se întreprind numeroase măsuri și acțiuni pentru recuperarea unor restanțe, pentru ca în împlinirea Congresului al XII-lea al P.C.R. să se obțină realizări cit mai mari la producția fizică și sortimentală, în onorarea contractelor economice. Pentru rezolvarea problemelor mai dificile, principalele direcții de acțiune ar fi următoarele :

● **rezolvarea cit mai urgentă a aprovizionării cu piese de schimb**. Ar fi util ca specialiștii dintr-o serie de ministere (industriei metalurgice, construcțiilor de mașini, aprovizionării tehnico-materiale și ai C.S.P.) să analizeze la fața locului necesarul solicitat de piese de schimb, posibilitățile și termenele de asimilare și de realizare

a acestora în țară, stabilind în același timp în mod concret și ceea ce este strict necesar să fie aprovizionat din import ;

● **furnizorii de materii prime, indeosebi Combinatul siderurgic Galați, să asigure noile mărci de oțeluri și profile în termene utile, astfel încît, odată cu noile puneri în funcțiune de capacități la Tirgoviste, să existe și cantitățile necesare de materii prime ;**

● **pentru a se asigura o mai mare promptitudine în livrarea unor sortimente din metal de către unitățile siderurgice pentru executarea de utilaje tehnologice, centralele industriale beneficiare să indice pe specificațiile de comandă, începînd chiar cu acest trimestru, inițialele „UT” (utilaj tehnologic” și „UTp” (utilaj tehnologic pentru punerea în funcțiune pentru 1980)). Se apreciază că o asemenea măsură ar determina pe furnizorii de materiale (pînă acum unitățile siderurgice nu aveau asemenea specificații) să-și organizeze mai bine activitatea, să acorde atenție mai mare respectării stricte a solicitărilor pentru utilaje tehnologice necesare punerilor în funcțiune a noi obiective de investiții ;**

● **să se aprobe de către Ministerul Industriei Metalurgice organizarea, în cadrul combinatului, a unei baze de desfacere a metalului, asemănătoare cu cele existente pe lingă toate marile combinate siderurgice**. Într-o atare situație s-ar diminua stocurile actuale provenite din renunțări de comenzi, producția ce nu întruște anumite calități etc., care îngustează actualmente spațiile de producție (în special în secțiile de laminare) ;

● **concentrarea eforturilor beneficiarului, furnizorilor de utilaje și constructorului pe cele mai importante obiective de investiții, pentru darea lor cit mai grabnică în producție**. În acest sens, de un real ajutor ar fi analizarea la fața locului, de către specialiștii ai ministerului de resort cit și ai Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, a stadiului livrărilor de utilaje tehnologice de completare și, în funcție de aceasta, să se stabilească furnizori cu experiență, care să execute comenzile în termene cit mai scurte. O asemenea măsură ar avea darul ca producția fizică planificată pe noile capacități ce urmează să intre în funcțiune, să fie realizate întocmai.

● **să se accelereze procesul de calificare și ridicare a calificării cadrelor**. Alături de cursurile organizate pe locurile de muncă, este necesar să se inițieze mai multe schimburi de experiență cu fruntașii din unitate cit și cu diferite întreprinderi similare. Să fie sprijinit mai mult liceul de specialitate, care este patronat de combinat, prin recrutarea unui număr corespunzător de tineri, în primul rînd din raza județului, aceasta fiind garanția stabilității cadrelor, diminuării fluctuației. Există și propunerea ca Ministerul Industriei Metalurgice să studieze posibilitatea înființării pe lingă combinat a unei secții pentru subingineri siderurgici. Rezolvarea pozitivă a acestei cerințe ar stimula interesul tineretului de a opta pentru meseriile de siderurgici, pentru a se stabili să lucreze în acest centru metalurgic al țării unde are posibilități multiple de pregătire și perfecționare.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Opinii și propuneri pentru realizarea unui salt calitativ și a creșterii eficienței

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE ÎN PAS CU PROGRESUL ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII

ECONOMISIREA materiilor prime și a energiei constituie un element important în susținerea efortului de dezvoltare economico-socială a țării, asigurând obținerea unor produse cu competitivitate din ce în ce mai mare. Rezultatele favorabile obținute pînă în prezent în acest domeniu constituie un punct solid de pornire pentru activitatea viitoare, dar ele relevă, în același timp, rezervele mari care există în direcția creșterii continue a gradului de valorificare a materiilor prime.

Produse de înaltă complexitate și competitivitate cu consum specific redus

INOIREA PRODUCȚIEI constituie factorul cu influență hotărâtoare asupra creșterii gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, a reducerii consumurilor specifice. Valorificarea superioară a resurselor, care presupune sporierea nivelului de creativitate, de muncă vie încorporată prin prelucrarea succesivă a materiilor prime, concomitent cu creșterea complexității muncii cheltuite, se manifestă în fapt prin extinderea gamei și nivelului valorilor de întrebuințare obținute din fiecare unitate de materie primă, prin creșterea mai rapidă a valorii producției față de cheltuielile de producție. Ponderea înaltă a participării cercetării și proiectării de produse noi și modernizate la reducerea consumurilor materiale este ilustrată prin aceea că intensitatea consumurilor materiale se decide în proporție de 80—90% în faza de concepție a produsului și numai de 10—20% în faza de execuție prin perfecționări de concepție sau tehnologice. Un exemplu elocvent al posibilităților de a reduce cantitățile de materiale încorporate în produsul finit — prin perfecționarea concepției constructiv-funcționale — îl reprezintă evoluția masei specifice și a gabariturii motoarelor electrice, la care, în cazul exemplului din figură, la aceeași putere (10 kW), greutatea netă medie a produsului a scăzut într-o perioadă de aproape 30 de ani de la 160 daN/buc. la 62 daN/buc., iar gabaritul de la 235 mm la 120 mm.

Industria noastră și-a dovedit capacitatea de a asigura un ritm înalt de înnoire a producției, gradul de înnoire realizat în perioada 1976—1979 fiind de 27,5%; în aceeași perioadă, în industria metalurgică s-a realizat 14%, în industria construcțiilor de mașini 42,5%, în industria chimică 18% și în industria lemnului și a materialelor de construcții 23,5%. În primii ani ai actualului cincinal, au fost asimilate un număr de peste 650 produse noi cu performanțe funcționale, durabilitate și fiabilitate comparabile cu realizările de vîrf pe plan mondial. În industria construcțiilor de mașini, asimilarea și fabricarea în cantități sporite a produselor noi, cu performanțe funcționale superioare celor înlocuite, a determinat creșterea gradului de valorificare a metalului în 1979 comparativ cu 1978, la cazane energetice de abur cu 29,6%, la utilaje tehnologice pentru industria metalurgică cu 13,4%, la utilaje tehnologice pentru industria chimică cu 12,4%, la produse ale industriei electronice cu 7%, la produse de mecanică fină și optică cu 11,1%, la pompe centrifugale cu 21,4%.

Cît de mari sînt influențele pe care le are realizarea unor produse noi, cu o concepție constructiv-funcțională avansată, asupra gradului de valorificare și utilizare a materialelor rezultă din exemplele referitoare la reducerea consumului de metal determinată de intrarea în producție a unor produse (tabelul).

Exemplele respective atestă, în mod neîndoielnic, progresele realizate într-o serie de domenii. Dar trebuie să avem permanent în vedere faptul că pe plan mondial produsele de referință au parametri din ce în ce mai ridicați, că este necesar să comparăm produsele noi nu numai cu produsele noastre pe care le înlocuiesc sau cu cele realizate în prezent în alte țări și cu ceea ce se va fabrica în momentul cînd produsul nou va intra în fabricație. Desigur, înnoirea și modernizarea producției vizează întreaga gamă a produselor fabricate în toate

ramurile, dar în mod deosebit pe cele produse de industria construcțiilor de mașini, avînd în vedere necesitățile de a dota economia națională la un nivel tehnic corespunzător, de a mări competitivitatea produselor noastre la export. În mod deosebit se cer accentuate preocupările pentru modernizarea acelor produse la care se constată rămîineri în urmă din punct de vedere al greutății produselor raportată la parametri funcționali și al valorificării resurselor materiale. Dintre acestea, amintim unele poduri rulante, unele mașini și utilaje de ridicat și transportat, utilaje pentru construcții și lucrări rutiere, unele tipuri de cazane de aburi și apă fierbinte, unele tipuri de turbine hidraulice și cu aburi și altele.

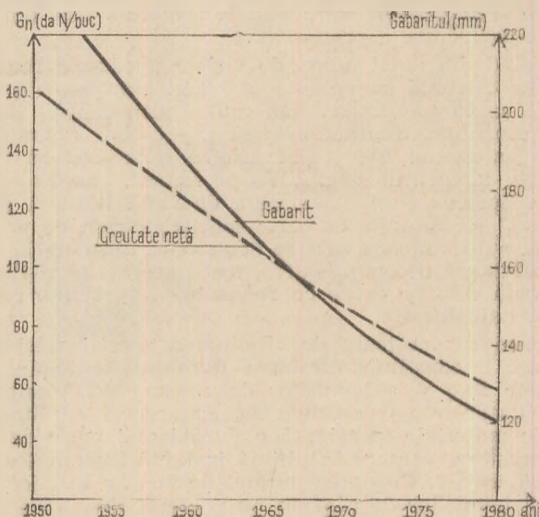
Sînt situații în care la concepția și proiectarea sau modernizarea unor produse nu se ține seama de necesitatea corelării judicioase între funcțiile produsului și materialele consumate, astfel că, în final, rezultă produse mai scumpe și mai grele decît cele anterioare, cu consumuri suplimentare de materiale, nejustificate de sporul de durabilitate și performanțe. Astfel, de exemplu, au fost propuse spre omologare produse cum sînt unele mijloace de transport, mașini de gătit, mașinulete și altele, la care consumurile materiale mai mari nu erau justificate de creșterea performanțelor sau durabilității, comparativ cu produsele pe care urmau să le înlocuiască.

Procesul de înnoire și modernizare a produselor, privit sub aspectul reducerii masei materiale raportate la caracteristicile funcționale, deci a masei specifice funcționale, impune ca analizele și soluțiile ce se elaborează în institutele de cercetare-inginerie tehnologică, în sectoarele de concepție și pregătire a fabricației din întreprinderi și centrale să abordeze cele două direcții de acțiune ce determină atingerea obiectivelor urmărite:

- selectarea principiului funcțional cu cele mai ridicate randamente și cele mai mici consumuri materiale și manoperă;
- dimensionarea cît mai strictă a pieselor componente sub aspectul rezistenței mecanice și al durabilității.

În ce privește dimensionarea judicioasă a caracteristicilor funcției și a geometriei elementelor componente, este vorba de

Evoluția greutății specifice nete și a gabariturii în perioada 1950 — 1979, la motoarele electrice asincrone de 10 kW

fapt de o gamă foarte largă de probleme care vizează evitarea supradimensionărilor de orice natură, fie că sînt legate de durabilitate, fiabilitate sau rezistență. Cele mai largi implicații le au în acest domeniu supradimensionările de rezistență sau rigiditate, care determină importante consumuri suplimentare de materiale, fie prin utilizarea unor materiale cu proprietăți superioare celor necesare și, deci, mai scumpe, fie prin adop-

Produsul nou asimilat	U.M.	Consumul specific de metal pe unitate de produs	
		produs nou	produs înlocuit
Autobuz de mare capacitate	kg metal	62.2	88.2
	pers. tran.		
Excavator cu cupa de 1,2m ³	t metal	27.2	23.1
	m ³		
Autobasculantă de 19 tone	t metal	0.6	0.7
	t tran.		
Cazane apă fierbinte cu pereți membrană	t metal	4.1	4.8
	Gcal. apă fierbinte		

țarea unor coeficienți de siguranță nejustificați tehnic și nici economic. De asemenea, concepția produsului trebuie să țină seama și să asigure o concordanță cât mai ridicată între durata de viață a diferitelor repere și subsansamble, astfel încât să se evite ca unele elemente componente să aibă o durabilitate care să nu poată fi utilizată integral din cauza durabilității mai mici a altor ansamble vitale ale produsului. O problemă similară se pune referitor la corelarea durabilității tehnice a produsului cu durata sa reală de folosință, combătând efectele negative pe care le are schimbarea prea frecventă a modelelor de fabricație, nejustificată din punct de vedere tehnic și, mai ales, economic.

Creșterea durabilității produselor, condiție fundamentală a economisirii materialelor

UN MARE CONSUM de muncă socială este concentrat în domeniul menținerii în funcțiune a fondului de mijloace fixe existente în economie. Activitatea anuală de întreținere și reparații a acestora se cifrează la un volum de cheltuieli de circa 5 mld. lei, din care numai piesele de schimb reprezintă peste 2 mld. Consumul de laminate din oțel pentru înlocuirea bunurilor de consum de folosință îndelungată și a mijloacelor fixe, pentru întreținerea și reparații lor reprezintă circa 30% din consumul pentru producție-exploatare și se ridică la peste 700 mii tone în acest an, din care 300 mii tone sînt pentru producerea și recondiționarea pieselor de schimb.

Dimensiunea importantă a consumului de resurse materiale necesar înlocuirii, întreținerii și menținerii în funcțiune a fondului de mijloace fixe și a bunurilor de consum de folosință îndelungată, impune să se acorde o atenție mult mai mare căilor de reducere a volumului de materii prime și materiale consumate pentru aceste activități. Din acest punct de vedere, o cale deosebit de eficientă pentru reducerea consumurilor materiale o constituie **prelungirea duratei de viață a pieselor, ansamblelor și produselor**, care trebuie asigurată încă din faza de concepție-prelucrare a produselor.

Analizînd din acest punct de vedere produsele realizate, în prezent se constată că pe plan mondial actualele sisteme de producție se caracterizează mai mult prin risipă decît prin consum economic. Supraambalarea produselor, aparatele electrice de uz casnic care „știu” să se defecteze, să se autodistrugă la momentul stabilit de proiectant, textile artificiale îngrijit concepute pentru o durată de viață limitată (ceea ce „nevinovat” se numește de către specialiști rată de uzură programată), autocamioane care se deplasează dintr-un loc în altul cu o încărcătură nesemnificativă, toate acestea și altele nesemnificate arată diferite cauze ce determină importante consumuri materiale nejustificate.

Un prim aspect legat de eliminarea acestei stări necorespunzătoare îl constituie **creșterea durabilității** de ansamblu a mijloacelor fixe și a bunurilor de consum de folosință îndelungată, deoarece pe această cale, cu aceeași cantitate încorporată de materiale se asigură o durată mai mare de funcționare a acestora, ceea ce în ultimă instanță înseamnă economie de muncă socială. Creșterea duratei de viață a utilajelor, instalațiilor și bunurilor de consum nu poate fi despărțită de ideea modernizării pe parcurs a acestora, cu ocazia reparațiilor capitale, astfel încît să se evite uzura morală și să se asigure menținerea utilajelor respective la parametri competitivi, în pas cu progresul tehnico-economic.

Un al doilea aspect, strîns legat de cel anterior, îl reprezintă asigurarea atît din proiectare, cît și din execuție a unui astfel de **nivel calitativ**, încît să se evite orice întreruperi accidentale în funcționare și, deci, consumuri suplimentare pentru

reparații și piese de schimb, neavute în vedere la conceperea produsului. O asemenea abordare a concepției produselor prin prisma creșterii fiabilității lor și în cadrul căreia comportarea și durabilitatea diferitelor piese este prestabilită, ar permite determinarea pe baza unor normative rigurose fundamentate a necesarului cantitativ și sortimental de piese de schimb și, pe această cale, o reducere sensibilă a volumului de piese consumate.

Rezerve importante în reducerea volumului necesar de piese de schimb rezidă în **refolosirea pieselor uzate prin recondiționarea lor**, precum și a pieselor recuperate de la utilajele ca sate, eliminîndu-se practica predării ca fier vechi a unor repere sau subsansamble înlocuite în cursul repartițiilor, stabilindu-se în acest scop, chiar de către proiectant, tehnologia și condițiile în care se efectuează remanierea diverselor piese.

Elemente pentru determinarea nivelului și structurii consumurilor

ÎN ANSAMBLUL PROCESELOR ce conduc la conceperea și proiectarea unui produs, problema **alegerii materialului** cel mai adecvat pentru un caz dat constituie o fază hotărîtoare pentru determinarea nivelului și structurii consumurilor materiale. În final, concepția funcțională a produsului și tehnologia preconizată sînt indiscutabil legate de substanța materială din care se realizează produsul constituind suportul fizic al funcțiilor acestuia și purtătorul cheltuielilor materiale de producție.

În țara noastră problema substituirii materialelor, a înlocuirii celor rare și scumpe cu altele mai disponibile și mai ieftine, constituie una din preocupările principale care vizează gospodărirea rațională și valorificarea superioară a resurselor materiale. Problema înlocuirii este de o mare complexitate, dat fiind că oportunitatea unei substituirii este dificil de evaluat. Dacă în unele cazuri oportunitatea este evidentă, în altele trebuie recurs la un adevărat bilanț tehnico-economic complex pentru a te putea pronunța.

Pentru a înlocui un material cu altul trebuie să se țină seama de cel puțin 7—8 caracteristici; în ce privește substituția Cu/Al în fabricația de cabluri electrice, de exemplu, trebuie să se țină seama nu numai de caracteristica principală de întrebuințare, adică rezistivitatea, dar și de altele ca aptitudinea de prelucrare, rezistența la coroziune, caracteristica termică, costurile directe și indirecte ale punerii în operă etc. În fața acestui ansamblu de criterii este necesar pentru fiecare caracteristică și fiecare material să se compare costurile, în plus sau în minus, determinate de substituție.

Asemenea bilanțuri au fost întocmite în unele state dezvoltate industrial, în ultimii doi ani, în scopul de a compara principalele materiale destinate aceluiași utilizări. Din studiile efectuate se degajă câteva concluzii generale interesante, valabile și pentru economia țării noastre:

— **materialele plastice ca înlocuitor al materialelor prezintă un interes cu atît mai mare cu cît energia este mai scumpă**; contradicția nu este decît aparentă, căci consumul de energie pe care îl înglobează masele plastice este inferior energiei de elaborare și prelucrare a majorității metalelor. Astfel pentru a fabrica o aceeași piesă mecanică concepută din oțel, aluminiu sau masă plastică, trebuie respectiv:

oțel:	6 kg metal + 8,9 kg energie primară
aluminiu:	2,3 kg metal + 18,4 kg energie primară
masă plastică:	5 kg țitei + 1,5 kg energie primară

Această concluzie este valabilă și pentru materiale mixte, ceramice, materiale amorfe:

— **aluminiul, atît ca conductor electric, cît și ca material de construcție utilizat în fabricația mijloacelor de transport prezintă, în ciuda conținutului său energetic ridicat, un interes real**;

— **cu cît economia de materii prime și materiale este făcută în fazele inițiale ale ciclului producție-utilizare-recuperare, cu atît ea este mai avantajoasă**; este indicat mai întîi să nu se consume sau să se consume puțin, apoi să se tragă cele mai mari foloase din utilizarea bunurilor produse și, în sfîrșit, numai după aceea să se recupereze cît mai mult posibil; în acest ciclu se regăsește cercetarea celei mai reduse degradări (legea entropiei),

dr. ing. A. CONSTANTINESCU
director în Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și Controlului
Gospodăririi Fondurilor Fixe

(Continuare în pag. 14)

Tehnica, tehnologia, organizarea — concepute și aplicate prin prisma unor rezultate economice superioare

O experiență pozitivă în producția avicolă de tip industrial

ÎN ETAPA ACTUALĂ, în care se realizează trecerea la o nouă calitate — creșterea eficienței întregii activități, a dobândit o importanță majoră, constituind unul din criteriile principale care trebuie să stea la baza perfecționării formelor de organizare, conducere și planificare a activității economico-sociale. Pentru obținerea unor rezultate bune și foarte bune la nivelul diferitelor ramuri și subramuri, prezintă mare importanță, alături de alți factori, și generalizarea experienței înaintate a unităților fruntașe care, punând în valoare rezervele interne specifice, au ridicat rentabilitatea la cote înalte. Dintre aceste unități face parte și Combinatul avicol intercooperatist Uricani-Iași, unitate de frunte în cadrul sectorului, a cărui experiență pozitivă o prezentăm pe scurt în continuare.

Ritm înalt de dezvoltare, eficiență ridicată

URMĂRIND evoluția rezultatelor activității economico-financiare din această unitate în perioada 1975—1978, desprindem mai multe tendințe dinamice pozitive, prin care se reflectă concomitent atât creșterea dimensiunilor activității, cât și perfecționarea sa calitativă continuă.

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori privind dezvoltarea și eficiența activității la Combinatul avicol Uricani (1975 = 100,0)

Indicatori	1976	1977	1978/1975 — % —
Fonduri fixe — total	174,1	227,8	236,9
Găini ouătoare	122,9	143,2	272,0
Producția globală	122,6	194,5	325,2
Producția marfă	127,2	180,0	333,4
Producția de ouă	126,7	156,4	331,3
Cheltuieli materiale-total	110,7	189,3	255,6
Costuri la 1 000 lei producție	91,6	89,1	86,0
Producția netă	161,6	211,5	552,7
Beneficii	235,9	359,9	728,9

Din datele tabelului nr. 1 rezultă că o cale importantă pe care s-a orientat în mod ferm colectivul unității a fost creșterea concomitentă în ritm rapid, a volumului producției și a eficienței acesteia, pe temelia dezvoltării și perfecționării continue a unei puternice baze tehnico-materiale. Folosind în mod rațional și eficient contribuțiile unităților cooperatiste asociate și în special creditele de la stat, unitatea și-a sporit fondurile fixe pe perioada analizată de 2,4 ori și a antrenat în circuitul său productiv factori materiali al căror volum a crescut în aceeași perioadă de 2,6 ori. Într-un ritm mai rapid decât fondurile fixe totale au sporit mijloacele de muncă active (găinile ouătoare) al căror efectiv mediu anual s-a mărit de 2,7 ori. Paralel cu creșterea volumului producției, reflectată în sporirea de 3,3 ori a producției globale și marfă, ea și la producției de ouă și cu 13,6% a producției de carne, s-a realizat și o reducere continuă a costurilor de producție raportate la mia de lei producție marfă, care au ajuns să fie mai scăzute cu 14% în 1978 față de 1975. Creșterea în ritm susținut a producției fizice și reducerea cheltuielilor de pro-

ducție, au contribuit la sporirea producției nete — prin care se exprimă mărimea valorii nou create — de la 3 mil. lei în 1975, la peste 16 mil. lei în 1978. Prin dezvoltarea activității sale, Combinatul avicol intercooperatist Uricani a creat noi locuri de muncă pentru cooperatori și personalul muncitor (numărul acestora a sporit de la 38 la 92), asigurând o retribuire medie lunară pe lucrător de peste 2 200 de lei.

Privite în ansamblul lor, tendințele dinamice reflectate de datele tabelului nr. 1 se caracterizează prin creșterea mai rapidă a indicatorilor efectului economic obținut, comparativ cu o creștere mai lentă a indicatorilor ce caracterizează efortul economico-social depus, relație care reprezintă condiția fundamentală a obținerii unei înalte eficiențe și rentabilități; aceasta constituie trăsătura caracteristică esențială a activității din ultimii ani a unității analizate.

Modernizarea și raționalizarea producției

LA BAZA OBTINERII unei cote înalte a rentabilității în această unitate au fost puse măsuri — temeinic fundamentate din punct de vedere tehnic, tehnologic și economic — privind modernizarea, raționalizarea și intensivizarea producției avicole, care au avut efecte profunde, complexe și de durată asupra nivelului și dinamicii rentabilității.

Prin creșterea volumului și a nivelului tehnico-calitativ al fondurilor fixe, s-a asigurat un grad înalt de înzestrare, tehnică și tehnologică a muncii, reflectat în volumul de circa 500 000 de lei fonduri fixe care revin în medie pe un lucrător. Aplicarea tehnologiei de creștere a păsărilor în baterii, cu efectuarea mecanizată a tuturor lucrărilor, (în afară de strângerea și ambalarea ouălor), a contribuit la o folosire mai completă și eficientă a capacităților de producție, a furajelor, energiei electrice și termice, și a forței de muncă (vezi tabelul nr. 2), la creșterea pe această bază a productivității muncii, a

Tabelul nr. 2

Evoluția consumurilor specifice — materiale energetice și de muncă

U.M.	1975	1976	1977	1978	1978/1975 — % —	
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	lei	833	725	766	637	76,5
Consumuri la 1 000 buc. ouă :						
— furaje	U.N.	175	171	200	165	94,3
— energie electrică	kWh	116	91	149	54	46,6
— energie termică	kcal	103	85	133	73	67,6
— muncă	ore-om	8,0	7,9	5,2	5,7	71,3

producției fizice medii, a producției nete și implicit la reducerea costurilor de producție și creșterea ratei rentabilității (vezi tabelul nr. 3).

Deosebit de eficientă s-a dovedit modernizarea tehnologiei creșterii găinilor pentru ouă, prin aplicarea **năpîrlirii forțate** (pe baza restricționării administrării de hrană, apă și lumină

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

Tabelul nr. 3

Evoluția randamentelor fizice, a productivității muncii și a altor indicatori specifici de eficiență economică					
U/M	1975	1976	1977	1978	1978/1975 %
Producția medie de ouă pe o găină buc	238	246	250	251	105,5
Productivitatea muncii (producție netă pe lucrător) mij lei	78,3	98,1	92,5	178,8	228,4
Producția netă la 1 000 lei fonduri fixe lei	154	144	144	361	234,4
Producția netă la 1 000 lei cheltuieli materiale lei	306	447	341	662	216,3
Rata rentabilității %	15,1	31,7	28,4	43,1	285,4

în întreținerea găinilor) — proces care durează circa 45 de zile, după care păsările reîncep ouatul într-un procent apropiat de cel realizat în prima fază de exploatare. Noua tehnologie, aplicată începând din a doua jumătate a anului 1977, a determinat, în mod special în 1978, efecte pozitive: accelerarea rotației fondurilor, reducerea substanțială a tuturor cheltuielilor comparativ cu tehnologia obținerii lotului de găini ouătoare prin creșterea puicuteilor în sezonul rece (lunile decembrie-martie) producerea de ouă mari, de calitate superioară, care au fost valorificate la prețuri mai bune. Aplicarea tehnicii și tehnologiei moderne de către specialiștii din unitate, care au colaborat cu cadre din cercetare și învățământ, a fost însoțită de întărirea spiritului de disciplină și responsabilitate în muncă al întregului colectiv și de preocuparea tuturor lucrătorilor de a-și ridica permanent nivelul de pregătire tehnico-profesională.

O contribuție importantă la creșterea eficienței și a rentabilității a adus-o și raționalizarea pe baze științifice a organizării producției și a muncii, prin adâncirea specializării (ponderea producției de ouă în valoarea producției totale realizate a crescut de la 77,4% în 1975, la 92% în 1978) și prin fundamentarea mărimii optime a efectivului de găini ouătoare la 125—150 000 capete, fapt care arată că pot obține o eficiență economică ridicată și unitățile avicole de dimensiuni mai mici. Conducerea unității s-a preocupat continuu de ridicarea nivelului de pregătire și instruire a lucrătorilor (dintre care majoritatea sînt cooperatori), de fundamentarea științifică a rațiilor furajere și de respectarea cu strictețe a disciplinei tehnologice și a condițiilor de zoohigienă. Toate aceste măsuri au contribuit la folosirea mult mai completă și la un înalt grad de eficiență a tuturor factorilor de producție. Fondurile fixe au fost puse în valoare la un nivel superior prin creșterea gradului de folosire intensivă, rezultînd scăderea valorii fondurilor fixe ce revin pe cap de pasăre, de la 205,3 lei în 1975, la 178 lei în 1978. În ceea ce privește valoarea fondurilor fixe pe lucrător, menționăm că, după ce în anul 1976 este atins nivelul maxim (peste 680 mii de lei), se manifestă o tendință de scădere a acestui indicator (495 mii lei în 1978), tendință și nivel ce le apreciem ca fiind corespunzătoare cerințelor eficienței normale. Măsurile luate au determinat și creșterea producției medii de ouă pe găină (de la 238 buc. în 1975, la 251 buc. în 1978) nivelul actual fiind apropiat de limita biologică, ceea ce indică înaltul grad de intensivizare a producției în această unitate. Valorificarea superioară a muncii depuse se concretizează în obținerea unor nivele crescătoare ale productivității muncii, așa cum rezultă atît din scăderea consumului de om-ore la 1 000 buc. ouă (de la 9 ore-om în 1975, la 5,7 ore-om în 1978), cît și din creșterea producției nete pe lucrător (de la 78 300 lei, la 178 000 lei în aceeași perioadă), care a depășit dublul în 4 ani de activitate.

Modernizarea tehnică și tehnologică și raționalizarea producției au avut efecte favorabile și asupra reducerii cheltuielilor materiale în ansamblul lor, cît și a principalelor consumuri specifice. Astfel, consumul specific de furaje la 1 000 buc. ouă a scăzut de la 175 u.n. în 1975, la 165 u.n. în 1978 (creșterea consumului specific în 1977 a fost determinată de calitatea mai slabă a furajelor combinate obținute din recolta de porumb a anului anterior). Reduceri substanțiale s-au obținut și la consumurile specifice de energie electrică și termică, care, calculate la 1 000 lei producție marfă, au scăzut în aceeași perioadă cu 53,8% și, respectiv cu 32,4%. Cheltuielile materiale totale la 1 000 de lei producție marfă, s-au diminuat în aceeași perioadă cu 23,5%, creîndu-se, pe această bază, posibilitatea sporirii substanțiale a producției nete și a beneficiilor.

Dînd dovadă de o bună orientare tehnică și economică, conducerea unității a organizat și raționalizat pe baze științifice nu numai producția, ci și valorificarea produselor, ținînd seama că, în mod deosebit în sezonul rece, cînd oferta

ouă (atît pentru consumul intern, cît și la export) este mai mare. Pe de altă parte, producția de ouă în sezonul rece solicită cheltuieli mai mari, atenție și preocupări speciale. Reflectînd aceste particularități sezoniere, ca și influența mărimii ouălor în ce privește desfacerea producției — prețul de producție fiind diferențiat pentru ouăle mari și cele mici pentru trei etape: sezonul cald (16.IV—15.IX) — 0,70 și 0,60 lei/buc.; sezonul intermediar (1.III—15.IV) — 0,90 și 0,80 lei/buc.; sezonul rece (16.IX—28.II) — 1,20 și 1,10 lei/buc. — valorificarea producției suferă modificări importante în funcție de acești factori.

Amplitudinea diferențierii prețului de producție la ouă (în tre 0,60 și 1,20 lei/buc.) poate fi folosită ca un factor important pentru creșterea eficienței și a rentabilității producției, în condițiile în care se răspunde prompt nevoii sociale la momentul dat. La unitatea analizată, atît prin preocupările pentru încadrarea optimă a etapei ouatului, cît mai ales prin aplicarea năpîrlirii forțate, s-a reușit să se obțină o pondere preponderentă a producției și desfacerii ouălor în sezonul rece și în cel intermediar, factor care, împreună cu ponderea preponderentă a ouălor mari în totalul producției a contribuit la creșterea simțitoare a prețului mediu de vînzare realizat față de cel planificat (cu 0,03 lei pe ou în 1976, cu 0,05 lei în 1977 și 0,04 lei în 1978) obținîndu-se pe această cale, la cantitățile de ouă vîndute în ani: respectiv, un beneficiu suplimentar de 418 560 lei, respectiv de 895 350 lei și 1 567 200 lei. Aceasta reflectă efortul susținut al colectivului unității pentru îmbunătățirea calității produselor și, totodată, pentru încadrarea producției și a desfacerii produselor în perioade optime în raport cu variația nevoii sociale pe parcursul aceluiași an.

Valorificarea la un înalt nivel de eficiență a factorilor de producție se reflectă — în expresia ei complexă și completă — în creșterea producției nete (raportată la mia de lei fonduri fixe, la mia de lei cheltuieli materiale), care în perioada analizată a sporit de 2,3 ori, respectiv de 2,2 ori.

În mod sintetic, toate aceste laturi ale sporirii eficienței utilizării resurselor se reflectă în creșterea ratei rentabilității (de la 15,0% în 1975, la 43,1% în 1978). Beneficiile au sporit în aceeași perioadă de 7,3 ori, atîngînd în 1978 nivelul de 11 793 000 lei, revenind în medie pe lucrător un beneficiu anual de peste 100 000 lei. Creșterea rentabilității a fost influențată puternic și de sistemul perfecționat de retribuire a muncii, în cadrul căruia aplicarea acordului global și acordarea premiilor anuale din beneficii (care s-au ridicat, în medie pe lucrător, la 2 047—4 368 lei) au avut un rol stimulator important.

În încheiere, din studiul efectuat, putem desprinde cîteva concluzii importante:

- creșterea în ritm înalt a producției favorizează și se îmbină în mod armonios cu obținerea unei eficiențe mereu sporite;
- modernizarea tehnică și tehnologică a producției trebuie realizată continuu, în mod dinamic și în forme complexe și concret-specifice, urmărindu-se în mod obligatoriu finalizarea ei într-o eficiență economică înaltă;
- intensivizarea utilizării tuturor resurselor devine tot mai mult o verigă principală a creșterii rentabilității în agricultură, un rol deosebit avîndu-l utilizarea intensivă și rațională a energiei electrice, termice și combustibilului;
- în condițiile unor prețuri de vînzare diferențiate după sezon, se impune o fundamentare mai temeinică a prețului mediu planificat;
- orizontul larg și gîndirea economică a cadrelor de conducere și a specialiștilor fructifică creativitatea tehnică, tehnologică și organizatorică și o finalizează într-o creștere pe baze sănătoase și la cote înalte a eficienței și rentabilității producției;
- stabilirea mărimii optime a unităților agricole impune o abordare concret-specifică în funcție de condițiile complexe existente, iar criteriul principal al validării ei trebuie să fie nivelul eficienței obținute;
- factorul hotărîtor al obținerii unei înalte eficiențe și rentabilități îl constituie nu atît numărul, cît calitatea colectivului de lucrători care se obține prin autoperfecționare, instruire și educare continuă, colectivă și individuală;
- pe baza trăsăturilor economiei noastre socialiste și a funcțiilor stimulativе și echitabile ale sistemului perfecționat de retribuire socialistă a muncii, realizarea unei înalte eficiențe și rentabilități economice se îmbină armonios cu obținerea unor venituri sporite, care asigură creșterea bunăstării lucrătorilor din agricultură.

Credem că experiența pozitivă prezentată merită a fi studiată și preluată creator și de alte colective de lucrători din agricultură, mai ales de către cele ce se ocupă de același tip de producție.

dr. Mircea BOJA
Iași

CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII PRINTR-UN PROCES DINAMIC DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR

Simbioza cercetare-proiectare-produție, în realizarea noii calități

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. prevede ca un obiectiv fundamental al următoarei perioade „intrarea societății românești într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale, în care vor avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile, accelerarea trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale“. În acest context, în cadrul viitorului plan cincinal se prevede realizarea unei **cotituri radicale în domeniul calității produselor**, prin îmbunătățirea performanțelor tehnice ale acestora la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, asigurând astfel creșterea gradului lor de competitivitate.

În actuala etapă, în condițiile unor exigențe mereu sporite ale pieței interne și internaționale, numai performanțele tehnice, oricât de ridicate ar fi ele, nu pot asigura însă pe deplin competitivitatea corespunzătoare a produselor destinate consumului individual și industrial. Este necesar să se ia în considerare o nouă dimensiune a calității produselor industriale, determinată de aspectele care privesc relația obiectului industrial cu beneficiarul sau utilizatorul său final, cu mediul ambiant. Ne referim în special la calitățile funcționale, constructive, ergonomice, de aspect și altele*). Această nouă calitate a produselor industriale trebuie să constituie o preocupare prioritară pentru cadrele din cercetare, proiectare, producție, învățământ, care sînt responsabile pentru realizarea întregii game de produse noi și re-proiectate.

Un concept generos, cu uriaș potențial economic : modelarea produselor

DUPĂ CUM ESTE cunoscut, ponderea produselor noi și re-proiectate, introduse în fabricație în acest cincinal, va reprezenta circa 44% din valoarea producției industriale a anului 1980.

Intensificarea procesului de înnoire și diversificare a produselor industriale realizate de către întreprinderile românești face ca perpetuarea unor concep-

*) În țările dezvoltate industrial, ca și într-o serie de țări în curs de dezvoltare activitatea complexă care are în vedere factorii mai sus menționați este definită cu termenul design. În majoritatea țărilor socialiste, ca și în țări capitaliste această activitate este organizată și coordonată la nivelul consiliilor de miniștri (R.S. Cehoslovacă, R.D.G.), al unor ministere (R.P. Bulgaria, Franța), al unor institute naționale (U.R.S.S., India), sau centre departamentale. Organizația internațională neguvernamentală International Council of Societies of Industrial Design (I.C.S.I.D.) — grupează peste 60 de organisme profesionale și de promovare din peste 40 de țări membre.

ții tehnice, economice și de creație depășite în ceea ce privește aprecierea calității produselor să devină inacceptabilă din punct de vedere al eficienței economice, al asigurării competitivității produselor pe piețele externe. Dacă performanța tehnică a fost preocuparea prioritară a unor proiectanți și producători, neluând în considerare în suficientă măsură nivelul de exigență estetic-funcțională a pieței interne și internaționale, aceasta s-a reflectat inevitabil în dificultățile întâmpinate în desfacere.

Este adevărat că este mult mai ușor să se urmărească numai parametrii tehnici și de exploatare, care pot fi măsurați cu ajutorul aparatelor și înregistrați sub formă de date citrice, decît să se ia în considerare o serie de parametri funcționali, ergonomici și estetici, fundamentați pe o bună cunoaștere a necesităților consumatorilor, exigențelor și particularităților pieței interne și internaționale. Se pare că la astfel de produse a fost luată în considerare numai proiectarea tehnică, lăsîndu-se la o parte modelarea formal-estetică, care presupune un întreg complex de date referitoare la cerințele consumatorilor, stabilite ca rezultat al unor studii în domeniul ergonomiei, fiziologiei, sociologiei, marketingului și altor discipline.

Prin însuși mecanismul de control al calității produselor, în toate formele sale, se urmărește, de regulă, în ce măsură produsul corespunde unor norme sau standarde, deci se verifică „calitatea de conformitate“; în afară de aceasta, după părerea noastră, ar trebui să se aprecieze și „calitatea de concepție“, adică în ce măsură produsele au fost create la nivelul cerințelor consumatorilor. De asemenea, nu poate fi neglijat faptul că, prin importul de tehnologie necesar pentru dezvoltarea economiei naționale s-a importat implicit și forma produselor industriale, care, după cum se știe, în prima etapă se situează la nivelul cerințelor internaționale, ulterior însă se perimează și trebuie „adusă la zi“.

Realitățile pieței internaționale adaugă o dimensiune suplimentară problemei calității și anume factorul de competitivitate în condițiile unei concurențe mereu mai dure. Practica internațională arată că, de exemplu, la unele produse ale construcțiilor de mașini, la aceleași performanțe tehnice, dar care diferă prin „generația“ de modelare, se obțin prețuri pe piața externă pînă la multiplul prețului de bază.

Considerabilul potențial uman și material de care dispune industria noastră obligă la o nouă calitate a producției industriale, căci cu aceleași eforturi se pot realiza atît produse moderne, cît și produse depășite, uzate moral.

Noua viziune în conceperea produsului trebuie să aibă un caracter integrator, polarizînd un cerc larg de preocupări, cum ar fi cunoașterea strategiei

întreprinderii pentru consolidarea și extinderea poziției sale pe piața internațională, importanța produsului în programul general de desfacere și producție, stabilirea condițiilor de utilizare ale produsului (cerințe de deservire, întreținere, reparare), cît și programul de creare al noului produs (etapele de lucru, modul de reașzare prin preocupări proprii sau cooperare, faze de dezvoltare în care se găsește produsul: lansare, maturitate, declin etc.) și altele.

În cele ce urmează ne propunem să exemplificăm această concepție de acțiune prin două realizări semnificative de produse concepute sub semnul noii calități prezentate la EREN '79 și Tehnoexpo '79 din domeniul industriei construcțiilor de mașini, urmînd ca în numerele viitoare să prezentăm proiecte realizate pentru alte sectoare ale economiei naționale.

La ce rezultate conduce înțelegerea dimensiunilor reale ale problemei competitivității

ASTFEL, în cadrul unui program al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu“, la recomandarea Filialei București a Asociației Române de Marketing și a Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, a elaborat o serie de studii care vizează remodelarea unor produse industriale, care fac și obiectul exportului românesc, pornind de la un concept de calitate în care, pe lângă performanțele tehnice, o atenție deosebită s-a acordat elementelor formal-estetice, relațiilor ergonomice și impactului vizual al produsului asupra utilizatorului.

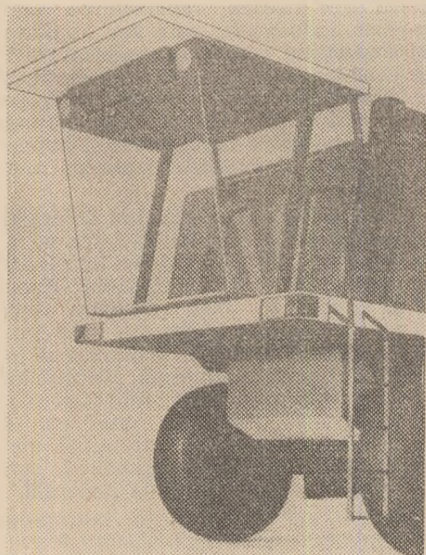
Exemplificăm prin „Studiul de design privind realizarea liniei stilistice a autotombinei : „C 12“, avînd ca beneficiar întreprinderea „Semănătoarea“-București, la care au fost urmărite două obiective majore: obținerea unui produs a cărui formă de ansamblu să se integreze în linia generală identificată la principalii producători mondiali și în al doilea rînd realizarea unui loc de muncă (cabină) care să corespundă normelor internaționale și naționale și care să se armonizeze cu forma generală.

Pentru cunoașterea pieței internaționale în acest domeniu, Institutul de economie mondială, pe bază de contract în cadrul aceluiași program, a făcut o analiză privind producția și comerțul internațional cu produse similare din care au reieșit: orientările în evoluția ofertei de combine pe piața mondială — tendința în evoluția tehnicii constructive (adică relația spațial-constructivă dintre principalele unități funcționale: cabină, motor, buncăr, elemente dinamice).

și preocupările de îmbunătățire a elementelor funcționale, ergonomice și estetice ale combinelor; — evoluția și perspectivele producției și exportului de combine românești.

Studiul a oferit, de asemenea, o imagine de ansamblu a pieței mondiale (ierarhizarea producătorilor, în funcție de capacitatea de producție, calitatea produselor și aria geografică în care aceștia vind), a stabilit direcțiile în care se dezvoltă producția mondială, atât în ceea ce privește modelele de bază și variantele funcționale, cât și informații (deosebit de importante pentru noi) privind tendințele evoluției sistemelor constructive și a elementelor care determină structura și forma de ansamblu. În paralel s-a făcut o analiză a producției interne de produse din aceeași „familie” (tractoare, alte mașini agricole) pentru ca imaginea finală a combinei, cu identitatea sa, să se integreze în linia mondială, dar să fie armonizată și cu produsele din aceeași clasă. Trebuie precizat că remodelarea produsului s-a făcut pornind de la buna cunoaștere a subansamblelor și reperelor din producția de serie, astfel ca reproducerea să se facă cu maximum de eficiență, menținându-se cât mai multe pere și subansamble din producția curentă. În etapa următoare, având un model conceptual (definit din analiza comparativă, structurală și morfologică, a celor mai interesante tipuri distincte pe plan mondial) pe baza cunoașterii tehnologiei de execuție și montaj a produsului nostru, s-a trecut la elaborarea de variante de modele prin combinarea unităților funcționale în cadrul ansamblului.

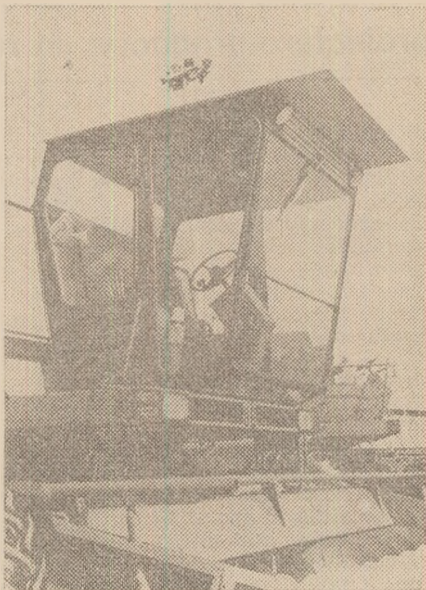
Prin colaborarea directă și permanentă cu reprezentanții întreprinderii beneficiare, prin reluări și transformări s-a ajuns la varianta care conferă produsului personalitate, se înscrie în linia celor mai avansate combine pe plan mondial, asigură eficiența și preț de cost redus în execuție (vezi macheta din fig. nr. 1).

O atenție deosebită s-a acordat cabinei care, înscriindu-se în forma generală, a ținut cont de următoarele: — protejarea împotriva vibrațiilor și a zgomotului; — securitatea conducătorului; — asigurarea vizibilității spre toate elementele funcționale stabilite de normele naționale și I.S.O.; — ergonomia comenzilor; — confortul postu-

lui de comandă; — reducerea consumului de metal.

Varianta propusă de colectivul nostru a fost transpusă deja în practică, fiind prezentată, în această toamnă la ediția Tehnoexpo '79. (vezi fig. nr. 2).

Problematica implicată în cel de-al doilea proiect pe care-l prezentăm „Elaborarea modelului pentru unitatea terminală a unui sistem informatic — S.I.D.”, diferă în mare parte față de proiectul precedent deoarece: — producția mondială de echipamente electronice de calcul este concentrată într-un număr relativ redus de țări, care și-au stabilit linii stilistice proprii (linie formal-estică devenită „tradițională”); obiectul de studiu fiind un echipament periferic, se utilizează fie în sala unității centrale a calculatorului, caz în care trebuie să fie compatibil dimensional, formal-estic, structural, cu restul echipamentelor, fie în încăperi diferite — unele la distanțe foarte mari de unitatea centrală, caz în care este necesar să se integreze în ambianța birourilor sau a secțiilor de producție, când sînt utilizate pentru calculatoare de proces; datorită seriei mici de producție anuală se impunea folosirea unei tehnologii de obținere a elementelor de structură și formă care să nu necesite scule și matrițe costisitoare.

La acestea adăugăm și faptul sistemul de introducere date de acest tip — el fiind obiect de cercetare-proiectare al Institutului de cercetări pentru tehnică de calcul (I.T.C.), urmînd să se producă de Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul și ca atare nu exista o variantă constructivă anterioară.

Din cele 14 variante de modele propuse de colectivul Institutului de arte plastice, de comun acord cu reprezentanții I.T.C. și centralei, s-a optat la alegerea materialelor și tehnologiile de execuție, astfel: — pupitrul pentru operatori realizat din material plastic vacuumat, pe schelet metalic; — display-ul realizat din material plastic vacuumat cu mască de contrast din polimetacrilat de metil vacuumată; — blocul electronic, pe schelet metalic, cu închideri (capace) din material plastic vacuumat (vezi macheta din fig. nr. 3).

Pornind de la analiza datelor antropometrice s-au stabilit și datele ergonomice ale postului de operator, respectiv: datele generale de gabarit (înălțime, lățime, lungime); — unghiul optim de percepție a datelor de pe display și limitele între care poate varia; — aria de acoperire a diferitelor suprafețe ale pupitrului cu ambele mâini; — locul optim și unghiul de amplasare a documentelor după care se introduc datele.

Analiza celor mai des întîlnite tipuri de unități centrale în care poate intra în relație funcțională, dimensională și formal-estică (extrase tot dintr-un studiu realizat de Institutul de economie mondială) precum și a liniei stilistice a mobilierului și ambianțelor spațiilor de lucru a influențat forma și configurația finală a S.I.D.-ului (expus, de asemenea, la Tehnoexpo '79), produs cu personalitate proprie (vezi fig. nr. 4).

dar suficient de integrat în restricțiile inițiale ale proiectului. Textura și culoarea alese pentru cele 3 elemente componente ale S.I.D.-ului au contribuit, de asemenea, la personalizarea produsului, dar și la integrarea lui în „stereotipul” internațional ce caracterizează această clasă de produse electro-

arh. Ioan POPA
dr. Liviu MUREȘAN

PERFECTIONAREA CONTINUĂ A PREGĂTIRII CADRELOR PENTRU O PARTICIPARE TOT MAI ACTIVĂ ȘI EFICIENTĂ LA ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA ECONOMIEI [III]

ORGANIZAREA și funcționarea formelor diversificate de pregătire și perfecționare, atenția dată în documentele de partid problemelor instruirii cadrelor, tabloul amplu al eforturilor de ridicare continuă a nivelului calitativ al cursurilor în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane și al progreselor rapide ce se fac în acest domeniu permit evidențierea câtorva aspecte esențiale.

● Constituind o resursă importantă a creșterii economice, a dezvoltării de ansamblu a societății noastre socialiste, formarea și perfecționarea cadrelor de conducere s-a înscris, în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., pe un loc primordial în preocupările conducerii de partid și de stat, fapt demonstrat convingător de orientările și indicațiile date în acest domeniu în documentele de partid și de amplele măsuri ce i-au fost consacrate. Constanța acestor preocupări a condus — de la realizarea la scară restrânsă, inițial, a unor cursuri de perfecționare — la edificarea treptată a unei adevărate instituții la scară națională de formare și perfecționare a cadrelor de conducere, parte componentă a amplului sistem național de instruire a tuturor cadrelor.

● Experiența acumulată în acest domeniu, cunoașterea temeinică a proceselor economice și sociale și aplicarea pe baze științifice a legilor obiective ale dezvoltării, interpretarea în mod creator a tendințelor pe plan mondial în lumina realităților specifice țării noastre au conturat treptat un concept românesc cu privire la formarea și perfecționarea cadrelor de conducere, caracterizat prin unitate, fundamentare științifică, dinamism și viziune prospectivă. Acest concept, care constituie o apreciazabilă contribuție teoretică a partidului nostru, a experienței țării noastre, circumscrie atît formele organizatorice în care se realizează formarea și perfecționarea cadrelor de conducere, cît și conținutul detaliat și orientările programelor corespunzătoare.

● Dată fiind necesitatea realizării pe un front tot mai larg a formării și perfecționării cadrelor de conducere, cerință obiectivă determinată de ritmul rapid al dezvoltării economico-sociale a țării noastre, rezolvarea acestei probleme s-a făcut „in cascadă”, ilustrată prin următoarele forme: desfășurarea cursurilor de pregătire și perfecționare la diferite niveluri, cu sferă din ce în ce mai largă de cuprindere a cursanților; pregătirea în paralel a unor cadre de instructori pentru perfecționarea în domenii mai extinse a cadrelor de conducere; transformarea unor cadre de

conducere care au urmat cursuri de pregătire sau perfecționare, la întoarcerea în unitățile lor, în adevărate „nuclee” de difuzare a cunoștințelor teoretice și practice însușite, prin susținerea unor prelegeri, cursuri, realizarea unor acțiuni ilustrative etc.

● Formele organizatorice în care s-au realizat pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere, orientările programelor de învățămînt și bazele metodice ale desfășurării acestora au cunoscut un accentuat dinamism, co-

„Întreprinderile, centralele, ministerele și celelalte organe centrale vor lua măsuri pentru perfecționarea continuă a cunoștințelor profesionale ale oamenilor muncii. Se va asigura reciclarea tuturor categoriilor de cadre din economie, știință, cultură, din întreaga viață socială, la toate nivelurile.”

(Din proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român)

responsabil cerințelor în continuă creștere existente în această privință, comenzilor sociale proprii fiecărei perioade sau moment al construcției socialiste.

● O caracteristică dominantă în cadrul acestui concept o reprezintă integrarea organică a învățămîntului cu cercetarea științifică și cu activitatea productivă, legarea tot mai strînsă a programelor de formare și perfecționare a conducătorilor de nevoile efective — actuale și de perspectivă — ale practicii economico-sociale.

UN MOMENT de referință în eforturile continue de ridicare a nivelului calitativ al conținutului programelor de pregătire și perfecționare l-a constituit Conferința Națională a partidului din decembrie 1977. În acest sens, accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică, sarcină programatică trasată la Conferință, reluată și detaliată în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, are largi și profunde implicații asupra formării și perfecționării cadrelor de conducere, a tuturor membrilor organelor de conducere colectivă, determinînd coordonatele majore în care se înscrie perspectiva evoluției în continuare a conținutului și formelor de realizare a instruirii conducătorilor. Aceste coordonate privesc:

— caracteristicile dezvoltării economico-sociale viitoare a țării noastre:

continuarea menținerii unui ritm înalt al acestei dezvoltări; imbinarea tot mai profundă a laturilor economice și sociale ale întregii activități; dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție, perfecționarea continuă a relațiilor de producție; perfecționarea mecanismului planificării, creșterea rolului planului național unic, armonizarea planificării în profil de ramură, departamental și teritorial; luarea în considerare a efectelor crizei energetice mondiale, asigurarea independenței energetice a țării;

— caracteristicile viitoare ale proceselor economice, care determină cerințe corespunzătoare pe planul formării și perfecționării cadrelor de conducere: creșterea automatizării producției și informatizarea proceselor de conducere; reducerea diferențelor dintre munca fizică și cea intelectuală; schimbări în natura muncii, apariția unor noi meserii și profesii; creșterea ponderii timpului liber, necesitatea utilizării judicioase a acestuia; sporirea acuității problemelor de protecția mediului; accentuarea caracterului creativ, inovațional al muncii, sporirea considerabilă a rolului și efectelor cercetării științifice; adîncirea specializării, a cooperării pe plan intern, național și internațional etc.;

— cerințele de conținut și formă ale programelor de formare și perfecționare a cadrelor de conducere: asigurarea unei mai profunde înțelegeri a interdependențelor fenomenologice (general-particular; politică—știință—economie; organizare—conducere—eficiență; local-național-internațional); accentuarea, în cadrul programelor de formare și perfecționare, nu numai a însușirii de cunoștințe, dar mai ales a realizării unor mutații pozitive pe plan comportamental, a dezvoltării unor aptitudini și modelării unor atitudini care să aducă un vizibil spor de eficacitate și eficiență; conturarea pîrghiilor eficiente pentru echilibrarea elementelor de scientizare, tehnicizare și umanizare a proceselor de conducere; satisfacerea în măsură crescîndă a nevoilor individuale, diferențiate, de formare și perfecționare a cursanților; accentuarea finalității proceselor de formare și perfecționare a conducătorilor, măsurată prin profesionalizarea efectivă a acestora, prin stăpinirea temeinică a limbajului tehnico-economic, matematic și informatic, prin sporirea rolului lor de dezvoltare economico-socială a țării.

CONVERGENȚA acestor coordonate se materializează în cîteva elemente esențiale, necesar a fi prezente în toate eforturile actuale și viitoare de perfecționare a formelor și metodelor de instruire și de creștere a

influenței lor în îmbunătățirea muncii de conducere în întreaga activitate economico-socială :

— preluarea permanentă a **orientărilor din documentele de partid și de stat** și reflectarea lor operativă și mai pregnantă în conținutul programelor de pregătire și perfecționare ;

— evidențierea consecventă și convingătoare a **multipleror incidente pe care le are revoluția științifico-tehnică contemporană asupra metodelor și tehnicilor de conducere** (amplificarea folosirii metodelor creative, dezvoltarea metodelor și modelelor de optimizare, extinderea folosirii calculatoarelor electronice în zone noi ale proceselor de conducere etc.) ;

— accentuarea **rolului factorului uman în procesul de conducere**, dezvoltarea laturilor motivaționale în realizarea acestuia la un nivel superior calitativ și de eficiență ;

— sporirea, în programele de instruire, a **ponderii temelor care tratează problemele autoconducerii, autogestunii și autofinanțării unităților economice**, creșterea eficienței în utilizarea diferitelor categorii de resurse, conducerea în profil teritorial, aspectele ecologice pe plan național și internațional, protejarea mediului etc. ;

— abordarea și detalierea particularităților pe care le capătă procesele de conducere și în **alte domenii decât cel al economiei**, cum ar fi serviciile, învățământul, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică, ecosistemele etc. ;

— concentrarea preocupărilor în **domeniile tehnice și tehnologice de vîrf**, ale căror realizări au ample și rapide rezonanțe în ansamblul economiei naționale ;

— adîncirea **integrării proceselor de pregătire și perfecționare** a cadrelor de conducere cu **cercetarea științifică și ingineria tehnologică și cu activitatea productivă**, concomitent cu diversificarea continuă a formelor de realizare a acestei integrări ;

— axarea într-o măsură sporită a conținutului programelor pe **specificul ramurilor și subramurilor** de proveniență a cadrelor de conducere, realizată prin intensificarea participării acestora la conceperea și detalierea programelor, prin colaborarea instituțiilor de perfecționare cu ministerele, celelalte organe centrale și organele locale din economie și administrația de stat ;

— adaptarea permanentă la cerințele dinamice ale procesului conducerii economico-sociale, a problemelor privind **perfecționarea stilului de muncă al conducătorilor și creșterea competenței lor profesionale**.

PE FONDUL acestor coordonate, în organizarea și desfășurarea pregătirii și perfecționării cadrelor de conducere, a membrilor organelor de conducere colectivă se produc deja și vor continua să se producă schimbări apreciabile, corespunzătoare cerințelor noii etape, calitativ superioare, a dezvoltării economico-sociale a țării.

⁴) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 4-5 iulie 1979, Ed. politică, București, 1979, p. 21-22.

● Se va produce **deplasarea tot mai largă a desfășurării programelor în unitățile economice**, ceea ce permite asigurarea unei mai strînse legături a proceselor de formare și perfecționare cu nevoile efective ale unităților beneficiare, precum și instruirea „în bloc” a echipei de conducere, cu efecte apreciabile asupra eficienței activității sale.

● **Formele organizatorice de desfășurare și conținutul programelor de formare și perfecționare a cadrelor de conducere trebuie să cîștige apreciazabil în suplețe, asigurînd o gamă de cerințe în continuă extindere** ; astfel, se vor extinde programele modulare, seminariile și dezbaterile tematice care, pe lângă durata lor mult mai scurtă, prezintă și avantajul că răspund în măsură crescîndă domeniilor diversificate de interese ale participanților.

● **Creșterea în continuare a ponderii activităților participative** va trebui să contribuie în mai mare măsură la **dezvoltarea personalității** participanților la programe, să asigure un cadru eficient, permisiv al procesului de instruire, să determine modificările dorite pe plan atitudinal. În acest sens, modelele de întreprindere, studiile de caz, folosirea în regim conversațional a calculatorului etc. devin formele precumpănitoare de abordare și rezolvare, în cadrul programelor de instruire, a problemelor complexe de conducere.

● Participanții la programele de formare și perfecționare a cadrelor de conducere vor fi antrenați din ce în ce mai mult la **rezolvarea unor probleme importante, complexe și dificile din unele unități economice**, prin desfășurarea unei perioade compacte a programelor în unitățile vizate.

● Vor spori rolul și ponderea **studiului individual dirijat**, „la domiciliu”, prin difuzarea operativă, către cursanții și absolvenții programelor de formare și perfecționare, a cursurilor, materialelor informativ-documentare, semnărilor bibliografice etc., pe măsura apariției lor.

● Vor fi **individualizate** tot mai mult procesele de formare și perfecționare, care vor ține seama pregnant de diferențele existente între cursanți în ce privește nevoile de pregătire, motivația, nivelul de cunoștințe, obiectivele instruirii, vîrsta etc.

● Se va pune un accent sporit pe **eficiența programelor de formare și perfecționare a conducătorilor**, urmărindu-se mai îndeaproape eforturile acestora, pe baza unui sistem organizat unitar de sondare periodică a ameliorărilor constatate în activitatea absolvenților și în cea a unităților, sectoarelor sau compartimentelor pe care le conduc.

● O mai accelerată rotire a cadrelor de instruire și a celor din practică va asigura și pe această cale **conectarea strînsă a conținutului programelor la problemele activității practice** ; tot în acest sens prezența, în desfășurarea programelor, a cadrelor din activitatea practică și din cercetarea științifică va cunoaște o creștere sensibilă.

● Se vor intensifica eforturile pentru realizarea unei adevărate **mutații în gîndirea și practica economică a cadrelor de conducere**, în sensul fundamentării fiecărui act decizional prin

prisma criteriilor economice, a eficienței. Perfecționarea mecanismului economico-financiar, accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică, imperatiile subliniate constant în documentele de partid cu privire la creșterea eficienței în toate domeniile fac necesară mai mult ca oricînd existența unei **viziuni economice, științifice a tuturor cadrelor de conducere, a tuturor membrilor organelor de conducere colectivă**, asupra oricărei activități desfășurate sau acțiuni întreprinse. Această cerință se traduce, în domeniul programelor de instruire, prin creșterea ponderii ce o dețin în conținutul lor părțile consacrate metodelor, tehnicilor și instrumentelor de analiză și conducere economică, prin imprimarea unei opțiuni economice autentice tuturor participanților la programe.

COMPONENTĂ primordială a vas-tului program de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, formarea și perfecționarea cadrelor contribuie în măsură însemnată la atingerea mărețelor obiective ale construcției socialiste, fixate de Congresul al XI-lea al P.C.R. pentru etapa actuală și prefigurată de proiectul Directivelor celui de-al XII-lea Congres al partidului pentru etapa viitoare. Sarcinile mari ce stau în fața acestei activități complexe au fost reafirmate recent de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu :

„Iată de ce trebuie să acordăm, în continuare, toată atenția îndeplinirii Legii învățămîntului, realizării unui învățămînt modern, strîns legat de cerințele dezvoltării societății noastre, de viață și producție, care să asigure cadre cu pregătirea corespunzătoare pentru toate domeniile de activitate... Totodată, să îndeplinim neabătut hotărîrea cu privire la perfecționarea continuă a nivelului de cunoștințe al tuturor cadrelor, începînd de la Comitetul Central, de la Comitetul Politic Executiv, pînă la ultimul muncitor. Toți avem nevoie să învățăm, dacă vrem să ne îndeplinim în bune condiții sarcinile încredințate într-un domeniu sau altul, inclusiv în producție. Fără a învăța, fără a fi la zi cu noile cunoștințe într-un domeniu sau altul, nimeni nu-și poate îndeplini cum trebuie datoria”⁴).

În contextul acestor imperative, subliniate cu atîta claritate, sarcina pregătirii și perfecționării permanente trebuie să mobilizeze în și mai mare măsură toate cadrele de conducere, membrii organelor de conducere colectivă, pentru ca astfel participarea lor la grandiosul proces al construcției socialiste în țara noastră să se situeze la un nivel calitativ continuu sporit, pe măsura apreciabilelor cerințe ale noii etape de dezvoltare economico-socială rapidă și multilaterală a patriei.

dr. Corneliu RUSU

directorul Institutului de economie industrială, din cadrul Institutului central de cercetări economice

Rolul orașelor agroindustriale în asigurarea dezvoltării armonioase a teritoriului

SISTEMATIZAREA și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale se înscrie, deopotrivă cu alte însemnate obiective încorporate organic în strategia privind dezvoltarea țării elaborată de partid, în complexul de factori ce asigură caracterul armonios al dezvoltării economice și sociale a României. Această concepție care a stat la baza elaborării „Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale” își găsește o nouă și cuprinzătoare expresie în documentele programatice ale Congresului al XII-lea al P.C.R. și cu deosebire în proiectul Programului-Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. „Promovarea neabătută a acestei concepții profund științifice — care îmbină organic criteriile de eficiență economică cu cele sociale și răspunde intereselor supreme — actuale și de perspectivă ale poporului nostru, se subliniază în documentul menționat, va asigura accelerarea progresului economico-social al întregii țări, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor, orașelor și comunelor, crearea condițiilor pentru reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea din agricultură și industrie, dintre munca fizică și intelectuală, pentru omogenizarea crescândă a societății noastre”.

Ampla acțiune de sistematizare a teritoriului și localităților rurale și urbane ce se va desfășura în cincinalul viitor va determina importante schimbări structurale și calitative în dezvoltarea economico-socială a tuturor județelor. Astfel, numărul populației urbane — indicator de referință pentru dinamica și intensitatea procesului de modernizare a țării — va spori de la 11,7 milioane de locuitori în anul 1980, la 12,9 milioane în anul 1985; va crește totodată numărul județelor în care populația urbană se situează între 50 și 75% de la 12 la 15, în timp ce, la sfârșitul cincinalului viitor, nu vor mai fi înregistrate județe cu o pondere a populației urbane sub 25%.

Un concept calitativ nou

ÎNFĂPTUIREA acestor însemnate schimbări în structura populației se va realiza, în cincinalul 1981—1985, cu deosebire prin sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii comparativ cu menținerea la nivelul actual de locuitori al orașelor mari. Această evoluție se relevă în toată amplitudinea și însemnătatea sa comparând numărul de orașe ce va fi înregistrat în anul 1985 față de anul 1980: de la 269 orașe mici (sub 20 de mii de locuitori) la 393, de la 77 orașe mijlocii (între 20 și 100 de mii de locuitori) la 90, precum și creșterea cu numai trei unități — de la 19 la 22 — a orașelor ce au peste 100 de mii de locuitori.

Împletindu-se strâns, într-o viziune unitară și de perspectivă, cu preocuparea pentru asigurarea unei cit mai bune valorificări a resurselor materiale și de muncă din fiecare zonă, cu dezvoltarea echilibrată a tuturor județelor și susținută prin acțiuni concertate de dezvoltare și amplasare corespunzătoare a industriei mici și artisanale, creșterea mai accentuată a ponderii orașelor mici și mijlocii reprezintă un moment calitativ nou în concepția privind dezvoltarea teritorială. Pe aceleași coordonate se înscrie și continuarea acțiunii de transformare în orașe agroindustriale a noi centre comunale, fapt care va determina sporirea, în cincinalul viitor, cu încă 140 a numărului orașelor agroindustriale existente în prezent, ceea ce se va reflecta corespunzător în dezvoltarea economică a județelor, în creșterea nivelului de civilizație al populației rurale.

În peisajul urbanistic al țării, orașele agroindustriale se înscriu cu anumite elemente de originalitate, care au la bază

o concepție nouă asupra relațiilor complexe ce se stabilesc între mediul rural și cel urban, între sat și oraș în contextul și perspectiva dezvoltării teritoriale. Detașându-se de viziunile limitative care propun fie implantarea în mediul rural a tipului de dezvoltare specific urbanului, fie menținerea dezvoltării localităților rurale numai în limitele unui proces de modernizare, conceptul de oraș agroindustrial îmbină organic criteriile de eficiență economică, — valorificarea superioară a resurselor materiale și de forță de muncă — cu criteriile sociale încorporate în strategia dezvoltării armonioase, echilibrate a tuturor localităților țării.

Determinările amintite pot fi evidențiate prin analiza funcțiilor orașelor agroindustriale. Acest tip de localitate, grefat pe structura unor centre comunale cu potențial economic, demografic, social, urbanistic mai ridicat sînt concepute să îmbine activitatea agricolă, predominantă, cu activități specifice industriei. Se realizează astfel un raport de complementaritate între cele două tipuri de activități în măsură să asigure o rezolvare corespunzătoare și unor fenomene generate de însuși procesul de industrializare care prezintă, după cum este cunoscut, într-o măsură mai mare sau mai mică, aspecte disfuncționale: scăderea numărului populației agricole deopotrivă cu îmbătrînirea și feminizarea acesteia; amplificarea mobilității socioprofesionale și teritoriale concretizată în fenomene de migrație, navetism; scăderea fertilității populației etc. Pe de altă parte, amplasarea de unități industriale și artisanale în orașele cu profil agroindustrial — în cincinalul 1981—1985 se vor realiza peste 700 de unități cu caracter industrial, de interes republican și local — va contribui direct la utilizarea superioară a forței de muncă locale, la creșterea gradului său de calificare, la diminuarea caracterului sezonier al activităților în mediul rural, deopotrivă cu creșterea gradului de mecanizare a muncilor agricole, la ridicarea continuă a nivelului de viață și de civilizație al întregii populații.

Ca soluție urbanistică, orașele agroindustriale sînt menite să asigure amplificarea și, odată cu aceasta, echilibrarea rețelei urbane a fiecărui județ. Dezvoltînd o serie largă de activități cu specific urban — industrie, servicii, administrație, recreere —, dobîndind caracteristici edilitare noi și beneficiind de confortul utilităților specifice urbanului, acest tip nou de localitate este conceput să îndeplinească deopotrivă și funcția de nucleu, de centru de atracție pentru localitățile rurale amplasate pe o rază de 15—20 de kilometri. Tocmai aceasta a conferit o mare însemnătate stabilirii corespunzătoare a centrelor comunale ce sînt prevăzute să devină orașe agroindustriale. Să urmărim mai detaliat factorii amintiți, cu caracter general sau izvorînd din particularități locale, în interconstrucționarea lor complexă, în evoluția lor diferențiată în perspectivă.

Centre potențiale — locul de reședință al consiliilor agroindustriale

UN ELEMENT de bază ce fundamentează decizia de transformare a unor centre comunale în orașe agroindustriale îl constituie potențialul demoeconomic al acestor localități, ca și posibilitățile de dezvoltare în perspectivă corelate cu elementele noi ce se dezvoltă în amplul proces de perfecționare a activității economice, atât în agricultură cit și în industrie. Înființarea și organizarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, ca urmare a Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din luna februarie a acestui an, constituie un astfel de element de referință. Concepute să asigure creșterea substanțială a pro-

ducției agricole, consiliile unice agroindustriale creează cadrul organizatoric necesar concentrării și specializării producției agricole, utilizării la un nivel superior a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă. Această nouă structură organizatorică determină efecte însemnate nu numai în plan economic, dar și sub aspect urbanistic și social.

Astfel, în noile condiții, satul de reședință al consiliului unic agroindustrial concentrează tot mai mult activități cu specific economic și administrativ. Aici activează un nucleu de tehnicieni și muncitori calificați, factor care favorizează pregătirea profesională a populației în activități cu specific industrial. Se creează, totodată, condiții pentru introducerea unor elemente edilitare și de confort specifice orașului, ceea ce determină o concentrare a populației, localitățile respective devenind adevărate puncte de atracție pentru zonele învecinate. Toate aceste mutații structurale și calitative corespund în măsură însemnată funcționalității prevăzute pentru orașele agroindustriale, ceea ce ne îndreptățește să considerăm că în desemnarea centrelor comunale prevăzute să devină orașe agroindustriale, un criteriu de bază îl constituie grefarea acestora pe localități în care au fost stabilite consiliile unice agroindustriale.

Realizarea coincidenței geografice între sediul consiliilor unice agroindustriale și cel al orașelor agroindustriale — factor pozitiv, de natură să potențeze dezvoltarea economică a localităților respective, procesul lor de urbanizare — se cere integrată într-o concepție generală privind sistematizarea teritoriului la nivel de județ. S-a relevat, în cursul investigațiilor noastre, că modul de concepere a rețelei de orașe agroindustriale este dependent de gradul de dezvoltare, de ponderea elementului urban, în fiecare județ. Astfel, în județe puternic industrializate, cum sînt Hunedoara, Brașov, Prahova, raportat la numărul și dimensiunile orașelor existente, orașele agroindustriale sînt prevăzute să îndeplinească o funcție de complementaritate, să asigure dezvoltarea elementelor urbanistice, în zonele marginale ale județului; în județe mai puțin dezvoltate, cum sînt Botoșani, Vaslui, Gorj etc., orașele agroindustriale vor constitui structura rețelei urbane județene în ansamblul său.

Dar faptul că în județele industrializate, cu o rețea de orașe dezvoltată, orașele agroindustriale sînt concepute să îndeplinească o funcție de complementaritate, nu justifică, după opinia noastră, amplasarea consiliilor agroindustriale, care reprezintă un autentic factor de dezvoltare a ruralului, în orașe și, cu atât mai puțin, în municipii. Nu ar fi oare mai indicat ca, în condițiile menținerii și chiar a dezvoltării funcției agricole a orașelor, **consiliile agroindustriale să fie amplasate în comune învecinate și nu în localități** cum sînt Roman, Deva, Hunedoara Brad, Călan etc.? O asemenea orientare ar avea, după opinia noastră, efecte net pozitive: favorizează dezvoltarea mai rapidă a localităților din vecinătatea orașului; contribuie la stabilizarea forței de muncă; creează condiții optime pentru redistribuirea unor unități industriale mici din centrele industriale dezvoltate spre localitățile învecinate — acțiune ce va dobîndi extindere în cincinalul viitor.

Asigurarea unei cerințe esențiale: valorificarea complexă a resurselor locale

ÎN ASIGURAREA îmbinării optime a criteriilor de selecție pentru viitoarele orașe agroindustriale un rol însemnat revine proiectării judicioase a relațiilor de cooperare — pe plan economic, social, cultural — pe care urmează să le dezvolte aceste tipuri de orașe cu localitățile învecinate. Avem în vedere, în primul rînd, relațiile ce se stabilesc cu centrele urbane dezvoltate, apropiate ca distanță, precum și cu satele reședință de comună. Dezvoltarea în sistem, cu un oraș situat în vecinătate, presupune preluarea de către orașul agroindustrial a unor mici unități industriale, a unor unități agroindustriale de aprovizionare a populației orașului, de conservare și preindustrializare a legumelor, fructelor, lăptelui, brînzeturilor etc. De asemenea, numeroase din satele propuse să devină orașe agroindustriale îndeplinesc o importantă funcție de cazare a populației active care lucrează în orașe apropiate.

Complementaritatea orașelor agroindustriale față de orașele mari în a căror zonă de influență se află, se poate realiza și prin dezvoltarea altor funcții între care cea mai însemnată este cea de recreere, fapt care necesită organizarea unor unități sau activități de petrecere a timpului liber (zone de agrement și recreere), amenajări sportive, cabane, moteluri, campinguri, rezervații de vînătoare și pescuit etc.

Probleme similare se pun și în cazul dezvoltării cooperării viitorului oraș agroindustrial cu reședința unei comune apropiate, situată la o distanță de pînă la 5 km. Dezvoltarea economică generală și a serviciilor în mod special ca funcții com-

plementare, precum și realizarea în comun a unor dotări care să servească mai multe sate accelerează procesul de concentrare a localităților în cadrul unei dezvoltări urbane unitare în fiecare județ. Pe această cale sporește nu numai puterea economică a acestora, ci și posibilitatea de diversificare a activităților, creșterea numărului locurilor de muncă, utilizarea cît mai completă și mai eficientă a resurselor de muncă — pe toate grupele de vîrstă, creîndu-se totodată condiții pentru îmbunătățirea confortului, pentru desfășurarea întregii vieți sociale.

Proiectarea relațiilor complexe economice, sociale, urbanistice etc. ce se vor stabili între orașele agroindustriale cu localitățile învecinate trebuie să se fundamenteze, de asemenea, pe investigarea și relevarea legăturilor statornicite de-a lungul anilor între diferite comunități rurale, pe descifrarea direcției de desfășurare a legăturilor economice, pe evidențierea valorilor culturale, etnografice care acționează pe un anumit teritoriu. Valorile tradiționale constituite, de exemplu, au importanță în transformarea satului în oraș întrucît acestea au determinat nu numai edificarea unei suprastructuri — clădirile și organizarea spațială a așezării — ci au statornicit anumite legături economice și sociale cu satele comunei sau comunelor învecinate. Valorile tradiționale existente contribuie la dezvoltarea agroindustrială și prin mai eficienta pregătire tehnică a unei populații care a lucrat multă vreme în meșteșuguri, înlesnind, pe de altă parte, organizarea urbană a localității care se grefează, în noile condiții, pe o organizare socială și instituțională conservată în timp (foste reședințe de plasă sau raion).

De o importanță deosebită pentru valorificarea potențialului tradițional sînt existența și buna organizare a centrelor civice, menținerea în perimetrul construibil a monumentelor sau a unor locuri istorice, a grupurilor de construcții cu valoare istorică și arhitecturală, sau prin organizarea unor colecții de artă și etnografice.

Cercetările întreprinse în ultima vreme în județele Covasna, Neamț și Hunedoara ne-au permis să relevăm și alte elemente ce pot contribui la optimizarea selecției centrelor comunale destinate să devină orașe agroindustriale, la o mai bună funcționalitate și integrare a acestor unități în ansamblul economiei și dezvoltării teritoriului. În baza lor vom formula unele propuneri de îmbunătățire a deciziilor privind înființarea orașelor agroindustriale:

a) **orașele agroindustriale să fie amplasate la peste 10—15 km de municipii și orașe** ca, prin dezvoltarea urbană, să grăbească urbanizarea echilibrată distribuită în rețeaua de localități a județului, cu deosebire spre marginile acestuia;

b) **să existe posibilitatea diversificării activităților economice** prin dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale, prin amplasarea unor unități industriale mici de prelucrare și semiindustrializare a produselor agricole, a unor unități artisanale în vederea ocupării cît mai complete a forței de muncă în tot cursul anului;

c) **să se țină seama de existența unor dotări și amenajări social-culturale**, care, cu investiții minime, ar contribui la completarea unei rețele cu caracter urban incluzînd: piața agroalimentară, comerț specializat, spital sau stațion, liceu agroindustrial, activități de club și cinematograf, dotări și amenajări sportive, servicii de telecomunicații și poștă;

d) **crearea posibilităților de acces la calea ferată sau la artere importante de circulație**, determinarea celor mai fertile modalități de cooperare intercomunală pentru realizarea de instalații de apă ș.a. în sistem centralizat;

e) **conservarea valorilor istorice, a caracteristicilor etno-folclorice, balneo-turistice**, valorificarea acestui potențial permițînd nu numai sporirea zestrei economice a satului, ocuparea în mai mare măsură a forței de muncă din localitate și din zonă, dar deopotrivă creșterea nivelului de civilizație și bunăstare socială a comunităților care cooperează, cît și sporirea atractivității lor;

f) **valorificarea fondului valoros de locuințe și a rezervelor de teren în perimetrul construibil aprobat**, prin păstrarea specificului arhitectural și diversificarea tipurilor de locuințe conform specificului muncii și vieții populației.

Necesitatea optimizării tuturor acestor factori în cadrul deciziilor de stabilire a amplasării orașelor industriale izvorăște din însăși complexitatea procesului de dezvoltare ulterioară a acestor așezări, a funcțiilor pe care le vor îndeplini, atît în viitorul imediat cît și într-o perspectivă largă, a rolului ce le este atribuit în înfăptuirea politicii de sistematizare și urbanizare promovată de partid, parte integrantă a concepției de dezvoltare armonioasă, echilibrată a tuturor județelor țării.

dr. Aneta ALMĂȘAN RADU

din colectivul de sociologie al I.S.L.G.O.

ASIGURAREA ȘI MENȚINEREA CAPACITĂȚII DE PLATĂ A ÎNȚREPRINDERII, CONDIȚIE A ECHILIBRULUI FINANCIAR

ÎN VIRTUTEA principiului autogestunii economico-financiare, orice unitate economică întreține nemijlocit o multitudine de relații, a căror diversitate și complexitate, strâns legate de fluxurile materiale și bănești ce au loc în legătură cu obiectul activității sale, caracterizează modul în care aceasta se angrenează în mecanismul complex al economiei naționale, reflectă contribuția sa la funcționarea deplină a acestui mecanism, dar și modul de funcționare a propriului mecanism economico-financiar.

Pentru a caracteriza calitatea acestor relații, practica și teoria financiar-bancară a impus folosirea unor termeni, cum ar fi solvabilitate, lichiditate, capacitate de plată, dintre care se desprinde cel de **capacitate de plată**, care prin puterea de sintetizare a proceselor economice și financiare, oferă posibilitatea caracterizării însuși a modului de funcționare a mecanismului economico-financiar al întreprinderii, a modului de realizare a echilibrului financiar la nivel microeconomic.

Majoritatea opiniilor exprimate au scos în evidență faptul că aceasta reflectă o stare de echilibru în care trebuie să se afle necondiționat orice întreprindere în legătură cu fluxurile sale bănești, astfel încât ea să fie capabilă să-și onoreze la termen toate obligațiile pecuniare față de terți, față de personalul său muncitor, inclusiv față de bănci și bugetul de stat.

Capacitatea de plată ne apare ca o categorie economică al cărei conținut este strâns legat de procesele obiective ce au loc în activitatea oricărei unități economice, bazată pe autogestionea economico-financiară, exprimând relații ce intervin în mod nemijlocit în legătură cu calitatea sa de plătitor. Aceasta presupune că întreprinderea trebuie să dispună în permanență de un anumit volum de mijloace bănești, bine determinat și justificat economic, care să-i permită să-și onoreze în orice moment obligațiile devenite exigibile.

Necesitatea utilizării categoriei economice capacitatea de plată în practica financiar-bancară derivă din însăși importanța aprecierii, din punct de vedere calitativ, a activității întreprinderilor, prin prisma asigurării unui flux continuu al plăților, aceasta reprezentând sinteza modului de intercondiționare între autogestionea financiară și ansamblul activității de aprovizionare, producție, desfacere. Importanța acesteia, ca mijloc de caracterizare a activității întreprinderilor, este dată și de faptul că ea reflectă modul în care acestea își asigură reluarea continuă a circuitului valorilor materiale, modul cum se realizează conexiunea dintre aprovizionare, producție, desfacere, reflectă de fapt modul în care fiecare unitate își reavansează fondurile bănești pentru realizarea unui nou circuit economic.

Capacitatea de plată se află în strânsă legătură cu activitatea curentă de producție, este determinată de ritmicitatea fluxurilor bănești, precum și de modul în care se gestionează fondurile bănești puse la dispoziția întreprinde-

rilor. Ea devine în mod nemijlocit un efect al acțiunii unui complex de factori economici, iar pe de altă parte o cauză a unor fenomene economice. Din acest motiv capacitatea de plată a întreprinderilor se impune ca o cerință a echilibrului financiar și monetar la nivel microeconomic, dar și ca un mijloc de analiză și control al stării de echilibru.

De altfel, în legislația noastră financiară s-au făcut reglementări referitoare la obligația unităților economice productive de a-și asigura capacitatea de plată prin menținerea unui echilibru permanent între încasări și plăți, plățile urmînd a se efectua numai în limita mijloacelor bănești pe care acestea le au stabilite în mod planificat. Sincronizarea plăților cu încasările și realizarea echilibrului dintre ele reprezintă în condițiile actuale unica posibilitate de a asigura și menține capacitatea de plată, deoarece acest echilibru este dovada că circuitul fondurilor bănești puse la dispoziție pentru asigurarea continuității procesului de producție se desfășoară normal, inclusiv activitatea de gestionare a acestor fonduri.

CAPACITATEA de plată văzută prin prisma echilibrului între încasări și plăți este nemijlocit legată de starea de lichiditate a întreprinderii. Un nivel corespunzător și justificat economic al lichidității asigură un nivel corespunzător al capacității de plată. Datorită rolului pe care îl are în reluarea procesului de producție, prin capacitatea de plată se poate contribui la realizarea unei proporții optime între „activele” cu grad diferit de lichiditate ale întreprinderii (în acest sens nu putem minimaliza însă valoarea actului de decizie în ce privește reavansarea fondurilor bănești, deci în efectuarea plăților) și ca urmare la un optim al stării de lichiditate, ceea ce are o deosebită importanță pentru desfășurarea în bune condiții a procesului de producție și implicit pentru creșterea eficienței utilizării fondurilor.

În procesul de asigurare și menținere a capacității de plată o atenție deosebită trebuie acordată nu atât volumului disponibilităților bănești existente la un moment dat, cât dimensionării juste a plăților în funcție de nevoile reale ale producției. În acest sens, este absolut necesar a se evita orice plăți al căror corespondent le-ar reprezenta cheltuielile neeconomice, aprovizionările peste necesar, sau a oricăror altor plăți ce nu se justifică economic. Aceasta presupune o supraveghere permanentă a plăților de orice fel pentru a preveni imobilizările viitoare de fonduri, sau chiar pierderile de mijloace circulante, ceea ce implică o conlucrare strînsă nu numai între compartimentele întreprinderii, dar și între întreprindere și organele băncii, privind desfășurarea normală a circuitului aprovizionare — producție — desfacere.

Un factor esențial de care trebuie să se țină seama în asigurarea și menținerea capacității de plată îl reprezintă factorul **timp** , care trebuie analizat cel puțin sub două aspecte și anume:

— **influența exercitată asupra capacității de plată** , în situația existenței unui decalaj în timp între momentul formării disponibilităților bănești și momentul scadenței plăților;

— **mărimea perioadei de timp** pentru care se poate face o analiză previzională a capacității de plată sau chiar o planificare a acesteia.

Legat de **primul** aspect, orice decalaj în timp între cele două momente, în sensul că momentul plăților îl premerge pe cel al formării disponibilităților, determină o influență nefavorabilă, consecința fiind deprecierea capacității de plată. Același fenomen se va produce dacă disponibilitățile bănești nu se vor forma la momentul oportun în cuantumul dorit. Practica ne oferă deseori astfel de situații generate de neconcordanța dintre momentul asigurării cu resursele necesare alimentării fondurilor și momentul efectuării de cheltuieli pe seama acestor fonduri.

Un astfel de decalaj, cu repercusiunile sale nedorite asupra capacității de plată a întreprinderii, se mai poate produce și ca urmare a unui interes scăzut pe care îl depun unele unități pentru încasarea, într-o perioadă cât mai scurtă, a contravalorii produselor livrate, lucrărilor executate și serviciilor prestate, cât și a abaterilor de la disciplina decontărilor în numărul și fără numărul, care se mai manifestă încă în activitatea acestora.

Privită sub acest aspect al influenței factorului timp, putem aprecia că asigurarea și menținerea capacității de plată a întreprinderii ar necesita un oarecare „cost”. Mărimea „costului capacității de plată” este dată practic de volumul penalizărilor la care este supusă unitatea pentru neefectuarea la scadență a plăților, precum și de volumul dobînzilor penalizatoare percepute de bănci pentru nerambursarea la scadență a împrumuturilor bancare. Luînd în considerare influența nefavorabilă pe care o are un astfel de „cost al capacității de plată” asupra costurilor reale de producție, este lesne de înțeles că în activitatea sa de zi cu zi întreprinderea trebuie să evite pe cât posibil crearea unor astfel de decalaje în timp și implicit deprecierea capacității sale de plată.

Cel de al **doilea** aspect al influenței factorului timp privește mărimea perioadei de timp pentru care se poate asigura o planificare corespunzătoare a capacității de plată. În practica financiar-bancară această perioadă a fost limitată la o lună de zile, planificarea îmbrăcînd de fapt forma unei analize previzionale și era obligatorie numai pentru unitățile care prezentau dificultăți financiare. Considerăm necesară **introducerea obligativității planificării capacității de plată de către toate întreprinderile, indiferent de situația lor financiară** , acesta fiind un mijloc eficace în evitarea așa numitului fenomen al blocărilor în lanț, fenomen ce influențează negativ activitatea vînzătorului și nu a plătitorului. Prin aceasta s-ar contribui la reducerea cheltuielilor neeconomice, a pierderilor, la evitarea imobilizărilor de fonduri în decontări, la accelerarea trecerii lor de la cumpărător

la vânzător, dar și la asigurarea unei funcționalități normale a mecanismului economico-financiar al fiecărei întreprinderi. Apreciem că o astfel de planificare ar fi de un real folos nu numai pentru întreprindere, ci și pentru organele bancare și forul tutelar și că aceasta trebuie să depășească cadrul relațiilor bancă-întreprindere, pentru a putea furniza și forului tutelar, respectiv centralelor industriale, informații cu privire la capacitatea de plată a întreprinderilor din subordinea lor.

REFERINDU-NE la mărimea perioadei de timp pentru care se poate efectua o planificare eficientă a capacității de plată, trebuie avut în vedere faptul că asupra ei își lasă amprenta particularitățile procesului de producție, atât sub aspectul termenelor la care ar putea avea loc livrări de produse și deci încasări, cât și sub aspectul volumului de cheltuieli ce se efectuează pe durata unui ciclu de fabricație, care în cea mai mare parte se materializează în plăți. În principiu, ea poate fi trimestrul, dar pot fi luate în considerare și perioade mai scurte de timp, respectiv luna, chenzina și chiar decada, în funcție de situația existentă în fiecare unitate, aceasta rămânând la latitudinea întreprinderii și a organelor bancare.

În literatura de specialitate preocupările manifestate au avut drept scop și construirea unui model care să folosească la determinarea nivelului capacității de plată și ca urmare și în activitatea de planificare. Pornind de la aspectele tratate mai sus considerăm că un astfel de model trebuie să reprezinte un raport între sumele bănești disponibile și sumele necesare efectuării plăților scadente. Raportul ne va arăta în ce proporție se pot efectua plăți pe seama disponibilităților existente.

Deci $C_p = \frac{D}{P} \cdot 100$; unde $D = d_n + d_c + l_c$ *).

Acest indicator poate fi construit atât în mărimi planificate, cât și efective, putînd fi utilizat îndeosebi în planificarea pe intervale de timp relativ scurte, respectiv decadă, chenzină, lună.

Pentru a reda și mai fidel nivelul realizat al capacității de plată în intervalul de planificare se poate utiliza următorul model:

$$C_p = \frac{P - Pr}{P} \cdot 100 **)$$

Pentru ca în planificarea capacității de plată să se țină seama și de starea de lichiditate a întreprinderii, care după cum am precizat este un factor determinant, propunem următorul model:

$$C_{p_i} = \frac{L_i \cdot T}{P_i} \cdot 100; \quad I_i = \sum \frac{n_j}{V_{zj}} ***)$$

Disponibilitățile L_i se determină ca o medie zilnică în funcție de mărimea „activelor” (n_j) cu grad diferit de lichiditate, ce compun mijloacele circulante și de viteza în zile a fiecărui activ (V_{zj}). Rezultă că pe toată durata intervalului de planificare mărimea plăților ce urmează a se efectua nu va putea depăși mărimea lichidităților totale, în caz contrar unitatea fiind nevoită să apeleze la fonduri bănești suplimentare, ceea ce nu este justificat economic. Deci

*) În care: C_p — coeficientul capacității de plată; D — disponibilități bănești totale; d_n — disponibilități în numerar; d_c — disponibilități în cont; l_c — limită de creditare disponibilă.

**) Unde: P — plățile totale, scadente în intervalul de planificare; Pr — plățile restante, inclusiv împrumuturile bancare nerambursabile în termen, ce nu s-au putut onora din lipsa disponibilităților bănești.

***) Unde: L_i — disponibilități totale formate pe baza lichidităților din perioada „i”; P_i — plăți totale devenite exigibile în perioada „i”; T — intervalul de planificare (trimestru, semestru, an) în zile.

$P_i \leq L_i \cdot T$. Nivelul optim al coeficientului capacității de plată este 100. Orice depășire a acestui nivel presupune existența unor disponibilități bănești cărora nu li se asigură un circuit corespunzător și o utilizare eficientă. Pe de altă parte, orice scădere a coeficientului capacității de plată sub acest nivel presupune existența unor dificultăți în ce privește rotația mijloacelor circulante, presupune o depreciere a echilibrului financiar.

Pornind de la faptul că lichiditatea este cea care în cele din urmă determină capacitatea de plată, trebuie avut în vedere că orice imobilizare de fonduri, de orice natură, influențează negativ posibilitățile de plată ale întreprinderii. Viteza de rotație a mijloacelor circulante devine la rîndul său un factor important, cu influențe directe în asigurarea și menținerea capacității de plată. Dar tot atât de adevărat este și faptul că prin menținerea unui nivel corespunzător al capacității de plată se contribuie nemijlocit la accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante și deci la a folosire mai rațională și mai eficientă a fondurilor bănești, ceea ce se va concretiza în final în creșterea continuă a eficienței economice la nivel microeconomic.

Asigurarea și menținerea capacității de plată, în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, devine o cerință a echilibrului financiar, fiind o problemă a fiecărui colectiv de muncă din întreprindere. De modul rezolvării ei depinde de fapt nu numai funcționarea mecanismului economico-financiar al întreprinderii, ci însăși punerea în valoare a valențelor autogestiei economico-financiare.

asistent univ. Ioan TRENCA
Cluj-Napoca

Reducerea consumurilor materiale

(Urmare din pag. 4)

dar totodată și a celei mai bune utilizări a resurselor materiale și bănești, care în final dictează ordinea de prioritate amintită.

Perfecționarea tehnologiilor și creșterea gradului de utilizare a materiilor prime

O ALTĂ SURSĂ INSEMNAȚĂ pentru reducerea consumului de materii prime și materiale o constituie perfecționarea și innoirea tehnologiilor de producție, care au influențe nemijlocite asupra creșterii gradului de utilizare a materiei prime, reducerii pierderilor tehnologice, diminuării și eliminării rebuturilor și asigură, în același timp, creșterea productivității muncii.

Industria românească și-a dovedit capacitatea de a obține rezultate bune și în această direcție. Astfel, în primii trei ani ai actualului cincinal în industria metalurgiei feroase, gradul de scoatere a laminatelor finite din tonă de oțel a crescut de la 762 kg/tonă la 812 kg/tonă, ceea ce echivalează cu un spor de producție de laminate de peste 500 mii tone la nivelul unui singur an, obținut fără consumuri suplimentare de materii prime, materiale, combustibili și energie. Exemple similare se pot da și din alte numeroase domenii: industria construcțiilor de mașini, chimie, economie forestieră.

Dar sintem departe de a fi epuizat rezervele deosebit de mari de care dispune economia noastră în ceea ce privește folosirea integrală a fiecărui gram de materie primă. Un singur exemplu din domeniul metalului este edificator. Dacă considerăm ansamblul proceselor de prelucrare din siderurgie și din construcția de mașini, rezultă că, pornind de la 1 tonă de oțel brut, ajung în produsele finite din construcția de mașini, numai circa 640 kg metal, iar 360 kg constituie material

semidur și fier vechi, ceea ce echivalează cu un consum suplimentar de cărbuni, coals, gaz metan, energie electrică, ferolaie, materiale refractare, adică tocmai resurse primare din categoria celor mai deficitare.

Și nu numai atât. Examinînd producția de oțel, în condițiile actuale, cînd gradul de scoatere a laminatelor din oțelul lingou reprezintă circa 812 kg/t, rezultă că la fiecare milion tone oțel, peste 180 mii tone sînt reintroduse în circuitul retopirii și prelucrării. Aceasta necesită însă noi consumuri materiale și de manoperă — circa 14 mii tone combustibil convențional, 55,3 mii kWh energie electrică, cantități însemnate de elemente de aliere (N, V, W, Mo) deosebit de scumpe, 8 200 mii ore manoperă, care constituie, în ultimă instanță, muncă socială însoțită. Este deosebit de semnificativ faptul că pentru producerea unei tone de oțel brut, pe lângă energie se consumă 22 tone de mine-reuri și alte materiale auxiliare. În construcția de mașini coeficientul de utilizare reprezintă 0,79, deci la 1 milion tone laminate se pierd 210 mii tone. La prelucrarea lemnului, respectiv în producția de mobilă, coeficientul de utilizare a chereslelei de rășinoase reprezintă numai circa 0,60, adică dintr-un m^3 aproximativ 40% rezultă ca material secundar și nu se regăsește în produsele finite. Reproducerea prin creșterea naturală a volumului care se pierde pe această cale la un singur m^3 de chereslea necesită, în medie, o durată de 30 de ani la un arbore din specia rășinoaselor, iar 1 000 m^3 chereslea echivalează cu un hectar de pădure.

Mai pregnant se pune problema în domeniul combustibililor, îndeosebi al hidrocarburilor utilizate în chimizare, precum și în procesele de ardere, întrucît pierderile în aceste domenii sînt în mai mare măsură nerecuperabile, iar rezervele naturale respective sînt nereproductibile. Iată de ce se prevede în continuare, o dinamică susținută a producției materiale în condițiile unei sporiri substanțiale a gradului de prelucrare și de valorificare a materiilor prime, se pune în mod hotărît problema creșterii substanțiale a coeficientului de utilizare a tuturor resurselor materiale, ca una din căile principale de a realiza, din aceeași cantitate de materii prime, valori de întrebuințare mai mari.

MAJORAREA RETRIBUȚIILOR UNOR NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII

● În numai 4 luni, peste 2 milioane, adică circa o treime din personalul muncitor, beneficiază de retribuții majorate ● Cote de majorare superioare mediei pe economia națională

TRECEREA la cea de-a doua etapă de majorare a retribuțiilor oamenilor muncii, parte integrantă a Programului de creștere a retribuției și a altor venituri, a nivelului de trai al populației în actualul cincinal, este o nouă și elocventă expresie a faptului că sporirea bunăstării materiale și spirituale a poporului, ridicarea gradului de civilizație al întregii societăți constituie scopul fundamental al politicii partidului nostru, căruia îi sînt subordonate toate înfăptuirile pe tărîm economic.

Conform prevederilor Hotărîrii Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, începînd de la 1 noiembrie 1979 vor beneficia de majorarea retribuției noi categorii de oameni ai muncii din industria poligrafică, unități ale industriei construcțiilor de mașini pentru producția specială (inclusiv aparatul centralelor) și întreprinderi de rețele și distribuția gazelor naturale. În acest fel, în numai 4 luni numărul oamenilor muncii care beneficiază de retribuții majorate în etapa a II-a a ajuns la peste 2 milioane, adică circa o treime din totalul personalului muncitor.

În spiritul politicii partidului nostru de stimulare cu precădere a personalului muncitor din sfera producției materiale **majorările de retribuție a oamenilor muncii din ramurile menționate vor fi în această etapă substanțiale, cote de majorare fiind superioare mediei pe întreaga economie națională (13,6%).** Astfel, retribuția tarifară crește cu 14,3% pentru personalul muncitor din unitățile industriei construcțiilor de mașini pentru producția specială, cu 13,9% pentru cei din industria poligrafică și cu 15% pentru personalul muncitor din întreprinderi de rețele și distribuția gazelor naturale.

Și în cadrul majorării ce se aplică în aceste ramuri se reflectă pregnant unul din principiile de bază ale sistemului de retribuție — principiul echității socialiste — prevăzîndu-se creșteri mai mari pentru cei ce muncesc direct în producție, pentru cei care realizează valori materiale. Totodată, procentele de creștere sînt de natură să asigure realizarea unor corelații stimulative între diferite categorii de muncitori, cointeresarea materială pentru ridicarea calificării și competenței profesionale, creșterea productivității muncii, întărirea disciplinei în producție etc.

Trebuie menționat că oamenii muncii din aceste unități vor beneficia și ei de măsurile de îmbunătățire a Legii retribuției care se aplică odată cu majorarea retribuțiilor în etapa a II-a. Astfel, se va introduce o nouă categorie de încadrare a muncitorilor, o nouă funcție pentru maestru — funcția de maestru principal specialist, și o gradăție în plus la personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, se va mări diferen-

ța de retribuție dintre trepte și categorii ca urmare a restrîngerii numărului de trepte, la fiecare categorie fiind numai două trepte. De asemenea, oamenii muncii din aceste unități economice vor beneficia de venituri suplimentare, în raport cu rezultatele obținute de unitatea în care sînt încadrați, și sub formă de participare la beneficii. Iată, spre exemplu, în tabel, nivelul cîștigurilor suplimentare obținute de unele categorii de oameni ai muncii.

Deosebit de semnificativ este faptul că dacă ne referim la majorarea retribuției pe întregul cincinal, procentul de creștere a retribuției tarifare a tipăritorului,

Tabelul nr. 1

Ramura și meseria	Retribuția tarifară netă		Diferența în plus, lunar, față de retribuția din etapa a I-a
	Etapa a I-a	Etapa a II-a	
Industria poligrafică			
Poligrafie A			
— Culegător manual, categoria a 5-a, treapta a II-a	2071	2428	357
— Tipăritor, categoria a 6-a, treapta a II-a	2315	2703	388
— Maistru, gradația 6, clasa 26	2895	3200	305
— Inginer, gradația 6, clasa 25	2760	3050	290
Întreprinderi de rețele și distribuție a gazelor naturale			
— Instalator sanitar și gaze, categoria a 5-a, treapta a II-a	2285	2633	398
— Operator transport pe conducte și reglare gaze, categoria a 4-a, treapta a II-a	1754	2050	296
— Maistru principal, gradația 6, clasa 27	3030	3350	320
— Inginer, gradația 6, clasa 24	2640	2910	270

de exemplu, va fi de 33,9%, asigurîndu-i-se astfel un cîștig lunar suplimentar față de perioada anterioară primei etape a majorării de 682 lei. În cazul maistrului poligraf, care în prima etapă de majorare a beneficiat și de o clasă în plus, procentul de creștere a retribuției tarifare pe întregul cincinal este de 33,9%, cîștigul lunar suplimentar fiind de 811 lei.

De adăugat că proporțional cu majorarea retribuției nete oamenii muncii vor beneficia și de creșterea sporului de vechime. Cîteva exemple sînt edificatoare în acest sens. Un operator transport pe conducte și reglare gaze, categoria a 4-a, treapta a II-a, care beneficiază de un spor de vechime de 10%, va realiza un cîștig lunar suplimentar de 30 lei. Și mai evidentă este imaginea cîștigului suplimentar realizat pe această cale dacă ne referim la creșterea sporului de vechime pe întregul cincinal. În cazul tipăritorului luat ca exemplu, care beneficiază de un spor de vechime de 7%, sporul lunar realizat în prima etapă este de 21 lei, iar de la 1 noiembrie 1979 de 27 lei — ceea ce reprezintă anual un cîștig de 576 lei față de perioada anterioară primei etape.

Creșterea accentuată a veniturilor, și pe această cale a nivelului de trai, ridică în fața tuturor oamenilor muncii cerința ca îndeplinirea cantitativă a sarcinilor să fie însoțită de accentuarea laturilor calitative în toate domeniile de activitate. Numai prin creșterea continuă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, prin sporirea eficienței economice se creează premisele asigurării resurselor viitoarelor majorări, ale creșterii pe mai departe a nivelului de trai al întregului popor.

Elena BADEA

Institutul de economie socialistă

In spiritul orientărilor din proiectele de documente
ale Congresului al XII-lea al partidului privind
afirmarea unei noi calități, creșterea eficienței
în întreaga activitate economică

ADUNĂRI GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII PENTRU DEZBATEREA PLANULUI PE ANUL 1980

IN ACESTE ZILE de efervescentă politică și de muncă avântată, premergătoare mărețului eveniment — Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, colectivele unităților din economie participă la un nou și important act al autoconducerii muncitorești: **adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora, pentru dezbaterea planului pe 1980** — ultimul an al cincinalului — și a măsurilor necesare îndeplinirii lui ritmice, la toți indicatorii.

Este pentru prima dată când, potrivit hotărârii adoptate de Consiliul Național al Oamenilor Muncii în plenara din iulie a.c., analiza și adoptarea programului economico-social al unităților pe anul următor, program derivat din planul național unic, au loc în adunări generale special convocate, în perioada de toamnă. Condițiile în care își desfășoară activitatea, în actuala rundă, organele supreme ale conducerii colective din întreprinderi demonstrează justetea acestei măsuri. Baza contractuală a planului pe 1980 este în mare parte asigurată, sarcinile sînt cunoscute la nivelul compartimentelor de producție, o serie de acțiuni tehnice și organizatorice care să înlesnească îndeplinirea lor cu eficiență maximă sînt de pe acum inițiate, iar pentru ultimele două luni ale anului în curs se pot face estimări realiste ale rezultatelor. Există timp suficient — dacă e bine folosit — pentru adaptarea din mers la ritmurile sporite, la schimbările în structura producției.

Însumînd, contextul este favorabil pentru ca dezbaterile din adunări — concentrîndu-se asupra unui singur obiectiv esențial — să aibă un pronunțat caracter concret, de lucru, să stimuleze gîndirea și inițiativa colectivă, angajarea plenară, responsabilă a oamenilor muncii în rezolvarea concomitentă a problemelor imediate legate de realizarea exemplară a planului și angajamentelor pe 1979, și a problemelor de perspectivă apropiată, legate de o astfel de pregătire pentru sarcinile din anul viitor, care să asigure îndeplinirea lor ritmică începînd din prima lună, din prima zi, potrivit indicațiilor date de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 23 octombrie a.c.

ADUNĂRILE GENERALE sînt programate în intervalul pînă la 15 noiembrie, în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații, institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, în centrale și unități asimilate acestora, unitățile de stat și coope-

LA ORDINEA DE ZI — DEZBATEREA ȘI APROBAREA :

- planului de dezvoltare economică și socială a unității pe anul 1980 ;
- bugetului de venituri și cheltuieli ;
- angajamentului de depășire a indicatorilor de plan ;
- programului unitar de măsuri care să asigure îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe ultimul an al cincinalului.

ratiste din comerț, alimentație publică, turism, prestări de servicii. În ce privește întreprinderile agricole de stat, cele de mecanizare a agriculturii, consiliile unice agroindustriale și cooperativele agricole de producție, datele adunărilor se stabilesc pe măsura încheierii lucrărilor agricole de toamnă.

Pentru participanții la adunări, cifrele planului reprezintă, desigur, doar trama viitoarei activități, reperatele unui drum pe care fiecare pas urmează să marcheze o devenire și o acumulare a ceea ce va trebui să însemne o calitate nouă, o eficiență superioară. Indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 5—7 septembrie reprezintă, din acest punct de vedere, un îndreptar de cea mai mare însemnătate. Calitate nouă, eficiență superioară — adică o astfel de punere în valoare a resurselor îndreptate de societate, încît ele să se multiplice în avuția țării, în traiul poporului.

Modul în care va fi realizat planul pe 1980 va trebui să deschidă firesc calea spre parametri și mai ridicăți ai activității economice în viitorul cincinal. Realizarea producției fizice în structura sortimentală stabilită, a sarcinilor pentru export, a producției nete, a beneficiilor, la nivelul sarcinilor corectate prin angajamente să fie însoțită și determinată de ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, mărirea competitivității și valorificarea mai avansată a celor destinate pieței externe, introducerea progresului tehnic, aplicarea în producție a cercetărilor încheiate, creșterea gradului de mecanizare și automatizare și organizarea mai bună a producției și a muncii ca factori primordiali de mărire a productivității, folosirea la întreaga capacitate a utilajelor și instalațiilor, scăderea cheltuielilor de producție în primul rînd prin reducerea consumurilor specifice și utilizarea unor resurse de materii prime și energetice mai ieftine, ridicarea nivelului de cunoștințe profesionale al întregului per-

sonal muncitor — aceste comandamente economice, înscrise în proiectul Direcțivelor Congresului al XII-lea al partidului, sînt de pe acum de cea mai mare actualitate ; ele trebuie să ghideze programele unitare de măsuri care, completate cu propunerile participanților la adunări, să mobilizeze din plin rezervele interne, să blocheze perpetuarea sau să prevină repetarea neajunsurilor care au făcut ca în prezent, unele unități să înregistreze rămîineri în urmă.

CONSILIILE oamenilor muncii nu prezintă acum dări de seamă asupra activității desfășurate. Totuși, actualele adunări sînt chemate să-și exercite plener dreptul de control asupra conducerii colective, printr-o analiză concretă, din care să rezulte căi și măsuri pentru cuprinderea mai bună a sarcinilor de către consiliile oamenilor muncii, birourile lor executive și cadrele de conducere, pentru permanentă îmbunătățire a stilului și metodelor de muncă ale acestora, ca o premisă pentru perfecționarea în continuare a autoconducerii muncitorești. În același timp, este o îndatorire a participanților la adunări să contribuie cu propuneri vizînd organizarea superioară a activității la toate nivelele, întărirea disciplinei tehnologice, de producție și a muncii, creșterea răspunderii și exigenței tuturor categoriilor de lucrători față de felul cum este gospodărită întreprinderea, a contribuției lor conștiente și active la îndeplinirea autogestunii economico-financiare.

Experiența a demonstrat că fiecare nouă rundă a adunărilor generale aduce un plus de maturitate politică, de intuiție economică, de competență profesională în modul în care colectivele de muncă își interpretează și își orientează propria activitate. Cu atît mai mult se va manifesta acest cîștig calitativ, de esență, acum — cînd partidul, poporul întreg întîmpină Congresul, moment deschizător de însuflețitoare perspective pentru noua etapă a construcției socialiste.

Dorin CONSTANTINESCU

POTENȚIALUL COLECTIV DE CREAȚIE ORIENTAT ASUPRA OBIECTIVELOR DE ORDIN CALITATIV

PREGĂTIREA ACTIVITĂȚII din ultimul an al cincinalului nu poate fi separată, în preocupările colectivelor de muncă și conducătorilor întreprinderilor, de îndeplinirea integrală și depășirea sarcinilor pe 1979. Ritmurile anuale de creștere nu se realizează prin salturi de la o zi la alta; iar o dinamică pe linie continuă cere o bună racordare.

La Întreprinderea de confecții și tricotaje București, acest imperativ este înțeles ca făcând parte din ordinea firească a lucrurilor și în sensul lui s-a acționat din timp. Din preliminările recent analizate de către biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, în pregătirea adunării generale pentru dezbateră cifrelor de plan pe 1980, rezultă că următoarele două luni vor rotunji rezultatele anuale la nivelul angajamentelor: un plus de 85 milioane de lei la producția marfă, de 30 milioane la producția netă, însemnate cantități suplimentare la producția fizică (însumând, numai la confecții textile, o valoare de 60 milioane de lei) și la livrările pentru export (de pildă, peste peste 10 milioane pe relația devize libere). Sînt roadele puternicei emulații în muncă, prin care acest colectiv cu vechi tradiții de hărnicie întimpină Congresul partidului.

Principalele probleme de ordin cantitativ ale producției din anul viitor sînt și ele puse la punct. În cadrul contractelor-cadru (care se concretizează pe perioade scurte, potrivit elasticității cerute de evoluția modei vestimentare) a fost acoperită cu comenzi, inclusiv pentru export, capacitatea întreprinderii pe primul semestru. Baza de materii prime este și ea asigurată — cu un corectiv: furnizorii să-și respecte integral și la timp obligațiile de livrare, inclusiv sortimentația, să fie receptivi la nou, adică să asigure o gamă de modele, culori, texturi etc., modernă și adaptată scurtării seriilor în producția de confecții și tricotaje. Este un apel pe care-l face I.C.T.B., pornind de la unele dificultăți întimpinate în acest an, de la faptul că în prezent unele întreprinderi textile îi sînt datoare cu cantități importante de țesături, pentru care termenele au expirat de mult.

În prezent se definitivează proiectul programului unic de măsuri, elaborat de un colectiv intercompartmental care a ținut seama de studiile întreprinse anterior și ce urmează să fie finalizate, de propunerile făcute în precedenta adunare generală a oamenilor muncii, în recente adunări generale și conferințe de partid din întreprindere.

PREVEDERILE programului reflectă contribuția colectivă la identificarea și exploatarea concretă a resurselor de perfecționare a tehnicii, a tehnologiilor, a organizării pentru îmbunătățirea multilaterală a activității.

De pildă, dacă în ultimii ani circa 80% din sporul de producție a fost ob-

ținut pe seama creșterii productivității muncii, acum convingerea unanimă este că acest plafon poate și trebuie să fie depășit. Au fost colectate numeroase propuneri de detaliu privind mărirea gradului de mecanizare și automatizare, pe calea realizării de noi mașini și modernizării celor existente, prin autoutilitare. Aceasta va rezolva agregarea unor operații, prefabricarea automată a unor repere. (O experiență există: mașina de preformat și termocolat betelii de pantaloni, concepută și realizată în întreprindere, pre-

---

**Pregătirea programului unic
de măsuri ce va fi supus adunării
generale: forme elastice de împletire
a sarcinilor profesionale
cu activitatea obștească
pentru realizarea unei eficiențe
economice superioare**

---

miată la expoziția internațională de la Bruxelles, funcționează de doi ani cu rezultate excelente). Se experimentează și urmează să fie larg aplicată, anul viitor, automatizarea complexă a proiectării îmbrăcăminții, folosind o mașină care realizează nu numai construcția tiparelor propriu-zise, ci toate elementele de bază ale documentației tehnice necesare lansării în producție a noilor modele, în condițiile optimizării consumurilor.

Moda costumelor bărbătești din 1980 reintroduce vesta. Mărirea ponderii costumelor din 3 piese în producția secției nr. 5 impunând reorganizarea fluxului tehnologic, s-a efectuat de către specialiști și se aplică un studiu potrivit căruia, în aceleași spații, se creează suplimentar o linie nouă de confecționat veste și se rezolvă transportul interoperării pe cărucioare — ceea ce va aduce un plus de 15-30 puncte la productivitatea muncii. La aceeași secție, punîndu-se în practică propunerea reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M., se va monta în cursul acestui trimestru o linie suspendată pentru transportul sacourilor pe umezașe, care va permite ca marfa ieșită de la călcat să-și păstreze calitatea pînă la rastelele de depozitare din magazine.

Ingineri tehnologi, împreună cu psihologi, sociologi și un biolog de la grupa de ergonomie, colaborînd îndeaproape cu cele mai bune muncitoare din fabrică, efectuează studii asupra raționalizării mișcărilor la diversele operații, în vederea eliminării eforturilor inutile și a timpilor morți.

Ieri, la simpozionul de informatică de la Timișoara, a fost prezentată concepția de realizare informatică a pregătirii fabricației în industria confecțiilor — concepție aparținînd unui colectiv din I.C.T.B. și din centrala industrială și care se va materializa, în primele luni ale anului viitor, în introducerea pe calculator a lansării producției.

VALORIFICAREA potențialului de creație al personalului muncitor de toate categoriile este nu numai stimulată moral, ci și organizată concret de către consiliul oamenilor muncii, prin promovarea unor forme elastice de cooperare între compartimentele funcționale, comisiile pe domenii și cadrele din producție. Rezolvarea diverselor probleme distincte este încredințată unor colective ad-hoc în alcătuirea cărora primează nu funcția oamenilor respectivi, ci competența lor în materie. De altfel, domeniile se întrepătrund firesc, de pildă chestiunile referitoare la calitatea produselor nu pot fi abordate fără a considera relația lor cu cele privind productivitatea muncii, reducerea consumurilor specifice etc. — iar toate împreună nu pot fi rezolvate doar la nivelul concepției, fără contactul nemijlocit cu experiența maiștrilor și muncitorilor, fără participarea de masă la introducerea noilor soluții. Astfel, îmbunătățirea documentațiilor tehnice, corectarea de către muncitorii șablonari a poziției tiparelor în funcție de variațiile de lățime ale materialului, adeziunea de masă la inițiativa „Procesul milimetrilor”, pornită de la sălile de croit și generalizată în întreaga întreprindere — toate aceste elemente și încă multe altele au contribuit, cu vărsăminte greu de individualizat, la cei 19 milioane de lei înscriși pînă în prezent în contul economiilor la materii prime, materiale auxiliare, energie și combustibil.

Un asemenea potențial de creație, motivat și orientat în manifestările sale, constituie unul din principalele atuuri pe care colectivul I.C.T.B. își întemeiază, vizavi de planul pe 1980, atitudinea de deplină încredere în reușită. Angajamentul pe care și-l va asuma adunarea generală a oamenilor muncii va cuantifica această încredere.

Adrian RUSU

ÎNVĂȚĂMÎNTUL — FORȚĂ DE PRODUCȚIE A SOCIETĂȚII [IV]

1. Interacțiune

PROCESUL DE TRANSFORMARE a învățămîntului într-o forță de producție a societății este strins legat de relațiile economice istorice determinate, ceea ce explică nu numai ritmul diferit în care se realizează acest proces în diverse țări, dar și implicațiile sociale cu totul deosebite în țări cu orînduiri social-economice diferite. Ca urmare, acolo unde revoluția tehnico-științifică contemporană se află în plină desfășurare, relațiile de producție pot — în funcție de tipul acestora — să determine un ritm relativ lent, să stimuleze transformările profunde care fac din învățămînt o forță de producție. Un exemplu concludent îl oferă socialismul care, bazîndu-se pe relațiile de producție cele mai înaintate din istoria omenirii, creează **posibilitatea** dezvoltării puternice și rapide a forțelor de producție și a afirmării unor noi trăsături calitative în structura și funcționalitatea lor, între care un loc important îl are faptul că învățămîntul devine o componentă esențială a forțelor de producție. Faptul că statul socialist, întregul popor este interesat în progresul învățămîntului și în emanciparea omului, deschide un larg cîmp de acțiune pentru transformarea acestuia în forță de producție. Desigur, posibilitatea devine **realitate în condiții istorice concrete**, astfel că, în fiecare țară socialistă, **procesul prin care învățămîntul devine o importantă forță de producție capătă anumite trăsături specifice, caracteristice**. Deci, și în acest domeniu al evoluției sociale, generalul se manifestă prin particular, unitatea prin diversitate.

La rîndul lui, învățămîntul — în special în condițiile în care devine o importantă forță de producție a societății — **influențează ÎNTREGUL SISTEM AL RELAȚIILOR SOCIALE, înainte de toate relațiile de producție**. Pentru a evita orice înțelegere simplistă, vulgarizatoare, se cuvine a fi făcută precizarea că, în calitatea lui de forță de producție, **învățămîntul influențează sistemul relațiilor sociale ÎMPREUNĂ cu celelalte elemente ale forțelor de producție și nu în mod distinct, separat, rupt de ele**. De asemenea, trebuie reamintit că învățămîntul își păstrează și chiar își accentuează funcțiile ideologice, formative. Or, și sub acest aspect, care face ca învățămîntul să rămînă un element al suprastructurii societății respective, se manifestă influența sistemului relațiilor sociale.

Ținînd seama de aceste considerațiuni generale, vom încerca să surprindem, în cele ce urmează, cîteva aspecte mai importante prin care învățămîntul influențează sistemul relațiilor sociale.

2. Influențe asupra progresului general

ÎNVĂȚĂMÎNTUL este, probabil, domeniul cel mai sensibil la schimbările impuse de desfășurarea revoluției tehnico-științifice. Înainte de toate pentru faptul că, avînd un accentuat caracter prospectiv, învățămîntul trebuie să pregătească muncitorii și specialiștii care vor lucra în societatea de miine, corespunzător noilor exigențe tehnico-științifice. În legătură cu aceasta și cu influența generală a școlii, a procesului instructiv-educativ asupra dezvoltării generale a societății, are o deosebită însemnătate precizarea secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că: „**învățămîntul este poate cel mai mobil sector social și trebuie să ținem permanent seama de acest lucru**.”¹⁾ Tocmai pentru că este sectorul social cel mai mobil, învățămîntului i se cere să fie primul care sesizează noul, primul care trebuie să contribuie la perfecționările necesare în toate celelalte domenii.

Faptul că în societatea românească s-au înfăptuit, într-o perioadă istorică scurtă, cele mai profunde schimbări structurale de ordin social-economic cunoscute de-a lungul întregii sale istorii, se datorează și învățămîntului, preocupării constante a partidului și statului pentru formarea și educarea cadrelor. În mai puțin de 25 de ani, România s-a transformat dintr-o țară cu un puternic caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, într-o țară industrial-agrară, cu o in-

dustrie puternică în plină dezvoltare. Înfăptuirea industrializării, în condițiile exigențelor impuse de revoluția tehnico-științifică contemporană, s-a bazat — sub multe aspecte —, pe aportul învățămîntului la pregătirea cadrelor necesare, fără de care un asemenea amplu proces ar fi fost imposibil.

Direcțiile principale în care va acționa partidul nostru pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate sînt indisolubil legate de contribuția învățămîntului, pe de o parte, ca forță de producție a societății, iar pe de altă parte ca element al suprastructurii socialiste, în formarea profesională și educarea politico-ideologică a cadrelor, pentru împlinirea multilaterală a personalității umane. Dezvoltarea industriei și agriculturii pe baza cuceririlor științei moderne, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă socială, creșterea productivității muncii pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție, organizarea științifică a producției și a muncii, creșterea continuă a eficienței economice, îmbunătățirea calității produselor în toate ramurile economice, ca și multe alte direcții de dezvoltare economico-socială a României în următoarele două decenii, pot fi realizate numai prin creșterea continuă a aportului învățămîntului ca forță de producție a societății. Aceasta nu înseamnă minimalizarea celorlalte condiții — tehnico-științifice și demografice —, ci luarea în considerare, cu luciditate, a factorului învățămînt, care capătă continuu o nouă dimensiune față de trecut.

Influența crescîndă a învățămîntului asupra progresului general al societății este evident și în domenii care au căpătat o deosebită acuitate toamă datorită revoluției tehnico-științifice contemporane. Un exemplu în acest sens îl constituie faptul că printre principalele direcții de acțiune, Programul partidului menționează „instruirea și educarea tuturor cetățenilor țării în vederea participării active la înfăptuirea politicii partidului și statului de protecție a mediului înconjurător — factor esențial pentru asigurarea unor condiții de viață și de muncă tot mai bune generațiilor actuale și viitoare.”²⁾

Capătă o importanță cu totul deosebită problema perfecționării continue a nivelului de cunoștințe al tuturor cadrelor, prin care de asemenea învățămîntul influențează progresul general al societății noastre. La Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie 1979, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru a subliniat că „**fără a învăța, fără a fi la zi cu noile cunoștințe într-un domeniu sau altul, nimeni nu-și poate îndeplini cum trebuie datoria... Insist asupra acestei probleme, pentru că ea este hotărîtoare nu numai în cîincinalul viitor, ci și pentru dezvoltarea generală în perspectivă a societății noastre, pentru mersul înainte al României spre societatea socialistă multilateral dezvoltată, spre comunism**”.

Este, desigur, un titlu de mîndrie — care totodată obligă foarte mult — faptul că România se află printre primele țări din lume, care încă din 1971 (prin Legea nr. 2) a instituit un sistem național de perfecționare a pregătirii tuturor cadrelor.

3. Adîncirea socializării

UN ASPECT IMPORTANT al înniririi pe care o exercită învățămîntul ca forță de producție a societății asupra relațiilor de producție, o constituie **adîncirea socializării**. Sub influența revoluției tehnico-științifice se adîncește procesul de concentrare a producției, se extinde într-o măsură și mai mare diviziunea socială a muncii, se amplifică legăturile de specializare și cooperare în producție. Toate acestea determină — corespunzător legităților interne care guvernează orînduirea social-economică respectivă — o creștere și mai accentuată a caracterului social al producției. Învățămîntul intervine în acest proces în primul rînd prin faptul că modifică structura și funcționalitatea elementelor componente ale forțelor de producție, care influențează întreaga dezvoltare economico-socială, iar în al doilea rînd prin acțiunea sa asupra diviziunii muncii

1) Nicolae Ceaușescu: „Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973, cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului”, București, Ed. politică, 1973, p. 22.

2) „Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și mîntare a României spre comunism”, București Ed. politică, 1975, p. 63.

în societate. În aceste condiții, odată cu creșterea caracterului social al producției are loc și o adâncire a socializării muncii.

În lumina acestor considerațiuni, este concludentă orientarea fermă a partidului și statului nostru spre realizarea unui profil larg al liceelor, al învățământului în general, astfel încât absolventul să aibă cunoștințe multilaterale pentru a putea trece, cînd apare necesitatea, în alte diferite domenii de activitate. Deci **pregătirea în profil larg, policalificarea, integrarea învățământului cu producția și cercetarea** — puternic subliniate și în noua Lege a educației și învățământului — **nu sînt simple deziderate cu valoare teoretică, ci o necesitate obiectivă care contribuie la adîncirea diviziunii muncii, a relațiilor de producție socialiste.**

Odată cu adîncirea socializării și a caracterului cooperativ al procesului de muncă, se extinde și sfera muncitorului productiv colectiv. Învățămîntul, puternic înfrîuit de revoluția tehnico-științifică contemporană, contribuie la apariția unui nou tip de muncitor, care se deosebește de cel din trecut nu numai prin mijloacele de producție cu care lucrează, dar și prin pregătirea lui profesională și orizontul de cultură, prin deprinderile practice și capacitatea lui de a produce bunuri materiale necesare societății. Întrucît învățămîntul strîns legat de viață, de activitatea productivă, are un rol hotărîtor în formarea forței de muncă și posedă, adesea, un aparat propriu de micro-producție, se poate considera că școala — așa cum este ea concepută de partidul și statul nostru — devine o componentă a muncitorului productiv-colectiv, lărgeste sfera lui de cuprindere și contribuie la schimbarea structurii lui. **Învățămîntul ca forță de producție a societății corespunde acestei concepții, devine UN ORGAN AL MUNCITORULUI COLECTIV, ÎNDEPLINEȘTE UNA DIN FUNCȚIILE LUI.** Aceasta înseamnă, cu alte cuvinte, că învățămîntul contribuie la producerea venitului național, și ar fi pe deplin just și explicabil să fie considerat ca atare, statutul de existență și funcționare al acestui sector de activitate fiind cu totul altul față de trecut.

4. Organizare superioară

PRIN SCHIMBĂRILE CALITATIVE pe care le determină în caracterul diviziunii muncii, învățămîntul contribuie — împreună cu alți factori — la perfecționarea relațiilor de producție, la apropierea între clase, între toate categoriile sociale.

În primul rînd, trebuie remarcat aportul învățămîntului la dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală. În condițiile în care revoluția tehnico-științifică contemporană determină mecanizarea, automatizarea și cibernizarea proceselor de producție, creșterea substanțială a gradului de calificare a oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor de cultură și apropierea nivelurilor de cunoștințe, direcții care influențează atît dezvoltarea forțelor de producție cît și perfecționarea relațiilor de producție, se ajunge inevitabil la o treptată dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală.

În al doilea rînd, învățămîntul contribuie la procesul de apropiere și de ștergere a deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și industrială. Prin mecanizarea și chimizarea complexă și completă a producției agricole, precum și prin ridicarea calificării, a nivelului de pregătire a țărănimii, se va ajunge ca munca în agricultură să devină într-o măsură tot mai mare o variantă a activității industriale. Proiectul Directivelor Congresului al XII-lea prevede ca și în agricultură să se acționeze pentru ca în cincinalul 1981—1985 să se realizeze o ridicare substanțială a nivelului de pregătire profesională, atît al specialiștilor și tehnicenilor, cît și al țărănimii.

În al treilea rînd, învățămîntul contribuie la omogenizarea în tot mai mare măsură a nivelului general de civilizație al societății. Prin calitatea pregătirii cadrelor și creșterea rolului lor în introducerea rapidă în producție a cuceririlor științei și în perfecționarea tehnologiilor, prin ridicarea nivelului de cultură al maselor, școala românească are un aport considerabil la dispariția treptată a deosebirilor în modul de muncă și de viață al oamenilor muncii de la orașe și sate.

În al patrulea rînd, învățămîntul contribuie la schimbările în structura socială și profesională a țării, la creșterea rolului clasei muncitoare, și la schimbarea poziției țărănimii și intelectualității în activitatea economico-socială.

Din toate acestea rezultă că omogenizarea crescîndă a societății noastre este determinată nu numai de dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție — în care un rol important revine învățămîntului —, dar și de perfecționarea relațiilor sociale, asupra cărora influențează considerabil și sistemul de educație și învățămînt. Școala devine astfel o componentă esențială a unui angrenaj social complex fără de care împlinirea idealurilor și aspirațiilor de progres ar fi imposibile.

5. Dezvoltarea acțiunii conștiente

DEVENIND o componentă a forțelor de producție ale societății, învățămîntul nu se tehnicizează ci rămîne un sector de activitate de importanță majoră a vieții social-politice. Se poate spune că abia în această ipostază școala intră mai adînc în mecanismul politic al societății, pe de o parte pentru că ridică nivelul de cunoaștere al maselor, iar pe de altă parte deoarece participă nemijlocit la dezvoltarea economică și realizarea obiectivelor strategice stabilite.

Influența învățămîntului asupra progresului general al societății, contribuția lui la adîncirea gradului de socializare a producției și a muncii, ca și aportul acestuia la omogenizarea crescîndă a societății noastre nu sînt procese spontane, mecanice, care se desfășoară fără greutate și contradicții. Prezentarea făcută anterior a avut scopul de a surprinde învățămîntul în angrenajul social, de a sublinia vocația lui politică, care își găsește expresia în :

a) sarcina școlii de a face educația politică și ideologică a tinerelor generații, a viitorilor cetățeni ai țării, însușirea de către elevi și studenți a politicii și ideologiei Partidului Comunist Român, a socialismului științific, a concepției materialist-dialectice și istorice despre lume și viață ;

b) formarea și dezvoltarea atitudinii înaintate față de muncă, de avutul obștesc și de îndatoririle sociale, a spiritului revoluționar, creator, a devotamentului față de cauza socialismului și comunismului ;

c) cultivarea dragostei față de patrie, partid și popor, de trecut de luptă pentru libertate socială și națională a poporului român, față de tradițiile comune de luptă împreună cu naționalitățile conlocuitoare, față de lupta revoluționară a clasei muncitoare ;

d) promovarea spiritului colectiv de întraajutorare, de dreptate, a dragostei de adevăr, cinstei, modestiei și corectitudinii, a responsabilității sociale, a respectului față de legile țării și de normele de conviețuire în societate ;

e) cultivarea respectului față de celelalte popoare, a solidarității cu tineretul de pretutindeni, cu toate forțele progresiste, democratice din întreaga lume.

În același timp, învățămîntul de toate gradele trebuie să înarmeze elevii și studenții cu cunoștințe temeinice în domeniul științelor economice, al conducerii și organizării științifice a producției și a muncii, în vederea participării active la realizarea sarcinilor economice, la sporirea continuă a eficienței în toate sectoarele de activitate, la întreaga operă de dezvoltare economică și socială a țării, de conducere a societății socialiste.

Prin predarea științelor sociale se asigură însușirea de către elevi și studenți a unor temeinice cunoștințe economice, social-politice și filozofice, înțelegerea legilor obiective ale dezvoltării sociale, a proceselor și fenomenelor care au loc în natură și societate. De mare însemnătate este cunoașterea mecanismului apariției și soluționării contradicțiilor, formarea convingerii că superioritatea orînduirii socialiste nu se realizează de la sine și că ea presupune luarea în considerare a relațiilor istorice din fiecare etapă, lupta fermă împotriva a tot ceea ce este vechi și promovarea curajoasă a noului. De asemenea, cunoașterea și înțelegerea corespunzătoare a principiilor și căilor de afirmare a democrației socialiste, a normelor eticii și echității socialiste promovate cu consecvență de partidul și statul nostru, contribuie la formarea cetățenilor de mine ai societății noastre ca participanți activi la progresul forțelor de producție și la perfecționarea relațiilor de producție.

Trebuie subliniat că dezvoltarea în rîndul elevilor și studenților a conștiinței participării active la viața economică și socială nu este legată numai de educarea lor politico-ideologică, în spiritul democrației socialiste, ci și de formarea deprinderilor de muncă în rîndurile acestora. **Activitatea practică productivă, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică, politehnizarea și policalificarea, cu condiția bunei lor organizări și eliminării oricărui formalism, au numeroase valențe educative.** Ele asigură traducerea în viață a principiului participării active, creează în rîndurile tinerilor sentimentul utilității sociale a muncii lor, convingerea că sînt o parte din eforturile generale ale societății noastre.

Toate acestea arată marile disponibilități pe care le are școala bazată pe educația prin muncă și pentru muncă, dezvoltarea în rîndurile elevilor și studenților a responsabilității pentru acțiunea conștientă în folosul întregului popor. Totodată, aceasta arată că învățămîntul devine, în condițiile transformării lui într-o forță de producție a societății, un factor-motor de prim ordin al progresului social general. Iantul fără de care perfecționarea întregului sistem al relațiilor sociale s-ar desfășura cu multe greutate și n-ar putea să aibă loc.

prof. dr. Gheorghe P. APOSTOL

VALORIFICAREA POTENȚIALULUI DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ AL SPECIALIȘTILOR DIN PRODUCȚIE

EFIČIENȚA ECONOMICĂ fie că este exprimată prin gradul de utilizare al materiei prime, consumurile specifice de combustibil și energie, cheltuielile materiale fie prin productivitatea muncii, prin calitatea produselor etc. reprezintă o sinteză a activității tehnologice și, ca urmare, are un conținut științific, iar sporirea continuă a eficienței economice poate avea loc numai prin creșterea influenței și ponderii factorilor științifici în procesul de producție, prin creșterea capacității întreprinderilor de a folosi cuceririle tehnicii moderne. Iată de ce vom încerca în continuare să demonstrăm necesitatea și posibilitatea ca, — în condițiile în care dorim ca revoluția tehnico-științifică să se afirme deplin în economia noastră, să realizăm un adevărat salt calitativ în activitate — personalul ingineresc din producție să joace un rol nou, ca în munca lor să capete o pondere sporită preocuparea pentru cercetarea științifică.

Producție și creație

ORICÎT DE CORESPUNZĂTOARE ar fi o tehnologie în momentul realizării sau a importului ei, datorită ritmului progresului tehnico-științific în etapa actuală, aceasta poate, și chiar rămâne în urmă, dacă nu există o activitate permanentă de cercetare. Legea creșterii exponențiale a științei duce la uzura morală atât a utilajelor cât și a tehnologiilor; mai mult, se uzează moral și cunoștințele științifice dobândite la un moment dat. De aceea, este din ce în ce mai necesar să căutăm noi rezerve, să scoatem la iveală și prompt rezervele umane și materiale de care dispunem și să le punem în folosul circuitului economic. Tocmai în acest scop în uzine se face tot mai simțită necesitatea dezvoltării și intensificării activității creatoare de cercetare științifică. Instalațiile și utilajele din uzine nu mai trebuie să fie privite în exclusivitate ca mijloace tehnice de obținere a unor produse ci și ca obiecte de cercetare științifică, ca o importantă bază materială pentru cercetare. Pe utilajele și instalațiile productive se pot desfășura concomitent cu producția și o serie de studii și experimentări în vederea luării unor hotărâri privind atât direcțiile de dezvoltare a utilajelor și

tehnologiilor noastre cât și optimizarea randamentelor lor.

Valorificarea cu eficiență superioară a resurselor materiale de care dispunem nu se poate asigura fără perfecționarea continuă și sistematică a tehnologiilor, instalațiilor și utilajelor. Ca urmare, creșterea eficienței economice trebuie urmărită prin toate verigile procesului de producție, în funcționarea utilajelor, în gospodărirea materiilor prime, a combustibilului și energiei, în organizarea fabricației. Prezent în toate verigile procesului de producție este și inginerul, chimistul sau economistul. De aceea, inginerilor, chimiștilor, economistilor este necesar să li se asigure condiții optime pentru documentare și pentru organizarea și efectuarea unor studii și experimentări în vederea perfecționării, sub diferite aspecte, a producției.

Este vorba de stimularea specialiștilor direct implicați în procesul de producție pentru **rezolvarea unor probleme de cercetare chiar în timpul exercitării atribuțiilor și sarcinilor directe de muncă**. Enunțată astfel, ideea obligă la o întrebare: dacă timpul de muncă al specialistului din întreprindere este afectat integral rezolvării problemelor de producție, când s-ar mai putea rezolva și probleme de cercetare? Nu dorim să afirmăm că o parte din timpul de muncă ar rămâne disponibil, dar considerăm că acest timp ar putea fi folosit mai rațional, de pildă, prin rezolvarea unor cercetări aplicative, care nu numai că nu împiedică procesul operativ de producție, ci, din contra, poate să contribuie la perfecționarea lui continuă. Devine tot mai evident că în timpul celor opt ore de muncă trebuie să gândim și să realizăm soluții noi, să descoperim noi rezerve în tehnologiile pe care le conducem și în instalațiile pe care le realizăm și le exploatăm.

Asigurarea unor condiții optime de studiu, gândire și schimb de păreri prezintă o importanță deosebită pentru stimularea spiritului de creație. Munca de creație necesită cunoștințe la zi, dialog cu puncte de vedere critice, dorința de competitivitate cu alte personalități. Dar nu ar fi bine să se stabilească cât la sută din timpul de lucru al inginerilor să fie afectat cercetării, deoarece această împărțire ar fi cu totul și cu totul artificială. Consider însă că **ar trebui să acceptăm ideea nece-**

sității efectuării cercetării în timpul procesului de producție, ideea cercetării procesului de producție, a tehnologiilor, utilajelor și instalațiilor care produc de către inșiși inginerii care le exploatează și le pot cunoaște cel mai bine. Și sintem convingi că stimulați în acest sens specialiștii vor găsi și timpul și energia necesară în acest scop și vor putea rezolva cu mai multă competență și operativitate problemele cu care sint confrunțați zi de zi.

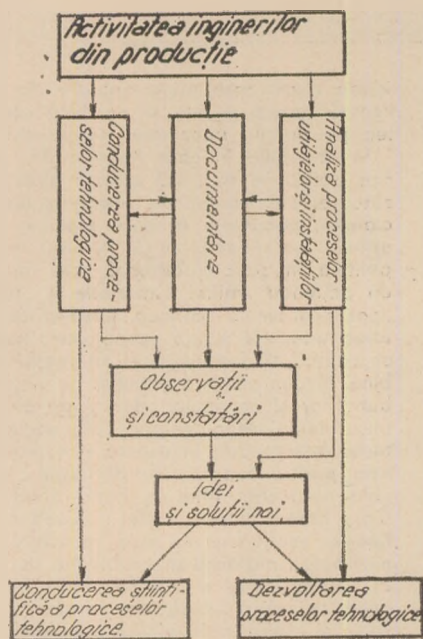
Locul de muncă, instalațiile, tehnologiile, întregul proces de producție trebuie privite ca un domeniu industrial unitar, asemănător cu orice alt domeniu de activitate științifică, în care lucrătorii sint chemați ca, paralel cu activitatea de producție propriu-zisă, să desfășoare o intensă activitate științifică, în care să descopere și să aplice principii și relații noi, optime, atât tehnice și tehnologice, cât și economico-organizatorice. Cu atât mai mult cu cât o țară ca a noastră care își dezvoltă în ritm rapid economia și care exportă tehnologii trebuie ca în fiecare moment să cunoască nivelul tehnic al tehnologiilor proprii, comparativ cu situația mondială; evident, pentru aceasta este necesar să existe din partea specialiștilor preocupări continui pentru studiul stadiului și tendințelor de dezvoltare a tehnologiilor și utilajelor, iar din partea conducătorilor unităților respective preocuparea pentru asigurarea condițiilor de documentare cu literatura de specialitate la zi.

Mutații calitative

NOILE CONDIȚII cu care se confruntă producția, **necesitatea reducerii cheltuielilor materiale de producție, a consumurilor specifice de energie și combustibil, a creșterii productivității muncii, a producției nete etc. impun intensificarea utilizării capacității creatoare a lucrătorilor și bineînțeles și a specialiștilor.** În această optică ni se pare necesară o schimbare substanțială a rolului inginerilor în procesul de producție, o adevărată mutație calitativă în activitatea inginerilor și economistilor.

Astăzi industria noastră are nevoie de ingineri cu o solidă pregătire profesională, dar și cu un mod de a gândi economic și politic, care în timpul procesului de producție să studieze, să gândească, să producă nu numai produse materiale ci și idei, soluții și principii noi, care aplicate apoi în procesul de producție să ducă la creșterea eficienței economice, la perfecționarea tehnologiilor.

Rezolvarea acestei probleme este pe deplin posibilă. În prezent, în întreprinderi vin absolvenții ai învățământului

superior cu o bună pregătire atât teoretică cât și practică, care în timpul anilor de studiu au desfășurat și o intensă activitate de cercetare științifică, însușindu-și metode și instrumente cu care să opereze mai târziu în procesul de producție în vederea valorificării cunoștințelor lor teoretice.

Este, desigur, foarte necesar să utilizăm cât mai rațional materiile prime, energia, agregatele și instalațiile, dar în egală măsură **trebuie să ne gândim și la utilizarea rațională a forței de muncă**, deoarece oamenii au rolul hotărîtor în procesul de producție. Nu credem că exagerăm dacă afirmăm că nici nu poate fi concepută utilizarea rațională a materiilor prime, a energiei sau a bazei tehnico-productive fără utilizarea rațională a forței de muncă. De aceea, credem că trebuie să oferim inginerilor **un alt loc în structura procesului de producție**, nu numai de executant ci și de creator, de cercetător, cu atât mai mult cu cât în întreprinderile industriale pot și trebuie desfășurate activități științifice care interesează în mod special filul lor: valorificarea superioară a unor subproduse proprii, intensificarea procesului tehnologic, micșorarea consumului de energie, combustibil și reactivi, prelungirea duratei de lucru a utilajelor și aparatelor, combaterea poluării mediului etc.

Specialiștii din uzine, prin specificul muncii lor, pot efectua observații de lungă durată asupra procesului tehnologic, asupra funcționării utilajelor și a aparatului de automatizare. Prin urmărirea pe o perioadă mai mare de timp a fenomenelor fizico-chimice care se desfășoară în utilajele tehnologice și a comportării utilajelor în diferite condiții de lucru se pot aprofunda relațiile care există între diferiți parametri ai procesului tehnologic și chiar se descoperă corelații noi.

Aprofundarea corelațiilor dintre parametrii procesului tehnologic și descoperirea a noi corelații au un rol deosebit de important pentru stabilirea unor măsuri în vederea creșterii randamentului de extracție a metalelor, micșorarea consumurilor specifice de combustibil, energie și reactivi, prelungirea duratei dintre două reparații capitale

etc. Considerăm că studiile și experimentările efectuate direct la nivel industrial sînt cele mai eficiente, deoarece se scurtează foarte mult perioada de cercetare prin renunțarea la fazele de laborator și pilot și se realizează cu consumuri materiale și eforturi umane mai reduse.

Dar pentru aceasta, specialiștii, în speță inginerii, ar trebui scutiți de o serie de sarcini administrative și organizatorice, acestea urmînd să fie preluate de către maiștri și tehnicieni. Se pune desigur și problema dacă maiștrii și tehnicienii ar putea prelua o parte din sarcinile inginerilor. Credem că unele dintre ele ar putea fi preluate imediat, iar pentru cele cu grad sporit de dificultate s-ar impune începerea acestui proces prin pregătirea corespunzătoare a maiștrilor și tehnicienilor în vederea preluării sarcinilor tehnologice de rutină. De altfel, legea nr. 6/1977 privind rolul și atribuțiile maestrului în producție, precizează foarte clar sarcinile maiștrilor în organizarea și conducerea procesului de producție, stimulînd și cultivînd o atitudine nouă la maiștri, în sensul de a acționa ca adevărate cadre de conducere, cu toate atribuțiile ce revin acestei funcții:

„Dezvoltarea și modernizarea accelerată a producției materiale impun întărirea rolului maestrului în organizarea și conducerea procesului de producție, sporirea neîntreruptă a contribuției sale la utilizarea cu maximum de eficiență economică a resurselor materiale și umane, la identificarea sistematică și utilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii, îmbunătățirea continuă a nivelului calității produselor, mobilizarea colectivelor de muncitori pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor, în concordanță cu obiectivele planului național unic de dezvoltare economică și socială. Maistrul are obligația să asigure realizarea științifică a sarcinilor de plan care revin formației de lucru încredințate și să ia toate măsurile de organizare științifică a producției și a muncii“.

Instituționalizarea creativității

CONSIDERĂM că este momentul să acordăm toată atenția instituționalizării și organizării activității științifice în procesul de producție. Fiecărui inginer din uzină ar trebui să-i revină ca sarcină, în afara problemelor de producție, și o temă de cercetare științifică, legată însă direct de procesul de producție. Aceste teme trebuie să se refere la activitatea de zi cu zi a inginerului, să poată fi realizată la fața locului, să nu necesite instalații experimentale suplimentare, să se refere la „detalii“ ale proceselor de producție, să poată fi rezolvată într-un termen relativ scurt. De exemplu, micșorarea consumului de material refractar la convertizoarele de cupru, este o temă de cercetare mai amplă, de nivelul unui cercetător profesionist, dar urmărirea influenței regimului de temperatură a convertizoarelor de cupru sau a acidității zgurelor elaborate în convertizor asupra consumului de material refractar sînt teme de cercetare indicate pentru inginerii din secțiile productive. Pentru rezolvarea lor este necesară analizarea unor mărimi și parametri ai

procesului de producție și, de asemenea, urmărirea funcționării instalației pe o perioadă mai mare de timp.

În întreprinderile industriale funcționează cele mai noi tipuri de utilaje și instalații, dintre care o parte însemnată din import. De aceea, în practica întreprinderilor este necesar să fie înrădăcinată din ce în ce mai puternic ideea că licențele achiziționate constituie ele însele o „materie primă“ care trebuie să fie transformată și perfecționată, valorificată superior, printr-o creație originală.

Fiecare inginer din uzină ar trebui să urmărească evoluția pe plan mondial a unei tehnologii, instalații sau utilaj, similare cu cele din întreprindere sau sectorul, în care lucrează, astfel încît în fiecare moment să cunoască la ce nivel se află tehnica noastră comparativ cu tehnica din alte țări. Numai în felul acesta vom avea o bază solidă, atunci cînd trebuie să decidem asupra unei tehnologii sau instalații (înlocuirea completă a acestora sau numai îmbunătățirea sa), numai așa vom putea fi la curent cu realizările din alte țări, numai așa vom putea ține pasul cu tehnica mondială.

De asemenea, chiar și atunci cînd este necesar ca unele lucrări de cercetare să fie realizate de colective mari și complexe, problema este rezolvabilă deoarece inginerii dintr-o întreprindere formează un colectiv mixt cu o pregătire complexă. La experimentările efectuate pe instalațiile din uzine pot participa și este chiar indicat să participe în afară de inginerii tehnologi și ingineri mecanici, termotehnicieni, electrotehnicieni, automecanici, etc. precum și economiști beneficiindu-se în plus și de aportul experienței colectivului de muncitori și de datele statistice necesare.

Prin introducerea activității de cercetare pentru inginerii din uzine s-ar pune în funcțiune și un mecanism de **documentare obligatorie** al acestora, un instrument vital pentru ridicarea nivelului lor profesional. Acest mecanism în foarte multe situații poate fi mai eficient decît perfecționarea prin sistemul de reciclare la anumite perioade de timp, care, de fapt, se desfășoară mai mult teoretic, avînd caracterul unei pregătiri generale. În acest sistem inginerii ar putea să se documenteze continuu, să studieze **continuu probleme legate direct de procesul de producție**, iar rezultatul acestei activități se va concretiza în măsuri cu aplicații eficiente directe în sectoarele productive.

Prin instituționalizarea activității productiv-științifice s-ar crea deci premisele de transformare a pregătirii profesionale într-un **proces continuu**, s-ar lărgi universul de acțiune și de conlucrare al inginerilor și economiștilor acesștia fiind totodată feriți de plafonare. Ingerii din uzine vor trece din ce în ce mai mult de la funcția de „personal de execuție“, de „administratori“ ai tehnologiilor și instalațiilor, la funcția creatoare de dezvoltare a acestora.

În felul acesta se va întări potențialul tehnic și economic al fiecărei întreprinderi, iar la nivel național se va simți și o creștere substanțială a raportului dintre personalul de cercetare și cel productiv, factor de asemenea, hotărîtor pentru promovarea progresului tehnic și creșterea eficienței economice.

ing. Viorel TİBEA

ÎN PEISAJUL ofensivei ideologice lansate de cercurile capitaliste în scopul de a justifica din punct de vedere teoretic procesul fugar de destabilizare a societăților occidentale ca și măsurile de austeritate menite să permită depășirea fenomenelor de criză, curentul „noilor economiști” ocupă un loc aparte. Particularitatea acestuia nu este însă determinată exclusiv de mesajul său ideologic, asemenea celui al altor teorii burgheze urmărind să consolideze pozițiile zdruncinate ale capitalismului. Nota aparte adusă de „noii economiști” rezidă în maniera de a susține acest mesaj : o poziție de extremă dreaptă, adesea agresivă, nu numai față de postulatele și orientările economice și politice ale gândirii revoluționare, ci și față de cele ale unor școli de gândire economică burgheză cu orientare de centru sau radicale, școli cu merite recunoscute în lumea social-politică capitalistă : o poziție afixind intenția nu numai de a asigura perpetuarea capitalismului ci de a-i reconferi vigoarea și perspectivele din perioada de ascensiune. „Demain le capitalism” își intitulează astfel lucrarea de căpătâi una din figurile de marcă a „noilor economiști” francezi – l-am numit pe Henri Lepage. Poate fi însă dată istoria înapoi ?

Reuniți pe poziții dogmatice „noii economiști” propun „soluția salvatoare” : construirea întregii vieți economice și social-politice pe baza teoriei clasice a liberalismului economic formulată cu peste 200 de ani în urmă de Adam Smith. Neîmplinirile, neajunsurile, criza orînduirii capitaliste decurg după opinia „noilor economiști” din ereziile comise față de capitalismul „pur”. Aceasta este esența rețetei cu care „noii economiști” *) întimpină mutațiile și transformările de amploare ale lumii, marile probleme economice, sociale și politice cu care se confruntă lumea de astăzi, cu care se va confrunta cea de mâine. Evident că în aceste condiții, funcția utilitaristă a acestei ideologii – funcție remarcabilă la alte teorii burgheze – prezintă scăderi vădite. Să urmărim însă tezele de bază ale doctrinei amintite, să analizăm în ce măsură există realmente o filiațiune de idei între gândirea privind liberalismul economic a celui care a fost numit de Marx „economistul perioadei manufacturiere” și cea a

„Noii economiști” : abstracții sterile cu funcții apologetice (I)

„noilor economiști”, să desprindem semnificațiile sociale ale teoriei „noilor economiști”.

Principalele teze ale „noilor economiști” pornesc de la fapte incontestabile : șomajul și pauperitatea, inflația ridicată, depreșiunea psihologică și alienarea, criza orînduirii sociale bazată pe exploatare ; manifestate în ultimii ani în țările capitaliste dezvoltate, aceste fenomene au spulberat viziunea optimistă asupra creșterii economice, ca și mitul societății de consum ; au înlăturat iluzia potrivit căreia economia capitalistă este, în fine, un domeniu controlabil și controlat, cu mecanismul de funcționare supus deciziei forțelor conducătoare. Dar dacă acest fapt este implacabil, nu același lucru se poate spune despre judecățile asupra posibilităților de înlăturare a fenomenelor menționate.

Teoria „noilor economiști” se bazează – am putea spune exclusiv – pe ideea cunoscută a raționalității comportamentului individual, extinsă apoi la comportamentul colectiv. „Omul are un comportament relativ rațional și opțiunile sale sînt dictate de căutarea celui mai mare avantaj al său” – afirmă J.J. Rosa. *) Aceasta face – subliniază „noii economiști” – să nu fie necesare obiective predeterminate, prevăzute, planificate ; potrivit ipotezelor emise evoluția societății ar fi rezultatul ghidajului eficient al mîinii „invizibile” a pieței sau, altfel spus, ea ar rezulta din acțiunea indivizilor și grupurilor cu condiția esențială de a le lăsa liberă întreprindere și concurență. Din perspectiva acestui prim elaborat ideologic, „noii economiști” se rialiază unei teze neoclasice după care statul nu trebuie să aibă alt rol decît acela de interpret fidel al preferințelor individuale în sectoarele în care piața (concurența) nu este posibilă ; potrivit celor mai multe păreri acestea s-ar limita la : securitatea națională, politică, justiție. Se acreditează

ideea după care orice abatere de la această regulă a dus și va duce societatea pe drumul unor mari neajunsuri.

În condițiile în care relațiile de piață sînt apreciate ca fiind practic atotcuprinzătoare, substituindu-se economicului, socialului, politicului (trebuie precizat că în optica „noilor economiști” funcția deciziei politice în sens tradițional este înlocuită de acțiunea „mîinii invizibile a pieței”) „noii economiști” concep, pasă-mi-te, nașterea unei noi științe economice ; aceasta ar căuta „să înțeleagă și să regleze mai bine mecanismele producției și circulației bunurilor și serviciilor, dar și pe cele ale ansamblului fenomenelor din societate”, toate interpretate în esența și evoluția lor prin prisma raporturilor de piață. La un colocviu recent ținut la Paris, americanul Gary Becker afirma astfel : „Ceea ce definește economia nu este caracterul de marfă sau material al problemei de tratat ci natura însăși a acestei probleme – tot ceea ce ridică chestiunea alocării de resurse și alegerea în cadrul unei situații de raritate, caracterizată prin finalități curente, relevă economie și poate fi tratată prin analiză economică.” *) În această accepție inflația va avea în mare măsură aceeași determinare întilnită pentru creșterea populației sau criminalitate, politică etc.

Să urmărim aceste determinări. Iată, de exemplu, explicația scăderii populației. Situația la începutul revoluției industriale sau în mediul rural era următoarea : nașterea unui copil corespundea cu o investiție rentabilă întrucît antrenarea cheltuieli ce puteau fi compensate, cu câștig, de către resurse viitoare – o creștere a forței de muncă a familiei, asigurarea bătrîneții părinților preluată în grijă de copii etc. Cum în prezent (sau în mediul rural) datele problemei s-au schimbat – cheltuielile legate de nașterea copiilor sînt mult mai mari, iar resursele previzibile diminuate (de exemplu asigurarea bătrîneții este instituționalizată) – natalitatea scade.

Dar ce cauze are inflația, în funcție de ce este concepută evoluția criminalității ? Prima ar decurge din contopirea organică a două elemente : a) pe de o parte existența unei piețe politice în care cetățenii oferă voturi contra promisiunii unor politicieni care, ca „homo-economicus”, sînt minaiți în primul rînd de satisfacerea propriilor lor interese și nu a celor publice ;

FIȘE

Manifestări tehnico-științifice dedicate Congresului partidului

● Apropiatului eveniment politic pe care-l reprezintă cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. îi este dedicat simpozionul „Informatica în pregătirea fabricației, programarea, lansarea și urmărirea producției”, ce se desfășoară în aceste zile la Timișoara. Simpozionul este organizat de Institutul central pentru conducere și informatică și de Centrul teritorial de calcul electronic din localitate. Programul cuprinde 70 de comunicări ale unor specialiști din cadrul I.C.I., din unități

de informatică, centrale și întreprinderi industriale și de construcții, din învățămîntul superior. Rezolvările și experiențele prezentate, propunerile făcute de către participanți se constituie într-un pachet de modalități și soluții concrete urmărind înlăturarea prevederilor din proiectele documentelor Congresului partidului, referitoare la extinderea utilizării sistemelor informatice în conducerea producției.

● Sesiunea de comunicări științifice ce urmează să se desfășoare la începutul lunii noiembrie sub auspiciile Institutului de Economie mondială va avea ca temă dezvoltarea și perfecționarea activității de comerț exterior în cîincinalul 1981-1985. Comunicările – ce vor fi prezentate de cercetători ai domeniului, de specialiști și cadre didactice – vor adînci, printre

alte, probleme privitoare la dezvoltarea exportului de produse din industria construcțiilor de mașini, chimice etc ; prognozarea evoluției prețurilor în viitorul cîincinal ; specializarea în cadrul C.A.E.R. precum și relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare, etc.

● În editura craioveană „Scri-sul Românesc” a apărut recent

lucrarea „Formarea cadrelor naționale în țările în curs de dezvoltare” autor Ion Roșu Hamzescu. În volum se urmărește investigarea unei serii problematice complexe, cu implicații din-tre cele mai însemnate asupra modernizării structurilor economico-sociale ale țărilor în curs de dezvoltare ; în acest cadru perspectiva economică este implementată cu analiza dimensiunilor sociale proprii procesului educațional, cu semnificația unor acțiuni politice. O problemă prioritară prezentă în majoritatea țărilor din „lumea a treia” – se relevă în lucrare – o constituie eradicarea analfabetismului – în numeroase state ale continentului african, de exemplu, numai 2.5% din populația adultă știe să scrie și să citească – ca o primă etapă, esențială, în direcția formării de cadre naționale.

b) pe de altă parte interesul omului politic pentru a instaura și dezvolta inflația; a ceașta permite finanțarea cheltuielilor publice — și deci cîștigarea voturilor. Și iată cum: grație creșterii prețurilor prin inflație, și — ca urmare a revendicărilor sindicale — grație sporirii salariilor, impozitele, fiscalitatea pot fi trecute în tranșe superioare asigurînd o constituire amplificată a rețetelor fiscale. Criminalitatea ar evolua și ea în funcție de variația avantajelor (cîștigul la fața locului) și costurile comparative (asprimea pedepsei etc.) ale crimei etc.

Se impune subliniat faptul că a apărut un puternic curent de critică concentrată asupra teoriei orientate cu fața la trecut. Criticile sînt formulate nu numai de către economiștii ce se situează pe poziții revoluționare, ale clasei muncitoare ci și din partea a numeroși economiști burghezi care sesizează gravitatea pericolului economic social și politic pe care l-ar prezenta promovarea unor astfel de idei și măsuri extremiste³⁾. Pe de o parte este contestată însăși baza filozofico-economică a curentului respectiv. Ph. Lefournier arată astfel că „Noi nu sîntem Robinsoni. Mai mult, avem nevoie de proiecte colective care să armonizeze calculele (interesele) noastre individuale”. În același cadru este repudiată extinderea abuzivă și generalizarea interpretării fenomenelor prin prisma mecanismului de piață, făcînd abstracție de însemnătatea capitală a altor cauze. Americanul L. Klein, neîmpărtășind ideea promovării tipului de om rece, avid, repace, arată că „pentru crime ca și pentru dragoste nu se poate raționa prin analogie cu analiza economică”. La rîndul său P. Rosanvallon scrie că ipoteza „noilor economiști” după care toate „activitățile umane pot fi apreciate pornind de la criteriul de utilitate și Interes”, reflectă „o simplificare cel puțin abuzivă”.

Se subliniază o — cel puțin — insuficiență cuprindere analitică, de către noul curent, a fenomenelor demografice, sociale etc. Să ne mai referim oare la prăpastia — subliniată în mai multe studii — care există între ceea ce reprezintă cauzele reale ale inflației, între aceea ce economiștii burghezi consideră drept cauze ale inflației și interpretarea denaturată, comportamentală, a genezei ace-

tui fenomen de către „noi economiști”?

Focul criticii se îndreaptă și spre o altă problemă la fel de importantă: lipsa de conținut, de consistență științifică a teoriei „noilor economiști”. „Criza actuală a lumii este mai mult o criză de «ce facem» decît de «cum facem» — arată Ph. Lefournier. Ori analizînd teoria „noilor economiști” care nu dă nimic în termenii primei anchete, ai „sentimentul de frustrare”. Criticii „noilor economiști” relevă, totodată, faptul că economia „pură” de piață, cu condiții egale, perfecte de concurență a fost întotdeauna o construcție abstractă, simplificatoare, un ideal sau cel mult un instrument metodologic de analiză lipsit de o reprezentare concretă completă; de aceea ea nu este și nu poate fi nicidecum o realitate cît de cît

*) Școala noilor economiști s-a remarcat inițial în S.U.A., pe fondul unor politici de inspirație liberală dar care — și acest lucru a fost considerat cel mai important — utilizau instrumente de acțiune de natură keynesistă. „...ceea ce ne unește împotriva gândirii lui Keynes este... sentimentul că guvernul complică problemele: piața funcționează mai bine...” sublinia Martin Feldstein, unul dintre „noi economiști” americani apreciați a fi dintre cei mai actualizați (cită după Ph. Lefournier „Adam Smith? il va bien merci”. Expansion, decembrie 1978). Teoria „noilor economiști” se înscrie astfel, cel puțin la începuturile ei, ca o variantă a neoliberalismului — curent de gândire burgheză acreditat de exponenți de prestigiu între care monetaristul Milton Friedman. Variantele acestui curent de gândire neoliberală — grefate într-o bună măsură pe aprecierea diferită a ratei de diminuare a rolului statului — cele mai multe dintre acestea fiind chiar „mai fridmaniste” decît însăși Milton Friedman, nu au întîrziat nici ele să apară. Așa cum remarca Ph. Lefournier în studiul citat, se pot distinge: a) o orientare pragmatică, reprezentată de Martin Feldstein, R. Hall ș.a. (M.F.: „Rolul statului trebuie să fie limitat dar nu nul. Trebuie reconstruit sistemul răspunzînd la adevărata întrebare: care este rolul optim al guvernului?”); b) o orientare reformistă, promovată, între alții, de Yale Brozen, R. Luca, etc. (Y.B.: „Eu constat că piețele libere acționează minunat mai bine pentru a satisface consumatorul... și că întorperirea statală acționează la fel de bine pentru a contracara această eficacitate. Toate intervențiile sînt contraproducti-

posibilă. Și iată argumente: 1) „Capitalismul se traduce prin multiplicarea situațiilor de monopol și mai ales de dominație a capitalului asupra muncii — ca cea mai importantă expresie a spulberării mitului egalității între diferiți agenți economici”⁵⁾; 2) Ar putea exista oare un capitalism „pur” atunci cînd la originea politicilor protecționiste, a intervenției statului în economie se află însăși demersul marilor industriași, produși de bază ai capitalismului liberei concurențe? Fără doar și poate avem de aface cu o nouă plămăuire, cu o plămăuire avînd misiuni apologetico-sociale dintre cele mai precise și nocive.

dr. Dan POPESCU

vo și risipitoare de resurse...”); c) o variantă intitulată libertariană, promovată, între alții, de M. Rothbard și Martin Friedman jr. (M.R.: „Inamicul este statul” iar „antimozit este o miză tipic libertariană” de răspuns). După cum sublinia în studiul D. Danic Careil (vezi D. Danic Careil, Les nouveaux économistes: en économie rien de nouveau...”, Economie et finances agricoles, sept. oct. 1978, Problèmes économiques nr. 1598/1978), „difuzînd și vulgarizînd unele teorii americane” s-au reunit pe poziție și „noi economiști” francezi: J.J. Rosa. Fl. Aftalion, A. Frouçans, H. Lepage, A. Wolfelsperger ș.a.

1) J.J. Rosa, Ce vor noi economiști”, L'Express, 5—11 iunie 1978.

2) Asemănător J.J. Rosa remarcă și el: știința economică este o „știință a comportamentului uman în circumstanțe de raritate”. Cum totul este rar, totul este economic și deci explicabil prin știința economică (J.J. Rosa ș.a., L'Economie retrouve).

3) Este, de asemenea, necesar de subliniat un anumit interes pe care raționamentele respective îl prezintă „în măsura în care (aceste raționamente n.n.) se fundamentează „... pe o denunțare a procesului birocratic”, relevă unele mecanisme mai bine de funcționare ale pieții, posibilitatea extinderii unor elemente de analiză economică etc. (vezi, de exemplu, și Pierre Rosanvallon, Utopia noilor economiști dreapta în căutarea unui proiect de societate, Cadres, C.F.D.U.T., sept.—oct. 1978, Problèmes Economiques nr. 1615, 21 martie 1979).

4) P. Rosanvallon, loc. cit.

5) P. Rosanvallon, loc. cit.

Autorul subliniază însemnătatea majoră a creării unei intelectualități autohtone precum și dificultățile, recunoscute, pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare în a stăvilii exodul cadrelor proprii superior calificate spre țările industrializate. Ultimele două capitole ale lucrării sînt consacrate contribuției țării noastre la formarea cadrelor naționale pentru țările în curs de dezvoltare.

Predarea economiei

● Relevînd necesitatea perfecționării continue a procesului de învățămînt în cadrul catedrelor de economie politică din sistemele învățămîntului superior al U.R.S.S., I. Stolearov sugerează — în articolul „Novii ucebniî god i zadaci kafedr politiceskoj ekonomii” (Noul an școlar și sarcinile catedrelor de economie

politică), publicat de revista Ekonomiceskie nauki (nr. 8/1979) — o serie de direcții de urmat în rezolvarea acestei probleme. Pentru a corespunde cerințelor ridicate de societatea socialistă dezvoltată, procesul de învățămînt trebuie să dezvolte interesul studenților față de teoria economică, să-i antreneze în activități de cercetare, ceea ce contribuie la stimularea gândirii creatoare. Este important, de asemenea, — apreciază I.S. — să se evite „sterilizarea” studiului prin ocolirea relevării lipsurilor și dificultăților care se întîlnesc în realitatea practică, căci numai printr-o analiză critică poate fi asigurată formarea spiritului creator la studenți. O sarcină importantă pentru colectivele catedrelor de economie politică o constituie intensificarea combaterii ideologiei burgheze.

O plagă încă neeradicată

● „Revue Internationale du Travail”, editată de Organizația Internațională a Muncii publică în numărul său din septembrie-octombrie a.c., sub semnătura lui Elios Mendelievich, un studiu intitulat „Le travail des enfants” (Munca copiilor). În întreaga lume, apreciază autorul, în cursul anului 1979 existau 52 de milioane de copii sub 15 ani, angajați în activități productive. Repartiția geografică indică faptul că numărul cel mai mare al acestora se înregistrează în țările Asiei de Sud-Est — 29 de milioane față de numai 0,7 milioane în Europa și 0,4 în America de nord. Recurgerea la munca copiilor, uneori chiar prin încălcarea legislației, ar avea mai multe cauze. Pentru țările în curs de dezvoltare, motivul prin-

FIȘE

cipal este sărăcia; tot atît de însemnată este lipsa școlilor sau a locurilor de agrement; pot fi semnalate deopotrivă factori legați de dezechilibrul familiale precum și migrațiile de proporții către centrele urbane, ceea ce constituie un element de instabilitate și insecuritate.

Care sînt însă consecințele angajării copiilor în activități productive? Privit studiul amintit binecunoscutele efecte resimțite de aceștia din punct de vedere al sănătății, al dezvoltării psihice, al instrucției școlare, li se adaugă, consideră E.M., riscul, mai mare decît la adulți, față de accidente de muncă.

Convorbiri economice cu Mihály SIMAI

O DISCUȚIE cu profesorul MIHÁLY SIMAI, directorul adjunct al Institutului de economie mondială din Budapesta, personalitate marcantă a vieții științifice internaționale, prezintă fără îndoială un moment de referință pentru înțelegerea preocupărilor actuale ale economiștilor maghiari și a perspectivelor de dezvoltare economico-socială ale Ungariei. Reproducem mai jos largi extrase din interviul pe care domnia sa a avut recent amabilitatea să-l acorde la Budapesta unui redactor al revistei noastre.

INTERDEPENDENȚE ȘI RESTRUCTURĂRI ÎN ECONOMIA UNGARIEI

— Un studiu al profesorului Jozsef Bognár releva nu demult că în cazul Ungariei exporturile reprezintă circa 40% din venitul național, iar importurile sporesc cu 2,5% pentru fiecare procent de creștere a venitului național. În ce măsură afectează actuala situație economică mondială economia ungară, ținând seama de participarea ei tot mai intensă la circuitul economic mondial?

— Schimbările din economia mondială sînt de fapt un fenomen permanent. Ele constau nu numai din creșterea prețului surselor de energie și altor materii prime, ci și din alte tipuri de schimbări cum ar fi progresul tehnic și accentuarea concurenței pe piața mondială. Aceasta din urmă atît din cauza accelerării dezvoltării unor noi centre de putere în lumea capitalistă — am în vedere țări ca Japonia, R.F. Germania — cît și a faptului că anumite țări în curs de dezvoltare au devenit capabile să producă bunuri foarte competitive: este vorba nu numai de textile și încălțăminte, ci și de aparate electrocasnice, în general de articole tehnice tot mai sofisticate. Piața internă foarte restrînsă a celor mai multe dintre aceste țări le „împinge” să exporte pe piața mondială, tendință care are drept consecință un nou val de protecționism.

Simpla enumerare a acestor schimbări arată, cum spuneam, că ele au de fapt un caracter permanent și că nu este de așteptat o îmbunătățire a situației, ci mai curînd contrariul. Problemele economice internaționale se vor adînci pentru o țară ca Ungaria. De aceea, sarcina adaptării la schimbări devine foarte importantă pentru politica economică. De fapt, Ungaria a înțeles acest lucru mai demult și a luat mai multe grupuri de măsuri de adaptare la mediul economic extern în schimbare. În esență, ele privesc efectuarea unor restructurări în economia națională, îmbunătățirea relațiilor economice externe și perfecționarea în continuare a sistemului de conducere și planificare a economiei. Este vorba, totodată, și de sporirea eficienței instituțiilor, de strîngerea legăturilor dintre știință și producție și de

mai buna utilizare a potențialului de cercetare etc.

Primul grup de măsuri este legat de necesitatea dezvoltării selective a ramurilor economiei, a dezvoltării ramurilor industriale care s-au dovedit competitive în noua situație, ca și a unor noi ramuri capabile să asigure un export eficient pe piața mondială și, implicit, să permită importul de materii prime și tehnologii moderne. Paralel, se prevede menținerea la același nivel, restrîngerea sau chiar renunțarea la anumite activități industriale nerentabile, de mică complexitate, produsele respective urmînd a fi procurate din import în baza unor acorduri de cooperare pe termen lung. De pildă, se va renunța la unele ramuri ale industriei textile, care se bazează acum pe materii prime importate.

Această restructurare este sarcina nr. 1 a economiei ungare în momentul de față, cu precizarea că principalele schimbări structurale sînt de așteptat în următorul cincinal (1981—1985).

— Ce implicații are această orientare a strategiei dezvoltării?

— Sarcina pe care ne-am propus-o este dificilă, ea nu este numai economică, ci și socială și politică. Nu vrem să creăm prin măsuri economice probleme sociale, dar vor fi probleme. Unele întreprinderi care nu sînt competitive vor trebui să fie închise sau să-și modifice profilul de producție. Va trebui găsit de lucru pentru cei care lucrau în ramurile la care se va renunța, ceea ce face necesară sporirea mobilității forței de muncă în concordanță cu necesitățile economiei naționale. Este totuși un risc care trebuie asumat pentru realizarea unei structuri mai eficiente a economiei.

— În ce măsură influențează modificările din economia mondială aplicarea noului mecanism economic al Ungariei, introdus în anul 1968?

— Dificultățile care au apărut între timp în economia mondială au fost una din cauzele pentru care reforma economică nu s-a aplicat așa cum s-a decis atunci. Au existat și alte rațiuni neeconomice, de ordin intern. În perspectiva experienței acumulate concluzia care se desprinde însă pentru Ungaria este

continuarea aplicării noului mecanism de planificare și conducere a economiei, introducerea de noi măsuri pe linia reformei. În acest cadru, aș menționa în primul rînd necesitatea îmbunătățirii sistemului de prețuri, a sporirii flexibilității lui, pentru a reflecta nivelul și mișcarea prețurilor mondiale, ca o condiție a evidențierii realiste a costurilor și rezultatelor activității întreprinderii. Evident, aceasta presupune între altele o flexibilitate sporită și în politica veniturilor, în sensul ca acestea să reflecte mai exact rezultatele activității fiecărei întreprinderi, competitivitatea produselor ei. Măsuri în direcția amintită vor fi introduse începînd din 1980.

— Aminteați ca o orientare centrală în intensificarea participării Ungariei la diviziunea internațională a muncii...

— Pentru Ungaria autarhia este imposibilă, ar fi o sinucidere economică. Acest lucru a fost înțeles de mult timp. El presupune însă stabilirea unor noi forme și genuri de relații economice internaționale, atît în cadrul C.A.E.R. cît și în afara lui. Una din măsurile necesare pentru intensificarea și sporirea eficienței cooperării între întreprinderi în cadrul C.A.E.R. consider că ar fi îmbunătățirea mecanismului prețurilor, ca o condiție a calculării unor costuri reale. Pe de altă parte, este clar că aprovizionarea cu materii prime și energie nu se poate realiza numai din interiorul C.A.E.R., că sînt necesare surse și din alte țări, în special din țări în curs de dezvoltare.

Necesitățile dezvoltării relațiilor cu țările în curs de dezvoltare trebuie să-i răspundem printr-o mai mare flexibilitate, prin utilizarea unor forme mai îndrăznețe de cooperare și încheierea de acorduri pe termen lung. Acest proces a început deja în anumite ramuri, el fiind în același timp o problemă importantă a viitorului cincinal.

— Care considerați că sînt perspectivele instaurării unei noi ordini economice internaționale, după eșecul UNCTAD V?

— Pentru instaurarea noii ordini este nevoie de o participare sporită din partea tuturor țărilor, inclusiv a țărilor socialiste, participare care presupune și adoptarea unor măsuri de ordin intern. Dacă nu dispun de fonduri mari sau de piețe prea largi, țările socialiste pot oferi în schimb o relație stabilă de cooperare, în interes reciproc.

În ce privește țările occidentale, nu cred că ele vor fi gata să îndeplinească măcar o parte minimă din cererile țărilor în curs de dezvoltare fără presiunea politică a acestor țări interesate să modifice diviziunea internațională a muncii. Este vorba de un proces îndelungat și complex, a cărui durată va depinde și de capacitatea de negociere a țărilor în curs de dezvoltare, de unitatea lor.

— Cum apreciați colaborarea cu oamenii de știință români?

— Am un mare respect pentru activitatea multor economiști români, le cunosc activitatea, le urmăresc publicațiile, ne întîlnim la conferințe internaționale, avem schimburi de vizite, ca de pildă cu Institutul de economie mondială din București. Chiar dacă nu întreprindem cercetări comune, ne cunoaștem bine.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

SĂPTĂMÎNA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZARMARE

Dezarmare — dezvoltare: o relație ce trebuie rezolvată în folosul popoarelor

ÎNTR-UN PROBLEMELE globale care confruntă lumea contemporană, suscitând un interes vital, discuții și controverse aprinse atât în forurile politice, cât și în cele științifice și în opinia publică internațională, un loc dintre cele mai importante îl dețin problemele dezarmării și dezvoltării. Faptul este într-un totodată justificat de proporțiile, fără precedent istoric, atinse de iraționala cursă a înarmărilor și de consecințele dezastruoase pe care aceasta le are asupra tuturor domeniilor vieții sociale, economice, politice, climatului moral, incluzând în acțiunea-i profund nocivă totalitatea statelor lumii, indiferent dacă sînt mari sau mici, foarte bogate sau foarte sărace, puternic dezvoltate sau aflate în curs de dezvoltare. Un aspect care reține atenția în ultimul timp este depășirea tratării cursei înarmărilor ca un fapt în sine, izolat de celelalte fenomene contemporane. Tot mai mulți oameni politici, cercetători, ziariști au adus în fața opiniei publice, cu argumente peremptorii, constatarea obiectivă că între amefițoarea cursă a înarmărilor, care amenință însăși existența pe planeta noastră, și celelalte probleme vitale ale omenirii, în mod special cele ale dezvoltării, există o relație directă, o strînsă interdependență. Pe vasul comunicant care leagă cele două mari recipiente ce absorb resursele de energie, forță de muncă, inteligență și fonduri ale omenirii — în mod obiectiv limitate — circulația este, din păcate, mai puternică înspre cel al înarmărilor și nu înspre cel al dezvoltării.

Se cuvin semnalate, de asemenea, semnele evidente ale unei schimbări în mentalitatea privind controlul asupra cursei înarmărilor, pînă de curînd apănaj al factorilor de decizie politică și militară și al unui restrîns grup de specialiști, control la care popoarele își revendică o legitimă participare. O expresie a acestei tendințe o constituie și desfășurarea „Săptămîinii Națiunilor Unite pentru dezvoltare”, manifestare care se desfășoară pe baza hotărîrii adoptate anul trecut de sesiunea specială, consacrată dezarmării, a Adunării Generale a O.N.U. Începută la 21 octombrie, odată cu tradiționala „Zi a Națiunilor Unite”, săptămîna pentru dezarmare își propune să atragă odată mai mult atenția guvernelor, opiniei publice, asupra necesității stringente de a se reduce cheltuielile militare, iar fondurile astfel eliberate să fie folosite în scopuri pașnice, pentru dezvoltare. Un fenomen dintre cele mai îmbucurătoare este și interesul crescînd al oamenilor de știință care studiază fenomenele politice ale lumii contemporane pentru problemele legate de consecințele cursei înarmărilor, dezarmării și dezangajării militare, teme care — așa cum s-a întîmplat la recentul Congres Mondial al Asociației Internaționale de Științe Politice de la Moscova (12—18 august 1979) —, s-au situat pe primul

plan al atenției celor 1600 de participanți din 58 țări ale lumii.

PENTRU ORICE ANALIST lucid al modului în care sînt absorbite resursele de energie, forță de muncă, inteligență și fonduri ale comunității internaționale în ansamblul ei, ale fiecărei țări în parte, ale grupurilor de state sau regiuni ale lumii în scopuri militare și în scopul dezvoltării, se impune constatarea unor disparități alarmante în favoarea primei categorii, disparități nu numai ilogice, iraționale, dar care, în multe cazuri, frizează absurdul.

Ne-am oprit pentru ilustrare la cîteva cifre concludente reținute pentru impactul lor psihologic, dat fiind că ne aflăm în Anul internațional al copilului. Astfel, în timp ce pentru scopuri militare se cheltuiesc anual peste 400 miliarde dolari, neiertătoarele statistici internaționale relevă că numărul copiilor ce vor muri de foamete și boli de malnutriție va fi de 8 milioane. Dacă cheltuielile pentru un soldat au ajuns la 16000 de dolari pe an odată cu sofisticarea tot mai accentuată a tehnologiilor militare, pentru școlarizarea unui copil se cheltuiesc abia 260 de dolari anual, ca să nu mai vorbim că în Anul internațional al copilului 370 de milioane de copii în vîrstă școlară nu au posibilitatea să învețe. Într-un secol în care cuceririle științei medicale fac posibile transplantul de inimă, de rinichi, de ochi, 5 milioane de copii mor anual de maladii care ar putea fi eradicate prin imunizare, iar 100000 de copii își pierd în fiecare an vederea din lipsa vitaminei A.

Defalcarea cheltuielilor militare pe domenii nu este mai puțin semnificativă pentru disparitatea nefirească în favoarea acestora față de domeniile similare ce caracterizează dezvoltarea pe planeta noastră. Ce poate fi, astfel, mai nefiresc decît faptul că cel mai efervescent sector al comerțului mondial este comerțul cu arme?! Statisticile cuprins în *Anuarul S.I.P.R.I.*, 1979 sînt elocvente în acest sens: anual se vinde în întreaga lume echipamente militar nuclear și convențional în valoare de 20 miliarde dolari. Într-un moment în care problemele energetice se pun cu atîta acuitate, stîrnind neliniști și îngrijorare, se cheltuiesc de patru ori mai multe fonduri pentru arme decît pentru energie.

Antrenate într-o cursă inegală, secătuitoare, țările în curs de dezvoltare, care nu pot satisface cerințele de bază pentru circa o treime din totalul locuitorilor lor, sînt nevoite să cheltuiască 90 de miliarde pentru forțele lor militare, sumă care, dacă ar fi canalizată către asigurarea nevoilor de primă urgență de alimente, educație, sănătate, locuințe, ar ajuta la îmbunătățirea vieții multor oameni. Cît de nefast se repercutează greaua povară a cheltuielilor pentru apărare asupra populației din țările în curs de dezvoltare

se poate vedea, între altele, din faptul că ele absorb sume de trei ori mai mari decît cele pentru sănătate.

Cu totul insuficient se dovedește și ajutorul economic primit din partea țărilor dezvoltate, ajutor care nu reprezenta în anul 1977, de exemplu, decît a douăzecea parte din suma cheltuită de acestea pentru scopuri militare. Cumulate, cheltuielile militare ale țărilor dezvoltate au crescut între 1960—1977 cu 200 miliarde dolari, în timp ce asistența lor economică către țările în curs de dezvoltare n-a crescut decît cu 10 miliarde. Aceasta în timp ce peste 650 de milioane de oameni trăiesc sub limita sărăciei în Orientul Apropiat, America Latină, Africa, Asia de est și sud, iar aproximativ 750 de milioane sînt subnutriți. Prăpastia dintre bogați și săraci crește amenințător, diferența dintre venitul pe locuitor între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate dublîndu-se din 1960. Dacă în țările dezvoltate media venitul național pe locuitor a atins 5690 de dolari, în țările în curs de dezvoltare ea nu este decît de 530 de dolari. O nouă problemă care se conturează a fi dintre cele mai dificile o va constitui în viitor asigurarea locurilor de muncă pentru cei 900 de milioane de maturi ce se vor adăuga forței de muncă mondiale existente, estimată la 1700 milioane. Și în acest domeniu, țările în curs de dezvoltare au situația cea mai dificilă, avînd de asigurat locuri de muncă pentru 750 milioane de oameni.

Confruntată cu disparități de mărimea celor citate, cu probleme dintre cele mai dificile, începînd cu energia și resursele, continuînd cu hrana, poluarea, creșterea inflației, șomajului și numeroase altele, omenirea este obligată să optimizeze folosirea resurselor sale de toate felurile ca să poată depăși situațiile de criză, ca să poată progresa, asigurîndu-și o viață fericită, la adăpost de foamete, boli și amenințări. Iată de ce, continuarea pe actuala traiectorie a cursei înarmărilor — conform estimărilor, în anul 2000 se vor cheltui 14 trilioane de dolari, la cursul actual, pentru cursa înarmărilor — apare oricărui om lucid ca ilogică, irațională, o aventură care poate duce omenirea la o catastrofă ireparabilă.

ÎN FAȚA ACESTEI SITUAȚII devin tot mai numeroși oamenii de știință care dau o replică hotărîită adepților cursei înarmărilor, care demonstrează cu o puternică argumen-

tație necesitatea vitală pentru omenire de a opri această cursă demențială. Un exemplu în acest sens îl constituie și recentul Congres Mondial al Asociației Internaționale de Științe Politice, care a acordat un loc principal în cadrul dezbaterilor problemelor dezarmării și dezangajării militare, în general, problemei războiului și păcii, aducând argumente de ordin științific în favoarea unor acțiuni politice care să ducă la acțiuni hotărâte, concrete de dezarmare și dezangajare militară în Europa și în întreaga lume, la abolirea războiului ca mijloc de rezolvare a conflictelor dintre state, la folosirea resurselor cheltuite actualmente pentru scopuri militare în scopul dezvoltării, progresului și bunăstării omenirii. Mi s-au părut de o deosebită importanță o serie de comunicări care au pus în discuție și au dovedit falsitatea unora dintre argumentele de „șoc” ale adeptilor cursei înarmărilor, cum ar fi, de pildă, teoria jocurilor, folosită adesea în sprijinul continuării escaladei înarmărilor și perfecționării tehnologiilor militare pe considerentul că o mai bună și eficientă informație asupra adversarului, precum și posibilitatea distrugerii sale chiar după ce ai fost ținta primului atac nuclear, ar acorda o mai mare siguranță și garanții împotriva unui asemenea atac. Într-o pertinentă analiză, semnificativ intitulată „Geometria cursei înarmărilor”, un grup de trei cercetători americani conchide că actuala cursă a înarmărilor este conceptualizată ca „dilema prizonierului”, cu adăugirea că fiecare partener poate detecta inițial voința de cooperare sau necooperare a celeilalte părți. Dezvoltând un model teoretic al acestei situații ei au demonstrat că depășirea unui anumit „prag” al escaladării înarmărilor, pe baza informațiilor despre cealaltă parte, nu mai duce la securitate, ci mărește pericolul declanșării unor conflicte și sporește încordarea dintre state. Deci, nu în dezvoltarea tehnologiilor militare trebuie căutată soluția securității, ci în măsuri de sporire a încrederii reciproce. Dacă adăugăm că cercetările și dezvoltarea tehnologiilor moderne înghit cea mai mare parte a sumelor destinate înarmărilor, reiese și mai bine în evidență importanța unei concluzii ca cea a studiului amintit.

Abordând problema „Măsurilor de sporire a încrederii și strategiei dezarmării”, Hans Günter Brauch de la Universitatea Heidelberg (R.F.G.) opina că orice nouă măsură de sporire a încrederii poate influența pozitiv procesul destinderii europene, poate contribui la crearea unui climat politic în care importanța elementului militar în relațiile internaționale să fie diminuată. Asemenea măsuri ar îmbunătăți posibilitatea de rezolvări pașnice a conflictelor și ar contribui la o limitare reală a armamentelor, paralel cu creșterea încrederii și înțelegerii mutuale în domeniul schimburilor economice. Comunicarea citată a pledat pentru dezvoltarea unor analize științifice în domeniul măsurilor de sporire a încrederii și în alte domenii decât cele militare, care să sprijine adoptarea unor măsuri realiste în următoarea etapă a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, de la Madrid din 1980. Între asemenea „câmpuri de cercetare științifică” autorul indică: investigarea viitoarelor reguli de desfășurare a manevrelor militare, mișcărilor de trupe și observatorilor, dezvoltarea unei structuri regionale de soluționare a crizelor, imaginarea unor metode științifice de „standardizare” a bugetelor militare, plecându-se de la cifrele date publicității etc. Așa cum a arătat cu numeroase prilejuri România, orice măsuri menite să ducă la realizarea dezarmării, la scăderea tensiunii sînt bine venite și ele trebuie multiplicare avîndu-se în vedere obiectivul major — dezarmarea generală și totală, începîndu-se cu dezarmarea nucleară.

De un larg interes se bucură ideile, precum cea cuprinsă în propunerea țării noastre la sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată problemelor dezarmării, privind înghețarea și apoi reducerea bugetelor militare, începînd cu bugetele militare ale țărilor mari, și folosirea sumelor astfel eliberate în scopurile dezvoltării. Un procent semnificativ care ar putea fi afectat din actualele bugete militare unor scopuri pașnice ar fi, după părerea autoarei publicației „Cheltuielile mondiale militare și sociale”, Ruth Ledger Sivard, cel de 10 la sută. La nivelul actual al cheltuielilor militare, aceasta ar însemna 42 miliarde de dolari, care ar urma să fie cheltuiți pentru mai multe locuri de muncă, mai multă hrană, pentru reducerea inflației, pentru lupta împotriva poluării, pentru descoperirea și exploatarea unor noi surse energetice, asigurarea unei mai bune sănătăți și educații, pentru diminuarea tensiunii în lume. O asemenea acțiune, transpusă în viață prin participarea tuturor statelor lumii ar putea face ca la încheierea acestui secol omenirea să-și schimbe înfățișarea. Autoarea citată imaginează un scenariu pentru un asemenea program, pe care îl cităm ca semnificativ în ceea ce privește domeniile ce ar urma să beneficieze de pe urma unei asemenea reduceri a bugetelor militare. Suma cea mai mare — 6 miliarde de dolari — ar urma să fie acordată pentru ajutorarea micilor agricultori din țările în curs de dezvoltare — domeniu care cuprinde majoritatea forței de muncă din respectivele țări. Urmează, în ordine — cu 5,5 miliarde dolari — asistența pentru educația primară, unul dintre domeniile care au cel mai mult de suferit în actuala configurație a repartiției fondurilor omenirii. Sume aproape echivalente ar urma să fie cheltuite pentru ajutorarea celor înfometaji și pentru un program internațional de „purificare a aerului” — cîte 5 miliarde de dolari. Urmează — cu 4 miliarde — ajutorul de care ar urma să se bucure calificarea profesională a tinerilor (dintre cei 50 milioane de noi muncitori care sporesc anual forța de muncă a omenirii, marea majoritate sînt fără nici o pregătire) și alte 4 miliarde pentru purificarea apei (avîndu-se în vedere că în întreaga lume peste 2 miliarde de oameni nu dispun de apă potabilă). Trei miliarde de dolari ar urma să fie afectate reînnoirii surselor energetice ale omenirii și cîte 2 miliarde pentru realizarea unor tehnologii ieftine pentru țările slab dezvoltate, eradicarea malariei (care, numai în Africa provoacă moartea a 1 milion de copii anual) și educarea sanitară a femeilor. Planificarea familială și serviciile maternale ar beneficia de 1,5 miliarde, ca și ajutorul sanitar și pregătirea cadrelor sanitare. În sfîrșit, 0,5 miliarde ar urma să fie cheltuite pentru asigurarea vaccinării copiilor, dată fiind situația catastrofală

din țările în curs de dezvoltare, unde mor anual 15 milioane de copii din cauza difteriei, tetanosului, poliomielitei și altor boli, eliminate de mult în țările dezvoltate, cu ajutorul vaccinurilor.

Se înțelege, scenariul propus poate comporta amendamente, o altă împărțire a fondurilor. El rămîne, după părerea noastră, interesant prin sublinierea domeniilor celor mai acut frustrate de cheltuielile exorbitante ale cursei înarmărilor și a căror situație ar putea fi, dacă nu adusă într-o stare de prosperitate, cel puțin îmbunătățită simțitor.

A DEVENIT tot mai evident pentru oamenii politici adevărul că, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, lichidarea subdezvoltării „este condiționată de oprirea cursei înarmărilor, de hotărîrea de a înceta cheltuirea de fonduri uriașe pentru armamente din ce în ce mai complicate, pentru distrugerea omului și a civilizației și de a îndrepta aceste mijloace — atît financiare, cit și materiale și umane — în direcția dezvoltării economice, de a pune pe deplin cunoștințele științifice în folosul bunăstării și fericirii popoarelor”. Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind poziția României în problemele dezarmării și, în primul rînd, ale dezarmării nucleare, prezentată din însărcinarea președintelui Nicolae Ceaușescu în plenul sesiunii speciale a O.N.U. „consacrată problemelor dezarmării, a reprezentat una dintre contribuțiile cele mai substanțiale la dezbaterile privind această problemă vitală a umanității, fiind apreciată pozitiv de reprezentanții statelor membre ale O.N.U. Ea are meritul de a fi adus în fața Adunării Generale un ansamblu încheiat de măsuri concrete, a căror aplicare ar putea constitui un însemnat pas înainte pe calea realizării unuia dintre cele mai imperioase deziderate ale lumii contemporane. Fundamentat pe o analiză lucidă, obiectivă, a realităților lumii contemporane, documentul românesc pune în evidență, între altele, deturnarea principalilor factori ai dezvoltării către scopuri distructive, așa cum este cazul revoluției tehnico-științifice de care depinde, în ultimă analiză, creșterea economică viitoare a omenirii, precum și rezolvarea unora dintre problemele sale vitale cum ar fi poluarea, energia, alimentația. Or, după cum se știe, aproape jumătate din cheltuielile pentru cercetare sînt îndreptate spre scopuri militare, iar un sfert din totalul cercetătorilor și inginerilor de cea mai înaltă specializare din lume lucrează pentru scopuri distructive.

Analize tot mai adînci și frecvente ale trînselor interdependente dintre dezarmare și dezvoltare, făcute de oamenii politici, de cercetători, de ziaristi, apar zilnic în presă, sînt cuprinse în dezbateri științifice sau în volume. Ele au meritul de a contribui la crearea unui puternic curent de opinie în favoarea unor măsuri hotărâte, concrete, de dezarmare și dezangajare militară, precum cele propuse de România socialistă, măsuri care ar restabili fluxul normal, firesc al resurselor omenirii, fie ele umane, financiare sau de inteligență, către scopul umanist al dezvoltării în avantajul tuturor popoarelor lumii.

Leon TALPĂ

Previziuni F. A. O.

POTRIVIT ultimului raport F.A.O., culturile cerealiere au fost afectate în acest an în special de seceta pronunțată din zona Sahelului și de nivelul scăzut al precipitațiilor în India. Producția de grâu și cereale secundare va fi deci inferioară cifrei record de 1 207 mil. t. atinsă anul trecut.

Pentru prima dată în ultimii cinci ani se pare că producția mondială de cereale nu va acoperi cererea, ceea ce va duce la o reducere corespunzătoare a stocurilor. F.A.O. estimează la 169 mil. t. necesarul de import de grâu și cereale secundare pentru 1979/80, respectiv cu 11 mil. t în plus față de anul agricol anterior. Se apreciază că, în cazul în care principalele țări exportatoare nu vor rezolva problema transportului, livrările reale ar putea fi inferioare necesarului estimat.

În ceea ce privește producția de orez se pare că va atinge 381 mil. t. sub nivelul celei din 1978, cele mai însemnate creșteri fiind avute în vedere pentru principalele țări exportatoare.

În această situație se așteaptă menținerea unor niveluri ridicate ale prețurilor — peste cele din sezonul anterior — la grâu și cereale secundare și diminuări la grăsimi și oleaginoase.

Ajutoarele alimentare pentru străinătate în sezonul 1978/79 sînt apreciate ca reduse — 9,5 mil. t — așteptin-

du-se ca în următoarea perioadă să atingă cifra de 9,8 mil. t.

Priorități energetice argentinene

A TREIA ȚARĂ, în rîndul producătorilor latino-americani de țitei și gaze naturale, Argentina își acoperă în proporție de 85 la sută necesitățile energetice din producția proprie de hidrocarburi. Pentru a se putea ajunge în anul 1985 la acoperirea integrală din resurse interne a necesarului, Ministerul energiei și minelor preconizează un amplu program constînd din punerea în exploatare a bazinelor din interiorul țării, precum și trecerea la explorarea posibilităților potențiale de care se pare că dispune platoul continental. În acest scop, forurile de resort argentinene sînt interesate în atragerea de parteneri externi care să efectueze lucrări de explorare și exploatare sub controlul companiei naționale Yacimientos Fiscales care va efectua și rambursarea, inclusiv în petrol, a firmelor străine, după satisfacerea necesităților interne ale Argentinei.

Preocupări similare există și în ce privește uraniul, rezervele de oxid de uraniu cunoscute în prezent fiind de 25 000 t, iar cele estimate de încă 16 000 t. Cheltuielile anuale de explorare se cifrează anual la 6 mil. dolari, în acest an fiind prospectată o zonă

de 100 000 km². Argentina obține anual peste 200 t oxid de uraniu, numai linia de prelucrare intrată în producție în acest an realizînd 55 t. Se prevede construirea unei noi fabrici care, din 1983, va obține 700 t oxid de uraniu. Argentina are în vedere ca pînă în 1990 să dispună de o capacitate energetică nucleară de 3 000 MW și 15 000 MW pînă în anul 2000.

Perspectivile recesiunii în S.U.A.

RECESIUNEA, al cărei început a fost prevăzut de specialiștii americani pentru primăvara anului viitor, se pare că se face simțită în economia S.U.A. începînd chiar cu trimestrul IV al anului în curs. Se prevede, ca tendință, un declin al ratei de creștere a P.N.B., iar în industrie sectoarele afectate vor fi în primul rînd construcția de automobile, petrochimia, producția de fire sintetice, cea de aparate de uz casnic. Primele semne au început deja să apară, în special imposibilitatea diminuării stocurilor de automobile, scăderea împrumuturilor contractate de la bănci de cetățenii particulari și o tendință de reducere a investițiilor, mai întîi a celor efectuate de firmele particulare mici, care se pare că vor fi urmate în 1980 de cele mijlocii și mari.

Orientări în dezvoltarea economică

Nicaragua — obiective ale refacerii economiei

DUPĂ VICTORIA forțelor patriotice, reunite în jurul Frontului Sandinist de Eliberare Națională, care a pus capăt, după o perioadă de 43 de ani, dictaturii clanului Somoza, în prezent, în Nicaragua se desfășoară o vastă acțiune de reconstrucție în toate planurile — politic, economic și social. În procesul refacerii economice, noile autorități au rezolvat o serie de probleme de mare complexitate: datoria externă a țării se ridică la 1,5 mrd. dolari, în timp ce în seifurile Băncii Centrale din Managua, după căderea dictaturii, au fost găsite numai 2,5 milioane dolari; mari suprafețe cultivate cu bumbac, cafea, trestie de zahăr au fost distruse sau necultivate; aproximativ 90% din întreprinderile industriale au suferit mari stricăciuni, iar multe din căile de transport au fost deteriorate.

Una dintre primele măsuri luate de noul regim a fost exproprierea tuturor bunurilor și proprietăților aparținînd familiei fostului dictator Somoza și complicilor acestuia. În același timp, s-a hotărît naționalizarea băncilor particulare, companiilor de asigurări și a industriilor minieră, forestieră și de pescuit. O acțiune importantă, de mari proporții a constituit-o exproprierea unui număr de 1250 proprietăți agricole (aproximativ 700 000 ha), aceasta reprezentînd o primă etapă din programul de înlăptuire a reformei agrare. Se preconizează ca prin aplicarea reformei agrare peste 50% din terenurile agricole ale țării să treacă în proprietatea statului, care va organiza mari ferme agricole de stat.

Printre sarcinile etapei următoare figurează pe primele locuri creșterea productivității muncii și promovarea unei politici de dezvoltare a agriculturii și a industriei agroalimentare în vederea reducerii importurilor de alimente.

Iată cîteva date care ilustrează potențialul economic al țării: subsolul dispune de însemnate rezerve de cupru, aur și argint, iar printre principalele resurse agricole sînt de menționat porumbul, orzul, trestia de zahăr, bumbacul, cafea, banane etc. Industria prelucrătoare asigura înainte de război 25% din P.N.B. și participa cu 40% la exporturile țării. La nivelul anilor 1973—1974 se obțineau 800 mil. kWh energie electrică — jumătate din surse hidroenergetice — circa 350 mii t uleiuri, 114 mii t benzină, materiale plastice, chestea, ciment, textile etc.

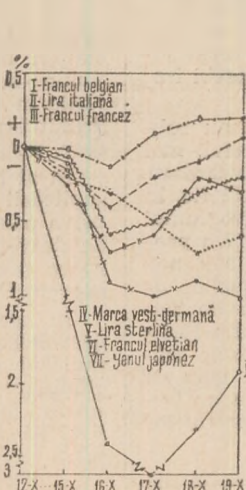
Guvernul R. S. România și Guvernul de Reconstrucție Națională din Nicaragua au hotărît să stabilească relații diplomatice începînd cu data de 6 septembrie 1979, cele două guverne exprimîndu-și convingerea că stabilirea relațiilor diplomatice va contribui la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre țările și popoarele lor.

Rodica Maria RADULESCU

EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA de redresare a dolarului S.U.A. pe piețele valutare a continuat să se manifeste și în săptămîna 15—18 X 1979, influențat de anunțarea creșterii produsului național brut în trim. III cu 2,4% (față de o scădere în trim. II de 2,3%), precum și a scăderii ratei anuale a inflației: 8,4% în același trimestru (9,3% în trim. II).

Yenul japonez a înregistrat cele mai mari fluctuații atîngînd un nivel minim de 234 yen / 1 dolar pe 17.X.1979 (depreciere de 3% în raport cu nivelul din 12.X. de 227 yen / dolar). Banca Japoniei a fost nevoită să intervină masiv pe piață — cu sume care au depășit zilnic cîteva sute de milioane de dolari — pentru a opri o depreciere prea accentuată a yenului, astfel că la sfîrșitul perioadei analizate yenul se redresează pînă la nivelul de 231,50 yen / 1 dolar, cu 1,9% totuși sub închiderea de referință. Francul elvețian a pierdut atît în relația cu dolarul (1,6425 franc / 1 dolar pe 19.X), cît și cu moneda vest-germană (109,4 mărci / 100 franci, față de 110,20 mărci / 100 franci respectiv), mai ales în condițiile menținerii unui ecart ridicat între depozitele în franci și cele în dolari și mărci vest-germane. Lira sterlină a continuat să evolueze pe o linie descendentă față de dolar, astfel că nivelul din 19.X de 2.1475 dolari / 1 liră era cu 0,6% sub cel al închiderii perioadei anterioare. După o redresare de la 1,8050 mărci / 1 dolar pe 16.X, la 1,7950 mărci / 1 dolar pe 18.X — în special ca urmare a zvonurilor privind o nouă creștere a taxei scontului și a taxei de lombard în R.F.G. — moneda vest germană era

cotată la sfîrșitul intervalului analizat la 1,7975 mărci / 1 dolar (depreciere de 0,3% față de închiderea de referință de 1,7925 mărci / 1 dolar).

Francul francez se situa pe 19.X la 4.2175 franci / dolar, față de 4.21 franci / 1 dolar cu o săptămîină în urmă, înregistrînd o depreciere de 0,2% pe ansamblul perioadei analizate. Francul belgian și lira italiană erau cotate la sfîrșitul săptămîinii, ușor peste închiderea din 12.X, respectiv la 29,05 franci / 1 dolar (față de 29,10 franci / 1 dolar) și 829,00 lire / 1 dolar (față de 829,50 lire / 1 dolar).

Nivelul dobînzilor la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat la cca. 14,875% la cele în eurodolari, 8,25% la cele în euromărci vest-germane și 3,125% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul metalului gaben a manifestat o tendință ușoară de scădere, în special ca urmare a influenței unor factori tehnici, astfel că al doilea fixing din 19. X. de la Londra de 393 dolari / uncie era cu 2 dolari / uncie sub cel corespunzător din 12.X.1979. În această perioadă Trezoreria S.U.A. a vîndut la licitație lunară 750.000 uncii aur la un preț mediu de 391,80 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
GH. MUNTĂN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15—19 X, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 12.X a.c.

PRINCIPIUL TRATAMENTULUI PREFERENȚIAL ÎN RELAȚIILE COMERCIALE CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: EVOLUȚII ȘI PERSPECTIVE (II)

Noi reglementări privind măsurile de salvagardare

MĂSURILE de salvagardare reprezintă un domeniu adecvat pentru aplicarea unui regim mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare. Dispozițiunile privind măsurile de salvagardare permit restabilirea de obstacole în calea comerțului, obstacolele reduse sau consolidate anterior pe baza negocierilor sau interzise în alt mod de regulile comerțului internațional. Măsurile de salvagardare pot fi luate în scopuri diferite; crearea de noi ramuri de producție în țările în curs de dezvoltare sau atingerea unor obiective mai largi de dezvoltare ale acestor țări, dificultăți ale balanței de plăți, perturbarea pieței interne ca urmare a importurilor etc.

În cadrul „Rundei Tokio” s-au convenit deja noi reglementări privind măsurile de salvagardare pentru protejarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare și cele adoptate în cazul dificultăților privind balanța de plăți. Nu s-a convenit încă noul text privind măsurile de salvagardare în cazul perturbării pieței.

Textul negocierii privind măsurile de salvagardare în scopul protejării dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare îmbunătățește într-o anumită măsură actualele prevederi ale articolului XVIII, secțiunile A și C, din G.A.T.T. Potrivit acestui text, motivele pentru care se poate recurge la măsurile de salvagardare de acest tip sînt mai numeroase. În timp ce în virtutea actualelor dispoziții ale G.A.T.T., țările în curs de dezvoltare nu pot să adopte măsuri de salvagardare decît pentru a crea o ramură de producție determinată, ele vor putea de acum înainte să le adopte și pentru a atinge obiective de dezvoltare mai largi. În anumite împrejurări, țările în curs de dezvoltare vor putea, de asemenea, să nu fie ținute să respecte termenele de procedură în aplicarea acestor măsuri.

Proiectul de declarație privind măsurile comerciale adoptate pentru echilibrarea balanței de plăți prevede o serie de măsuri preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Se stipulează că țările dezvoltate care aplică măsuri restrictive în scopul menținerii sau restabilirii echilibrului balanței de plăți vor ține seama de interesele țărilor în curs de dezvoltare și vor putea excepta de la aceste măsuri produse interesind aceste din urmă țări. Țările în curs de dezvoltare n-au reușit, deci, să atingă principalul lor obiectiv, care consta în obținerea unei exceptări generale a produselor lor de la măsurile restrictive aplicate de țările dezvoltate pentru echilibrarea balanței de plăți.

Proiectul de declarație prevede, de asemenea, simplificarea procedurilor de consultare privind restricțiile aplicate de țările în curs de dezvoltare pentru echilibrarea balanței de plăți și acordarea de asistență tehnică de către Secretariatul G.A.T.T. țărilor în curs de dezvoltare în pregătirea acestor consultări.

Revizuirea clauzei multilaterale de salvagardare, în cazul perturbării pieței, a reprezentat problema capitală a N.C.M. De prevederile acestei clauze depinde dacă ea va servi drept instrument care va institui un mecanism juridic de luptă contra protecționismului sau va reprezenta, din contră, cadrul juridic al proliferării măsurilor restrictive, adoptate îndeosebi împotriva exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

În cadrul negocierilor, țările în curs de dezvoltare au subliniat necesitatea de a beneficia de un tratament special, mai favorabil, în cadrul codului privind măsurile de salvagardare. Inițial, ele au solicitat ca țările în curs de dezvoltare să fie, în principiu, exceptate de la măsurile de salvagardare. În Programul de la Arusha, adoptat în februarie 1979, Grupul celor 77 a propus ca țările în curs de dezvoltare mici furnizoare sau nou venite pe piață să fie exceptate de la aplicarea măsurilor de salvagardare. De asemenea, el a solicitat ca măsurile de salvagardare luate de țările dezvoltate contra importurilor din țările în curs de dezvoltare să fie limitate în timp și însoțite de măsuri de restructurare în țara importatoare. Țările în curs de dezvoltare au subliniat că măsurile de salvagardare nu ar trebui în nici un caz să aibă drept efect diminuarea exporturilor lor.

Notă: Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 42 din 19 octombrie 1979 al revistei noastre.

Țările dezvoltate au respins propunerile anterioare ale țărilor în curs de dezvoltare privind exceptarea lor totală de la măsurile de salvagardare. Ele au avansat doar formule vagi privind intenția lor de a se strădui să evite impunerea de măsuri de salvagardare contra importurilor de produse prezentînd un interes special pentru țările în curs de dezvoltare.

În același timp, țările dezvoltate au propus includerea în cod a unei prevederi potrivit căreia ele vor înceta să acorde un tratament special și diferențiat, atunci cînd unele țări în curs de dezvoltare sau ramurile de producție vizate ale acestor țări își ridică sensibil nivelul lor de dezvoltare sau țările în curs de dezvoltare în chestiune au devenit competitive pe plan internațional pentru produsul în cauză. Țările în curs de dezvoltare au respins această idee care decurge din conceptul „aplicării graduale”.

Tendențe contradictorii

ÎN DOMENIUL aplicării unui tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare se manifestă tendințe contradictorii. Paralel cu unii pași făcuți în direcția unui astfel de tratament au loc procese diametral opuse, de natură să anuleze parțial sau total efectele tratamentului preferențial. Practica țărilor capitaliste dezvoltate este adeseori în contradicție cu principiul aplicării unui tratament preferențial, mai favorabil, țărilor în curs de dezvoltare.

În primul rînd, țările în curs de dezvoltare sînt supuse unei duble discriminări. Pe de o parte, se practică măsuri restrictive discriminatorii, orientate cu precădere contra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, care sînt principalele victime ale actualului val protecționist. Țările dezvoltate încearcă să creeze și o bază juridică pentru aplicarea selectivă a măsurilor restrictive, insistînd pentru includerea unei clauze în acest sens în codul privind măsurile de salvagardare. În absența unor criterii convenite, o astfel de clauză implică riscul unei aplicări unilaterale și discriminatorii a măsurilor restrictive contra țărilor în curs de dezvoltare, sub pretextul nivelului scăzut al prețurilor de export ale acestor țări.

Pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare sînt obiectul unei discriminări decurgînd din structura obstacolelor tarifare și netarifare. De regulă, produsele care fac obiectul exportului țărilor în curs de dezvoltare (produse textile, încălțăminte, produse agricole etc.) sînt supuse la obstacole mai ridicate decît produsele exportate de țările dezvoltate. „Runda Tokio” a accentuat această situație. Astfel, în cadrul N.C.M. reducerea taxelor vamale în ce privește exporturile țărilor în curs de dezvoltare a reprezentat circa o pătrime, în timp ce reducerea globală a acestor taxe a fost de aproximativ o treime. Asistăm, astfel, de fapt la aplicarea față de țările în curs de dezvoltare a unui tratament mai puțin favorabil, în comparație cu alte țări, în locul unui tratament mai favorabil.

În al doilea rînd, tratamentul preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare este supus unui proces de erodare datorită reducerii obstacolelor tarifare și netarifare pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate. Ca urmare a „Rundei Tokio” se va reduce sensibil marja tarifară de care beneficiază țările în curs de dezvoltare în cadrul S.G.P. Aceste țări nu au primit însă o compensație corespunzătoare pentru această pierdere, de pildă, sub forma unei ameliorări substanțiale a S.G.P.

În al treilea rînd, datorită punerii în practică a conceptului „aplicării graduale”, se conturează tot mai mult tendința de a priva parțial sau total de tratamentul preferențial țările în curs de dezvoltare mai avansate și mai competitive. Acest lucru apare pregnant în ce privește modul de aplicare a S.G.P. și prevederile acordurilor negociate în cadrul N.C.M.

În aceste condiții, sporirea participării țărilor în curs de dezvoltare la comerțul internațional necesită atît ameliorarea radicală a tratamentului preferențial aplicat acestor țări, cît și eliminarea măsurilor discriminatorii, practicate față de ele. În spiritul politicii realiste și constructive, România, țară socialistă în curs de dezvoltare membră a Grupului celor 77, militază cu fermitate și consecvență în această direcție.

Victor ALDEA

Un nou capitol de cooperare la nivel european: ENERGIA

LA 29 OCTOMBRIE a.c. se vor deschide la Geneva lucrările primei reuniuni a consilierilor pentru energie ai guvernelor țărilor membre ale Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.), la care vor participa reprezentanți din țările Europei, S.U.A. și Canadei, delegați ai unor organizații internaționale de specialitate. Constituirea acestui organism a trezit un justificat interes pe plan internațional, fiind considerată ca deschizând un capitol nou de cooperare în activitățile Comisiei într-un domeniu de cea mai mare actualitate, de intense preocupări pentru țările regiunii.

Un instrument practic în spiritul recomandărilor Actului Final

CREAREA noului mecanism instituțional pe problemele energiei a fost hotărâtă în acest an la sesiunea a XXXIV-a a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa pe baza recunoașterii unanime a necesității larg resimțite de țările membre de a dispune de un instrument practic pentru impulsivizarea unei mai strinse colaborări internaționale în vederea soluționării problemelor complexe cu care ele sînt confruntate în domeniul energiei.

Rod al eforturilor perseverente ale unor țări europene, între care și România, care au acționat stăruitor, în spiritul recomandărilor înscrise în Actul Final de la Helsinki, noul organ subsidiar al C.E.E./O.N.U. — consilierii guvernamentali pentru energie — este chemat să abordeze într-o viziune globală, unitară, problemele energetice generale din regiunea Comisiei; el urmărește să valorifice pe un plan superior și rezultatele obținute de celelalte organe de specialitate ale C.E.E./O.N.U., în principal Comitetele pentru cărbune, gaze și energie electrică, în sectoarele respective.

Dirjecțiile de acțiune ale noului organism sînt clar definite în mandatul ce i-a fost incredințat prin rezoluția de înființare. El trebuie să instituie largi schimburi de informații, date și experiență între statele membre în domeniul energiei, îndeosebi în ce privește resursele energetice și politicile și obiectivele naționale în materie. Pe această bază se va elabora un program de lucru pentru viitorii ani, cuprinzînd acțiuni concrete de interes general-european care să fie realizate de Comisie cu colaborarea tuturor statelor membre. O sarcină importantă privește examinarea aspectelor legate de convocarea sub egida C.E.E./O.N.U. a unei Conferințe general-europene la nivel înalt asupra energiei. În această perspectivă, consi-

lierii guvernamentali se vor constitui ca laboratorul de pregătire a acestei reuniuni de anvergură prevăzută pentru anii următori în Europa. Aceste obiective și preocupări formează și agenda primei reuniuni de lucru a noului organism.

Premise ale colaborării

ÎN CONTEXTUL general al crizei energetice mondiale, țările membre ale C.E.E./O.N.U. din Europa, S.U.A. și Canada sînt confruntate cu tendințe și probleme specifice.

Un studiu recent întocmit de experții Comisiei oferă date revelatorii privind situația din ultimii ani și perspectivele pe termen scurt și mediu ale producției de energie. Astfel, după unele estimări luate ca referință, rezultă că dezvoltarea producției de energie în regiunea C.E.E./O.N.U. în deceniul al nouălea va suferi o încetinire, de la un ritm de creștere de 4% în perioada 1976—1980 la numai 2,7% în perioada 1980—1990.

În ce privește structura producției de energie, se constată o diminuare a producției de combustibili fosili (petrol, cărbune, gaze naturale) care este compensată prin creșterea producției de energie de origine nucleară (vezi tabelul).

Structura producției de energie primară în regiunea C.E.E./O.N.U. (în %)

	1965	1976	1990
Cărbune	44	34	23
Petrol	28	31	22
Gaze naturale	22	27	24
Hidroenergie	6	6	6
Energie nucleară	0	2	9

Sursa: Doc. EC. AD (XVI) ACI/R3. Producția de energie în regiunea C.E.E./O.N.U. pînă în 1990, 24 iulie 1979.

Micșorarea ritmului de creștere a producției de energie în deceniul următor este de natură să accentueze dependența regiunii de sursele exterioare de energie, apreciindu-se că gradul de dependență ar putea să atingă 26% în 1990 față de 19% în 1976, desigur, însă, cu mari diferențe de la o țară la alta.

Aceste evoluții ridică cu acuitate în fața statelor regiunii imperativul punerii în valoare a unor resurse energetice adiționale, care reclamă eforturi foarte importante atât la nivel național cît și subregional și regional. În scenariul elaborat de aceiași experți, varianta maximală, de depășire cu 20% a producției medii de referință pentru 1990, evidențiază că posibilitățile cele mai mari de sporire a resurselor de energie primară în următorul deceniu le oferă folosirea în mai mare măsură a energiei nucleare.

Studiul menționat relevă, pe bună dreptate, între factorii care pot contribui la ameliorarea perspectivelor energetice ale regiunii, rolul însemnat care revine creșterii schimburilor și cooperării internaționale, întreprinderii de eforturi conjugate pentru prospectarea, extragerea, valorificarea și transportul tuturor formelor de energie. Există așadar o necesitate reală pentru dezvoltarea și diversificarea colaborării între toate țările regiunii în scopul găsirii de soluții la problemele energiei.

Idei și acțiuni

ÎN ATENȚIA sesiunii consilierilor guvernamentali pentru energie care începe luni la Geneva vor sta un număr important de teme de cooperare, identificate în studiile și reuniunile de specialitate din ultimii ani, care vor fi îmbogățite cu idei și propuneri ce vor rezulta din actualele dezbateri. Revine acestei reuniuni, ca și în întâlnirilor viitoare, sarcina de a selecționa dintr-un larg evantai de opțiuni, temele prioritare de interes general, susceptibile de a fi materializate în acțiuni concrete de colaborare în cadrul și prin intermediul C.E.E./O.N.U.

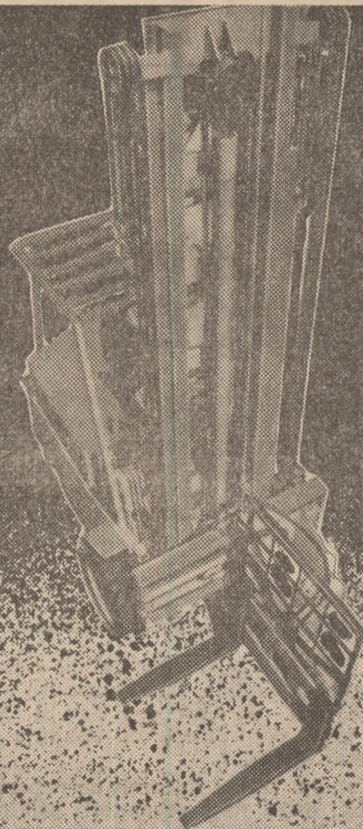
În documentele pregătite de secretariat se avansează o gamă largă de domenii posibile de colaborare. Ele se referă în principal la prospectarea și exploatarea unor resurse, conservarea energiei, noi tehnologii pentru valorificarea integrală a resurselor exploatare și pentru economisirea combustibililor și energiei electrice, utilizarea noilor surse de energie (solară, eoliană, geotermică, biogazul etc.), dezvoltarea energiei nucleare, schimburilor comerciale de energie, interconexiunea rețelelor de transport de petrol, gaze și energie electrică și construcția de instalații de transport la mare distanță, folosirea tehnicilor de vîrf, problemele ecologice ale energiei.

Pentru transformarea acestor teme în acțiuni concrete de cooperare, consilierii guvernamentali vor examina posibilitatea folosirii formelor specifice din instrumentarul existent în cadrul Comisiei, verificate cu bune rezultate de-a lungul anilor și, în același timp, vor reflecta modalități practice noi, care să dinamizeze și să mărească eficiența activităților C.E.E./O.N.U. Vor fi avute în vedere elaborarea de studii, sinteze și analize care să încorporeze datele la zi și experiențele înaintate, organizarea de simpozioane, cicluri și vizite de studii, reuniuni periodice de experți, elaborarea de acorduri și convenții, crearea unor centre de cercetare și cooperare.

În același context, se cuvine subliniată însemnătatea pregătirii corespunzătoare și convocării unei conferințe la nivel înalt a țărilor regiunii în problemele energiei.

Sesiunea care se deschide peste câteva zile la Geneva va pune așadar primele jaloane pentru instituirea unei largi cooperări regionale în domeniul energiei.

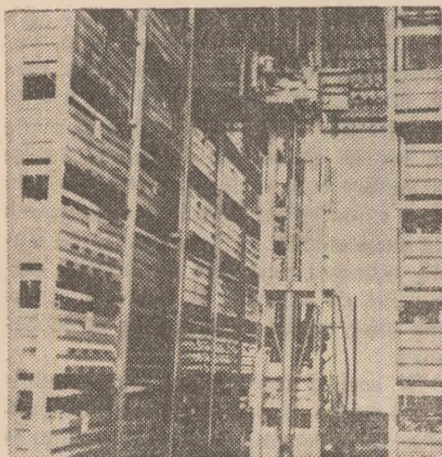
Alexandru NICULESCU

Lățimea totală a mașinii este un avantaj esențial
pe care-l prezintă

**CĂRUCIOARELE DE RIDICAT ELECTRICE
CU PRIZĂ TRILATERALĂ**

balkancar

O creștere considerabilă a ariei de stocare; posibilitate de deservire a stelajelor dispuse pe ambele părți ale culoarelor, fără a schimba poziția mașinii; reducerea manevrelor necesare stivuirii; durată mare a ciclului normal de funcționare
Capacitate de încărcare:
1 000 kg

Înălțime de ridicare: 5 600 mm
Cursa de întindere (retragere) în cele două părți: 450 mm
Structură compactă, realizată după sistemul de construcție modular

Exportator:
BALKANCARIMPEX
1000 Sofia, str. Alabin nr. 56
Telefon: 88-21-22. Telex: 023431/E
Adresa telegrafică:
BALKANCARIMPEX, Sofia

Întindere laterală și rotire la 90° a dispozitivului de priză trilaterală

Viteze de translație și de ridicare mari

Echipament electric realizat după schemă de comandă cu circuit auxiliar, cu contactori și rezistențe

Posibilitate de montare a bateriilor de acumulatori cu pozitive tubulare

Acces ușor pentru revizii și întreținere

Siguranță absolută pentru conducător, mașină și încărcătură

Dinamismul industriei de calculatoare

DUPĂ APRECIEREA specialiștilor occidentali, industria electronică face parte dintre ramurile industriale cu o dezvoltare susținută, chiar și în condițiile unei conjuncturi oscilând între recesiune și creștere lentă. Se evaluează, astfel, că după ce a crescut cu circa

57% în perioada 1975—1978, volumul vânzării de calculatoare electronice ale țărilor nesocialiste va spori cu peste 31% între anii 1978—1980 și cu peste 39% în următorii trei ani. Se prevede scăderea în continuare a ponderii calculatoarelor mari în ansamblul vânzării (de la 87% în 1975 la 59% în 1983), sub efectul îndeosebi al creșterii rapide a cererii pentru minicalculatoare (vezi tabelul de mai jos). În ceea ce privește instalațiile terminale, vânzările acestora ar urma să sporească de asemenea într-un ritm înalt — de 15% în medie pe an pînă în 1983.

(în milioane dolari)

Categoria	1975	1978	1980	1983
Calculatoare universale	10 600	14 300	17 800	20 800
— ritm mediu anual de creștere (%)	—	12	12	5
Minicalculatoare	1 180	3 065	4 845	10 300
— ritm mediu anual de creștere (%)	—	37	26	29
Mici calculatoare pentru gestiune	400	1 725	2 440	3 850
— ritm mediu anual de creștere (%)	—	62	20	16

Sursa : „L'Usine Nouvelle”, nr. 39/1979.

Schimburile R. D. Germane cu țările în curs de dezvoltare

SCHIMBURILE comerciale ale R. D. Germane cu țările în curs de dezvoltare cunosc o dezvoltare continuă, ilustrativ fiind faptul că numai în anul 1978 exportul est-german a crescut cu 32% în raport cu anul anterior (în timp ce pentru țările capitaliste dezvoltate majorarea a fost de numai 6%). Sporurile cele mai ridicate s-au înregistrat în relațiile cu Etiopia, Angola, Argentina, Peru, Libia, Algeria și Siria.

Ponderea principala în exporturile către țările în curs de dezvoltare o dețin produsele industriei constructoare de mașini, obiectivele industriale complete, utilajele pentru transporturile feroviar și rutier, produsele metalurgice, textile, alimentare etc. În ultimii 15 ani, R.D.G. a livrat în aceste țări peste 600 obiective și fabrici complete (fabrici de armături, de ciment, silozuri pentru cereale, fabrici textile etc.), produsele industriale reprezentând 75—90% din exportul est-german către țările în curs de dezvoltare. La import, pe primele locuri se situează materiile prime, combustibilii și produsele agro-alimentare.

În sprijinul dezvoltării relațiilor comerciale, R. D. Germană acordă acestor țări credite guvernamentale, în condițiile rambursării pe termene de 10—12 ani și cu dobânzi reduse.

Microcentralele în producția de energie electrică

CAPACITATEA totală instalată a centralelor electrice din R. P. Chineză a ajuns la 50 de milioane kW, fiind de

30 de ori mai mare decât în anul 1952, iar producția de energie electrică însumează 250 miliarde kWh pe an, respectiv de 36 ori mai mult. În prezent, în diferite regiuni ale țării se află în construcție peste 40 de hidro sau termocentrale mari și mijlocii. Concomitent, se construiesc microcentrale, care reclamă un volum mai redus de investiții și se realizează într-un interval mai scurt de timp. În întreaga țară există 88 mii de microcentrale, cu o capacitate totală de 5,3 mil. kW, numărul lor crescând rapid îndeosebi în zonele rurale care dispun de o rețea hidrografică suficientă.

Se apreciază că în viitor, pentru acoperirea necesarului crescând de energie al economiei naționale, atenția se va îndrepta îndeosebi către construirea de centrale electrice pe bază de cărbune (R.P. Chineză dispunând de bogate rezerve de cărbuni), precum și către valorificarea uriașului potențial hidroenergetic (evaluat la 580 mil. kW), utilizat în prezent în mică măsură.

Reorientări industriale în Franța

ÎN CONTEXTUL actualei crize economice care afectează țările capitaliste occidentale, guvernul francez și-a anunțat recent intenția de a trece la noi orientări în ce privește politica industrială a țării. Coordonatele în care se înscriu evoluțiile viitoare trebuie să țină cont, în concepția specialiștilor francezi de trei factori: diminuarea resurselor de materii prime și în special de resurse energetice, creșterea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția și comerțul mondial, progresul tehnico-științific cu repercusiuni directe asupra industriei sub raportul cererii și al direcțiilor de dezvoltare.

În concluzie, se preconizează să se insiste asupra acelor ramuri industriale care permit un consum redus de mate-

rii prime importate sau care pot furniza la export o cantitate mare de materie primă prelucrată, precum și asupra ramurilor care valorifică la maximum resursele de materii prime ale țării. În acest sens se face distincția între trei tipuri principale de industrie: 1) ramuri care asigură prelucrarea primară a materiilor prime sau care nu necesită o calificare specializată a forței de muncă (siderurgie, textile, petrochimie); 2) ramurile „clasice” (mijloace de transport, electronică) unde trebuie insistat asupra competitivității în concurența cu celelalte țări industrializate; 3) noile ramuri generate de revoluția în știință și tehnică, în special cele vizând dezvoltarea roboților industriali, dezvoltarea biologiei, agriculturii, chimiei, transporturilor și altele.

Pentru realizarea acestor linii generale se preconizează ca întreprinderile să dispună de o largă capacitate de decizie în ce privește orientarea producției, prin faptul că vor beneficia de un sprijin permanent și direct din partea statului în vederea facilitării introducerii rapide a inovațiilor, a progresului tehnic.

Vasele cu pinze din nou în actualitate

MAJORĂRILE de prețuri la produsele petroliere au determinat, între altele, creșterea cheltuielilor de exploatare a navelor maritime, ridicarea costului deplasării mărfurilor și călătoriilor cu acest mijloc de transport. Tendința menționată a stimulat cercetările în domeniul proiectării și construcției pe principii noi a navelor, apreciindu-se că perfecționarea motoarelor diesel pentru acestea poate contribui doar cu cel mult 20% la reducerea cheltuielilor pentru combustibil. Asemenea cercetări, efectuate în Anglia, Japonia, S.U.A. și alte țări care dispun de flote maritime importante, se orientează îndeosebi în două direcții: construirea de nave cu multiple destinații și proiectarea unor sisteme de tracțiune care să înlocuiască total sau parțial motoarele diesel.

În cadrul celei de-a doua direcții, sînt studiate mai multe variante, mergînd de la motoarele atomice și pînă la proiectarea de nave cu tracțiune mixtă (motor diesel și pinze) sau chiar folosind numai puterea vîntului, cu ajutorul pînzelor manevrate mecanizat. În timp ce extinderea utilizării motoarelor atomice pe navele comerciale în timpină dificultăți din cauza costului lor ridicat cît și a măsurilor de protecție aferente, trecerea la motoare care să acționeze pe bază de cărbune și mai ales la tracțiunea cu pinze nu ridică probleme speciale. Chiar dacă opiniile specialiștilor din diferite țări asupra tonajului maxim al navei pentru care ar fi indicată folosirea pînzelor (în mod independent sau combinat cu motorul diesel) oscilează între 35 și 48 mii t.d.w., există un consens în privința importanțelor economiei de combustibil care s-ar realiza pe această cale în transporturile maritime.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 26 octombrie 1979

IN ÎNTIMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

- Resurse de utilizare mai eficientă a potențialului productiv (V. Boescu, L. Țintea) 1
- Reducerea consumurilor materiale, în pas cu progresul științei și tehnicii (dr. ing. A. Constantinescu) 3
- Tehnica, tehnologia, organizarea concepute și aplicate prin prisma unor rezultate economice superioare (dr. Mircea Bota) 5
- Creșterea competitivității printr-un proces dinamic de înnoire a produselor (arh. Ioan Popa, dr. Liviu Mureșan) 7
- Perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor pentru o participare tot mai activă și eficientă la organizarea și conducerea economiei (II) (dr. Corneliu Russu) 9
- Rolul orașelor agroindustriale în asigurarea dezvoltării armonioase a teritoriului (dr. Aneta Almășan Radu) 11
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență. Asigurarea și menținerea capacității de plată a întreprinderii — condiție a echilibrului financiar (asistent univ. Ioan Treaca) 13
- Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii (Elena Badea) 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Adunări generale ale oamenilor muncii pentru dezbateră planului pe anul 1980 (Dorin Constantinescu) 16
- Potențialul colectiv de creație, orientat asupra obiectivelor de ordin calitativ (Adrian Rusu) 17

TEORII • IDEI

- Invățămîntul — forță de producție a societății (IV) (prof. dr. Gheorghe P. Apostol) 18
- Valorificarea potențialului de cercetare științifică al specialiștilor din producție (Viorel Țibea) 20
- Școli • curente • economiști. „Noii economiști“; abstracții sterile cu funcții apologetice (I) (dr. Dan Popescu) 22
- Interdependențe și restructurări în economia Ungariei. Convorbiri economice cu Mihály Simai 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Dezarmare — dezvoltare: O relație ce trebuie rezolvată în folosul popoarelor (Leon Taiță) 25
- Principiul tratamentului preferențial în relațiile comerciale cu țările în curs de dezvoltare: evoluții și perspective (II) (Victor Aldea) 28
- Un nou capitol de cooperare la nivel european: energia (Alexandru Niculescu) 29

IN THIS ISSUE

- Workers' professional training ceaseless improvement for a more and more active and efficient participation in economy's management (II) (Dr. Corneliu Russu) 9
- Agroindustrial towns, their role in insuring a harmonious territorial development (Dr. Aneta Almășan Radu) 11
- Education — a production force of the society (IV) (Prof. Dr. Gheorghe P. Apostol) 18
- Valorising the scientific research capacity of the specialists working in the productive sector (Viorel Țibea) 20
- „The new economists“: sterile abstractions with apologetical functions (I) (Dr. Dan Popescu) 22
- Interdependencies and reshaping in Hungary's economy. Economic talks with Mihály Simai, deputy director of the Institute for world economics, Budapest 24
- The principle of the preferential treatment in trade relations with developing countries: new evolutions and trends (II) (Victor Aldea) 28
- A new chapter in the European cooperation; energy (Alexandru Niculescu) 29

DANS LE NUMÉRO

- Le perfectionnement continu de la formation des cadres pour une participation plus active et efficiente toujours à l'organisation et à la direction de l'économie (II) (dr. Corneliu Russu) 9
- Le rôle des villes agroindustrielles pour assurer le développement harmonieux du territoire (dr. Aneta Almășan Radu) 11
- L'enseignement — force productive de la société (IV) prof. dr. Gheorghe P. Apostol) 18
- Valoriser le potentiel de recherche scientifique des spécialistes du secteur productif (Viorel Țibea) 20
- „Les nouveaux économistes“: abstractions stériles aux fonctions apologetiques (I) (dr. Dan Popescu) 22
- Interdépendences et structures nouvelles dans l'économie de l'Hongrie. Discussions économiques avec Mihály Simai, directeur adjoint de l'Institut d'économie mondiale de Budapest 24
- Le principe du traitement préférentiel dans les relations commerciales avec les pays en voie de développement: évolutions nouvelles et perspectives (II) (Victor Aldea) 28
- Un nouvel chapitre de coopération au niveau européen: l'énergie (Alexandru Niculescu) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Дальнейшее усовершенствование подготовки трудящихся для все более активного и эффективного участия в организации и управлении экономикой (I) (др. Корнелиу Руссу) 9
- Роль агро-промышленных городов в обеспечении гармонического развития территории (др. Анета Алмășан Раду) 11
- Образование — производительная сила общества (IV) (проф. др. Георге П. Апостол) 18
- Использование научно-исследовательского потенциала специалистов работающих на производстве (Виорел Țибя) 20
- «Новые экономисты»: бесплодные абстракции с апологетическими функциями (I) (др. Дан Попеску) 22
- Взаимозависимости и перестройки в экономике Венгрии. Экономические беседы с Михаэли Симаи, заместитель директора Института мировой экономики в Будапеште 24
- Принцип преференциального режима в коммерческих отношениях с развивающимися странами: новые эволюции и перспективы (II) (Виктор Алда) 28
- Новый отдел кооперирования на европейском континенте: энергия (Александру Никулеску) 29

Amintim cititorilor noștri că în curind va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică“. Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual; 65 lei semestrial; 32,50 lei trimestrial.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale“, „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice“, „Curier economic-legislativ“.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Științei“.

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea complexă a gospodăriei dumneavoastră

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întâmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR”.

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

- asigurarea bunurilor din gospodărie ;
- asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
- asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sunt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicele, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sunt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, inundație, furtună, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt și efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sunt asigurate pentru urmările accidentelor întâmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia,

precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sunt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sunt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau direct oricărei unități ADAS.

Folositi

CONTUL PERSONAL LA C.E.C.

● Contul personal se deschide, la cerere, oricărei persoane majore la sucursalele și la filialele C.E.C.

Pentru deschiderea contului, solicitatorul depune o cerere scrisă, specimenul de semnătură și o sumă minimă de 100 de lei. La deschiderea contului, titularului i se pune la dispoziție un carnet de cecuri.

Documentația de deschidere a contului se poate depune și la o altă unitate C.E.C. proprie în afara sucursalei sau filialei C.E.C. la care se deschide contul.

● *Depunerile* în contul personal se pot face:

— în numerar la oricare unitate C.E.C. din țară atât de titular, cât și de alte persoane;

— prin virament efectuate de întreprinderile și instituțiile de la care titularul contului are de primit bani, precum și de alți titulari de conturi personale.

● *Restituirile* din contul personal se pot efectua în numerar numai la unitatea C.E.C. la care este deschis contul și la o a doua unitate indicată în scris de titular.

● *Plățile* prin virament din conturile personale se fac, din dispoziția titularilor, de către unitățile C.E.C. la care acestea sînt deschise.

● Din conturile personale se pot efectua plăți prin virament pentru:

— achitarea abonamentelor de telefon, radio, televizor, a consumului de energie electrică și gaze, a chiriei, precum și alte plăți către unitățile prestatoare de servicii. Pentru efectuarea acestor plăți, titularul trebuie să se adreseze în scris unității respective prestatoare de servicii;

— achitarea impozitelor, a taxelor și a primelor de asigurare A.D.A.S. Pentru aceste plăți, titularul trebuie să se adreseze direct unității C.E.C. la care este deschis contul.